
PSYKOSOSIALT SKOLEMILJØ OG SKOLEFRAVÆR

*Forvaltningsrevisjonsrapport for kontrollutvalget i
Risør kommune*

Sammendrag

Sørlandet kommunerevisjon IKS har på oppdrag fra kontrollutvalget i Risør kommune, gjennomført en forvaltningsrevisjon av arbeidet med psykososialt skolemiljø og skolefravær ved skolene i Risør. Prosjektet har tatt utgangspunkt i følgende problemstillinger:

- 1) Ivaretar skolene i Risør informasjonsplikten knyttet til foreldre og elever, både i forhold til aktivitetsplikten og det systematiske arbeidet for et godt skolemiljø?
- 2) Gjennomfører skolene i Risør tilstrekkelige undersøkelser og vurderinger av elevenes psykososiale miljø ved mistanke eller varsling om mobbing? Og foreligger det dokumentasjon som oppfyller innholdskravene etter opplæringsloven om skriftlig plan?
- 3) Ivaretar skolene i Risør oppfølgingsplikten knyttet til fravær?

Revisjonskriterier er hovedsakelig hentet fra opplæringsloven, men også fra forarbeider som stortingsproposisjoner og offentlige utredninger.

Hovedfunn

Revisjonens overordnede konklusjon er at skolene i Risør i stor grad oppfyller kravene i opplæringsloven knyttet til informasjonsplikten, aktivitetsplikten og oppfølgingsplikten. Skolene har etablert rutiner for å informere elever og foresatte om deres rettigheter og tiltak for skolemiljø, via kanaler som Visma, foreldremøter og informasjonshefter. Likevel viser spørreundersøkelsen at mange foresatte, spesielt med annet morsmål enn norsk, opplever informasjonen som lite tilgjengelig eller utilstrekkelig. Variasjon i praksis mellom skolene og manglende informasjon i samarbeidsfora som FAU tyder på behov for bedre forankring.

Skolene arbeider aktivt med aktivitetsplikten og har etablert prosedyrer for å sikre dokumentasjon og oppfølging. Ansatte får opplæring, og det brukes digitale verktøy for varsling og registrering. Antall aktivitetsplaner har økt i skoleåret 2024/25, noe som tyder på økt bevissthet og lavere terskel for å ta grep. Elevens opplevelse står sentralt i vurderingen av tiltak, og det legges vekt på å ikke avslutte saker før eleven opplever forbedring. Dokumentasjon viser bred elevinvolvering, men det er avdekket mangel i synliggjøring av alle berørte parter medvirkning.

Tiltakene anses som relevante og evalueres i samarbeid med elever og foresatte. Skolene samarbeider med helsefaglig personell, men møter kapasitetsutfordringer og parallell systembruk. Arbeidet med skolefravær baseres på en kommunal handlingsplan og lokale rutiner. Oppfølging varierer, og skolene benytter tiltak som trivselsprogrammer og individuelle samtaler. Foresatte gir stort sett positive tilbakemeldinger, men det etterlyses bedre samhandling med eksterne instanser. Helhetlig sett fremstår innsatsen som tilstrekkelige, men det er forbedringsmuligheter i praksis og struktur.

Anbefalinger

Revisjonen anbefaler at Risør kommune

- opprettholder fokus på å ivareta informasjonsplikten spesielt knyttet til foresattes manglende opplevelse av informasjon
- bør se på strukturer i kommunens oppfølging av elever som kan medføre parallelle systemer
- vurderer tiltak som kan bidra til en mer samordnet innsats fra ressurspersoner i elevsaker

Innhold

Sammendrag	1
Innhold	2
Forord	4
1 Innledning	5
1.1 Bakgrunn og formål	5
1.2 Problemstillinger	6
2 Metodisk gjennomføring	6
3 Definisjon av mobbing og foreliggende data.....	8
3.1 Eksisterende indikatorer på skolemiljø, risikofaktorer og fravær.....	10
4 Revisjonskriterier	13
4.1 Informasjonsplikten og overganger	13
4.2 Aktivitetsplikten	15
4.3 Skolefravær	18
5 Informasjonsplikten og overganger	20
5.1 Revisjonskriterium	20
5.2 Fakta	20
5.2.1 Kommunens og skolenes rutiner.....	20
5.2.2 Intervjuer med rektorene	29
5.2.3 Tilbakemelding fra tillitsvalgte	32
5.2.4 Tilbakemelding fra FAU	33
5.2.5 Foresattes opplevelse av informasjonsplikten	34
5.3 Vurderinger	36
6 Aktivitetsplikten	39
6.1 Revisjonskriterium	39
6.2 Fakta	39
6.2.1 Intervjuer med rektorene	40
6.2.2 Tilbakemelding fra øvrige involverte aktører	44
6.2.3 Foresattes opplevelse av aktivitetsplikten	46
6.2.4 Gjennomgang av aktivitetsplaner	50
6.3 Vurderinger	52
7 Skolefravær	56
7.1 Revisjonskriterium	56
7.2 Fakta	56
7.2.1 Intervjuer med rektorene	56
7.2.2 Foresattes opplevelse av fraværsarbeidet	57
7.3 Vurderinger	59
8 Konklusjon	61
8.1 Anbefalinger	62
8.2 Kommunedirektørens uttalelse	62
Litteratur- og dokumentasjonsliste	64

Vedlegg	67
----------------------	-----------

Forord

Sørlandet kommunerevisjon IKS har gjennomført en forvaltningsrevisjon med tema psykososialt skolemiljø i Risør kommune. Prosjektet er en del av planen for forvaltningsrevisjon for perioden 2024-2027.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført av forvaltningsrevisor Terje M. Line. Magnus T. Solsvik har vært oppdragsansvarlig revisor.

Arendal, 27.8.2025

Sted, dato

Magnus Tørå Solsvik

Magnus Tørå Solsvik

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Terje M Line

Terje Melhuus Line

Forvaltningsrevisor

Dokumentet er elektronisk signert.

1 Innledning

Skoler og barnehager utgjør et viktig tjenesteområde for Risør kommune, med rundt 677 elever i grunnskolen i skoleåret 2023-24.¹ Alle barn og unge har rett på et trygt og godt skolemiljø, og det er viktig at arbeidet med å fremme trivsel utgjør en betydningsfull del av arbeidet til enhver skole samt for kommunen som skoleeier. Arbeidet med skolefravær er også lovfestet gjennom en oppfølgingsplikt som innebærer at kommunen har ansvar for å følge opp elever som er borte fra opplæringen – uansett årsak og fra første fraværsdag.

1.1 Bakgrunn og formål

Forvaltningsrevisjonsprosjektet ble bestilt av kontrollutvalget i Risør 24.10.2024 (sak 32/24). Prosjektet er en del av planen for forvaltningsrevisjon for perioden 2024-2027. Bakgrunnen for prosjektet er risiko- og vesentlighetsvurderingen (2024-2027) for Risør kommune, der det fremheves at elevundersøkelsen for skoleåret 2023-2024 viser at 21% av elevene på 10. årstrinn svarer at de har opplevd mobbing på skolen, noe som er om lag dobbelt så høyt som landsgjennomsnittet. Også i skoleåret 2021-2022 var det en høy andel elever som opplevde å bli mobbet av andre elever. Psykososialt miljø kom også høyest opp innenfor sektor oppvekst i spørreundersøkelsen blant politikere og administrasjonen.

Opplæringslovens kapittel 10² stadfester skolens oppfølgingsplikt ved at kommunen skal sørge for at elever med fravær fra opplæringen blir fulgt opp. Formålet med oppfølgingsplikten er å oppnå mer nærvær i skolen og forebygge at elever utvikler bekymringsfullt fravær, for å bedre muligheten for den enkelte til å fullføre og bestå opplæringen.

Opplæringslovens kapittel 12 gir elever en lovfestet rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, samt forebygger og håndterer mobbing og andre krenkelser. Dette gjelder for alle elever på grunnskolen, inkludert elever som deltar i leksehjelp og skolefritidsordning. Skolene skal ha en nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, og er ansvarlig for både forebyggende og aktivt arbeid mot dette. For at barn og unge skal få et størst mulig utbytte av skolehverdagen er det helt avgjørende med et trygt fysisk og psykososialt miljø rundt seg, og at de vernes mot mobbing og krenkelser i hverdagen. Opplæringsloven stiller videre krav til at elevers egen subjektive opplevelse av trivsel skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid.

Krenkelser og mistriivsel kan ha alvorlige konsekvenser for barn og unge, og det er derfor viktig at den enkelte skole har systemer både for forebygging, avdekking og håndtering av mobbing og mistriivsel blant barn. Kommunen som skoleeier har etter opplæringslovens § 28-1 ansvaret for at kravene i lovens bestemmelser blir oppfylt. I Risør kommune er det fire kommunale grunnskoler, og rektorene skal følge opp skolens plikter.

Dette forvaltningsrevisjonsprosjektet vil ha til hensikt å kartlegge kommunens og skolens arbeid med psykososialt miljø og skolefravær. Relatert til psykososialt miljø, vil fokus være på informasjonsplikten og aktivitetsplikten etter opplæringsloven. Det vil være hensiktsmessig å vurdere hvordan det arbeides med å formidle informasjon til både elever og foresatte mv., om skolens arbeid med kravene i kapittel 12 (skolemiljøet til elevene). Det vil videre være aktuelt å vurdere hvordan konkrete enkeltsaker knyttet til mobbing har blitt håndtert etter opplæringslovens

¹ <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-grunnskole/tall-om-elever-og-skoler/>

² LOV-2023-06-09-30 Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

bestemmelser. I forlengelse av dette vil det være hensiktsmessig å vurdere hvordan dokumentasjonsplikten blir etterlevd i forhold til tematikken. Formålet med oppfølgingsplikten er å oppnå mer nærvær i skolen og forebygge at elever utvikler bekymringsfullt fravær, for å bedre muligheten for den enkelte til å fullføre og bestå opplæringen.

Revisjonens funn og anbefalinger er utledet gjennom grundig og omfattende metodisk gjennomføring av både dokumentanalyse, intervjuer, gjennomgang av enkeltsaker og spørreundersøkelse, vurdert opp mot rapportens revisjonskriterier. Prosjektet er for øvrig gjennomført etter gjeldende standard for forvaltningsrevisjon, RSK001.

1.2 Problemstillinger

Kontrollutvalget vedtok gjennom prosjektplan 24.10.2024 (sak 32/24) følgende problemstillinger:

- 1) Ivaretar skolene i Risør informasjonsplikten knyttet til foreldre og elever, både i forhold til aktivitetsplikten og det systematiske arbeidet for et godt skolemiljø?
- 2) Gjennomfører skolene i Risør tilstrekkelige undersøkelser og vurderinger av elevenes psykososiale miljø ved mistanke eller varsling om mobbing? Og foreligger det dokumentasjon som oppfyller innholdskravene etter opplæringsloven om skriftlig plan?
- 3) Ivaretar skolene i Risør oppfølgingsplikten knyttet til fravær?

2 Metodisk gjennomføring

Prosjektets metodiske fremgangsmåte har basert seg på en sammensatt datainnsamling gjennom flere ulike tilnærminger innen både kvalitativ og kvantitativ metode. Arbeidet med forvaltningsrevisjonen har i hovedsak foregått i perioden februar – juni 2025, gjennomført av forvaltningsrevisor Terje M. Line, med Magnus T. Solsvik som ansvarlig forvaltningsrevisor.

Revisjonen startet innledningsvis i prosjektet med et oppstartsmøte med kommunalsjef for oppvekst (kontaktperson utnevnt av kommunedirektør) for å avklare forventninger, tidsplan og praktisk gjennomføring for det videre arbeidet. Kommunen var imøtekommende når det gjelder å fremskaffe den dokumentasjonen som revisjonen har bedt om, noe som innebar at det ble en effektiv revisjonsprosess.

Dokumentanalyse

Revisjonen ble forelagt aktivitetsplaner via sikker oversendelse i Altinn og annen skriftlig dokumentasjon gjennom oversendelse på e-post. I tillegg har revisjonen benyttet relevant informasjon som har vært tilgjengelig på skolens og kommunens internettsider.

Intervjuer

For å danne et mest mulig deskriptivt bilde av det psykososiale skolemiljøet og arbeidet med skolefravær i Risør, har revisjonen gjennomført intervju med rektorer. Intervjuene ble avholdt som semi-strukturerte intervju, bygd rundt en intervjuguide.

I tillegg til intervju med rektor, er det gjennomført skriftlige intervjuer med ledere for foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU) samt med plasstillitsvalgte ved skolene. Intervjuene med leder for FAU og plasstillitsvalgte er gjennomført skriftlig per e-post av hensyn til ressursbruk. Det er også sendt spørsmål til eksterne aktører med avklart samarbeidsform med skolene.

Gjennomgang av aktivitetsplaner

For å belyse praktiseringen av rutiner knyttet til aktivitetsplikten, anså revisjonen det som relevant å gjennomgå alle utarbeidede aktivitetsplaner for skoleårene 2022-23, 2023-24 og 2024-25 per mars de aktivitetsplaner, for å se om planene er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i opplæringsloven § 12-4. Revisjonen ble forelagt aktivitetsplanene gjennom oversendelse via Altinn.

Revisjonen vurderte hvorvidt planene oppfylte kravene i bokstav a – e i oppl. § 12-4 ledd 6. Utplukket utgjorde et omfang på totalt 43 aktivitetsplaner med tilhørende notater og saksdokumenter. Revisjonen har i gjennomgangen kun vurdert hvorvidt sakene oppfyller vilkår og krav etter loven og har dermed ikke gjennomgått detaljer i skolens skjønnsmessige og skolefaglige vurderinger.

Spørreundersøkelse

I tillegg til gjennomgang av skriftlige rutiner, informasjon fra intervjuer samt aktivitetsplaner, anså revisjonen det som hensiktsmessig at også foresattes synspunkt og opplevelse av skolesystemet ifm. oppl. kap. 10 og 12 skulle være en del av datagrunnlaget. Revisjonen gjennomførte derfor en spørreundersøkelse rettet mot de foresatte, i den hensikt å løfte frem deres opplevelse av samarbeid med og tillit til skolen, hvor spesielt foresattes opplevelse av prosessen dersom deres barn har opplevd mobbing/krenkelser og bekymringsfullt fravær, var relevant.

Undersøkelsen omfattet alle foresatte i Risør kommune, og mobiltelefonnummer til foresatte ble oversendt fra kommunen. Revisjonen har kun tatt utgangspunkt i det oversendte materialet. Det tas forbehold om potensielle feil eller mangler i kommunens lister. Spørreundersøkelsen ble sendt ut til totalt 649 respondenter. De ble kontaktet per SMS, der undersøkelsen ikke kunne leveres til et mobiltelefonnummer. Det var 322 foresatte som svarte på hele eller deler av undersøkelsen, noe som gir en svarprosent på 49, der 43 prosent svarte på hele undersøkelsen. I gjengivelsen av svarene i rapporten vil vi oppgi hvor mange som svarte på hvert spørsmål. Spørreundersøkelsen ble distribuert gjennom SurveyXact, som revisjonen også anvendte i sin analyse av datagrunnlaget (for spørreundersøkelsen).

Revisor har i sitt arbeid med å fremstille resultater fra spørreundersøkelsen blant foresatte, sammenstilt besvarelsene i Risør kommune med tidligere gjennomførte spørreundersøkelser i tilsvarende prosjekter i henholdsvis Gjerstad³ og Tvedestrand⁴.

Validitet og reliabilitet

Vurderingen av det metodiske arbeidets validitet og reliabilitet, handler om å belyse dataenes troverdighet og gyldighet. Validiteten handler om hvorvidt de innsamlede dataene er aktuelle for å besvare problemstillingene, og om revisjonens funn er autoritative og representative i forhold til fenomenet som er undersøkt. Dokumentene som er analysert, for å gi et bedre grunnlag for

3

<https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/301687.PDF?fileName=Forvaltningsrevisjonsrapport%20psykososialt%20skolemilj%C3%B8&fileSize=2080488>

⁴ <https://vetaks.no/wp-content/uploads/2022/09/Forvaltningsrevisjon-Psykososialt-skolemiljo-i-Tvedestrand-kommune.pdf.pdf>

konklusjonene, har vært offentlig tilgjengelig dokumenter eller dokumenter som er forelagt revisjonen direkte av kommunen.

I forbindelse med intervjuprosessen har dialogen vært forankret gjennom en intervjuguide. Validiteten styrkes ved at datamateriale fra intervju er faktaverifisert av informantene. En slik faktaverifisering gir mindre rom for potensielle fallgruver ved subjektiv tolkning av dataene. Kommunedirektør har i tillegg ved prosjektets ferdigstillelse fått rapporten til høring. Uttalelsen fra kommunedirektør fremgår av punkt 8.2.

Ved revisjonens gjennomgang av enkeltsaker er disse vurdert direkte opp mot lovteksten i oppl. kap. 10 og 12, uten at det er gjort konklusjoner av skolenes skjønnsmessige faglige vurderinger. Validiteten ved de observasjoner som er funnet ved aktivitetsplanene, vil derfor være solide. Aktivitetsplanene er hentet ut av skolens administrasjon og overlevert direkte av skolefaglig rådgiver. Revisjonen kan derfor ikke garantere for mangler i datagrunnlaget, og har kun tatt utgangspunkt i det som er overlevert. Revisor må i en slik sammenheng ta forbehold om at det kan eksistere aktivitetsplaner som ikke er forelagt revisjonen.

Spørreundersøkelsens svarprosent på 49 (43 på hele) er etter revisjonens vurdering en representativ oppslutning med hensyn til intensjonen om å få løftet frem foresattes synspunkter. Andelen utgjorde 322 (281) respondenter. Det er også slik at undersøkelsen åpner opp for at begge foresatte har svart for samme barn. Metodiske svakheter ved et slikt datasett er at det kan være de foresatte som har mest negative erfaringer som kan ha større motivasjon for å svare på undersøkelsen. Alle variablene er derfor ikke direkte overførbare og generaliserbare. Hensikten med undersøkelsen har ikke vært å søke etter et eksakt tall på omfanget av mobbing i kommunen, men å få en bred tilbakemelding fra foresatte på konkrete spørsmål. Det gir videre en anledning til å se korrelasjoner mellom variabler. Datasettenes validitet styrkes også ved at revisjonen har hatt anledning til å sette resultatene fra foresatte opp mot den realiteten som er presentert av rektorene og gjennom enkeltsaker.

Reliabilitetsvurderingen omhandler hvorvidt de innsamlede dataene er pålitelige, og om dataene er gjenstand for etterprøvbarehet. Rapporten har både på detaljert og overordnet nivå vært gjenstand for intern og ekstern kvalitetskontroll. Den metodiske innsamlingen av data har vært grundig forankret og kvalitetssikret internt. Dette har bidratt til et godt fundament for dataenes reliabilitet.

3 Definisjon av mobbing og foreliggende data

Regjeringen og Kunnskapsdepartementet forpliktet seg gjennom statsbudsjettet 2016 til en målrettet og kunnskapsbasert innsats for et godt skole- og barnehagemiljø uten mobbing. Innsatsen ble bygget opp rundt seks konkrete mål og prinsipper, som også var en del av forslaget til nye bestemmelser i opplæringsloven⁵:

- Det skal ikke skje
- Det skal nytte å si fra
- Regelverket skal virke
- Kompetansen skal nå helt ut
- Barnehage- og skoleeier er avgjørende

⁵ Prop. 57 L (2016-2017) Endringer i opplæringslova og friskolelova (skolemiljø) Side 10

- Barn og unge skal stå i sentrum

I ny opplæringslov gjeldende fra 1. august 2024, er prinsippet om det beste for barnet, som er et av de mest sentrale rettslige prinsippene som handler om barn, tatt eksplisitt inn i § 10-1 som sier at «ved handlinger og avgjørelser som vedkommer elever, skal hva som er best for eleven, være et grunnleggende hensyn».

Innenfor tematikken til denne forvaltningsrevisjonen knyttet til barn og unges trivsel i skolen, beveger det seg en del ulike begreper som ofte kan brukes litt om hverandre. Revisjonen har derfor laget en figur (til høyre) som illustrerer de mest sentrale begrepene knyttet til problemstillingene, og hvilke av begrepene som faller inn under de ulike betegnelsene.

Barnehage- og skolemiljø er et samlebegrep for både barnehagelovens⁶ og opplæringslovens bestemmelser som barnas fysiske og psykiske miljø faller inn under. Psykososialt miljø beskrives av Utdanningsdirektoratet (heretter Udir) som det psykologiske og sosiale miljøet i barnehagen eller på skolen, og hvordan barn, unge og ansatte opplever dette. Dette påvirkes videre av både enkeltindivider og grupper, som direkte eller indirekte er en del av miljøet.⁷ Det psykososiale miljøet avgrenser seg ikke til kun å gjelde det som skjer på skolens område i skoletiden, men omfatter i tillegg det som skjer på skoleveien, på turer og arrangementer og ikke minst mobbing og andre krenkelser som skjer utenfor skoletiden, men som har sammenheng med skolen.⁸

Krenkelser er et samlebegrep for mobbing, vold, trakassering og diskriminering, som alle utgjør negative ord eller handlinger som barn og unge opplever at krenker deres verdighet, integritet, følelser eller ekskludering fra et fellesskap. Hva som oppleves som krenkende, er betinget av subjektive oppfatninger, og vil variere fra person til person avhengig av eksempelvis alder, forutsetninger, bakgrunn og situasjon de forekommer i.⁹ Forståelsen av mobbing er i stadig utvikling, og inneholder i dag flere forklaringer og former enn tidligere.

Forskerne Dan Olweus og Erling Roland sin definisjon på mobbing har siden 1980-tallet vært utgangspunkt for en stor del av tematikken rundt mobbing:

«Mobbing er gjentatt negativ atferd fra én eller flere sammen, rettet mot en som ikke kan forsvare seg.»¹⁰

Olweus har videre utdypet hva som ligger bak de ulike begrepene innenfor definisjonen. Med “negativ atferd” menes det at noen påfører eller forsøker å påføre andre personer skade eller ubehag. Handlingene kan utføres både fysisk, verbalt og indirekte ved utestengelse. “Gjentatt” innebærer at mobbing skiller seg fra enkeltepisoder ved at den gjentas over tid. Hensikten med denne definisjonen er å skille mobbingen fra tilfeldige, lettere negative handlinger som det varierer hvem det rettes mot. Fra en person til en annen definerer at én person blir mobbet av en eller flere andre. Offeret for mobbingen kan også være mer enn én person. Ubalanse i

⁶ LOV-2005-06-17-64 Lov om barnehager (barnehageloven). Heretter bhl.

⁷ Utdanningsdirektoratet «Grunnlagsdokument for arbeidet med barnehage-, skolemiljø, mobbing og andre krenkelser» En felles plattform for statlige aktører, revidert utgave. Side 6

⁸ Utdanningsdirektoratet Rundskriv 3-2017

⁹ NOU 2015:2 «Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø». Side 31

¹⁰ Olweus og Roland 1983, gjengitt i NOU 2015:2 side 69

styrkeforholdet mellom utøver og offer handler om at det er viktig å skille mobbing fra konflikter eller krangler mellom fysisk eller psykisk like sterke personer. Det må derfor være en viss ubalanse i styrkeforholdet mellom utøver og offer.¹¹ Læringsmiljøsenteret ved Universitetet i Stavanger benytter denne definisjonen.¹²

Udir bruker i forbindelse med elevundersøkelsen en noe utvidet definisjon på mobbing, med utgangspunkt i Olweus og Roland sin definisjon¹³:

«Med mobbing mener vi gjentatte negative handlinger fra en eller flere sammen, mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg. Mobbing kan være å kalle en annen styggeting og erte, holde en annen utenfor, baksnakke eller slå, dytte eller holde fast.»

For å både kunne forebygge, avdekke og håndtere mobbing i både barnehage og skole, er det viktig å ha kunnskap om ulike former for mobbing. Mobbing kan komme til uttrykk gjennom ulike former, eller utarte seg gjennom en kombinasjon av de ulike formene. En overordnet kategorisering er skillet mellom direkte og indirekte mobbing. Direkte mobbing er den som skjer under direkte mellom-menneskelig kontakt og omfatter atferd som det å slå, true, bruke negative kallenavn eller fornærme. Indirekte mobbing omfatter atferd som ikke behøver skje direkte mellom den eller de som mobber og den som mobbes. Eksempler er det å spre rykter og sladder og drive sosial manipulasjon for å bidra til at andre marginaliseres og ekskluderes. Slik mobbing omtales ofte som skjult mobbing, hvor det kan være utfordrende å oppfatte hva som faktisk skjer mellom de det gjelder. I senere tid har også digital mobbing vokst frem som en mer hyppig form for mobbing, ofte gjennom sosiale medier eller spill på internett m.m.¹⁴

3.1 Eksisterende indikatorer på skolemiljø, risikofaktorer og fravær

Ungdata-undersøkelsen¹⁵ ble gjennomført vinteren 2022 i Risør kommune for elever ved 8.-10. og 5.-7. trinn. Det var hhv. 188 elever som deltok i undersøkelsen og svarprosenten var 78 prosent ved ungdomstrinnet, og tilsvarende 191 elever og 88 prosent ved barnetrinnet. Revisjonen har fra undersøkelsen valgt å trekke frem to forhold; trivsel på skolen og mobbing. På spørsmålet om hvor fornøyd ungdomsskoleelever i Risør er med skolen de går på, svarer elevene mer negativt enn landsgjennomsnittet, og særlig er den relative forskjellen stor for elever som svarer «svært fornøyd» med 16 prosent i Risør og 30 prosent nasjonalt. På spørsmål om hvordan ungdom i Risør opplever skolen, er det 32 prosent som svarer bekreftende på spørsmålet «Jeg gruer meg ofte til å gå på skolen». Gjennomsnittet for hele landet er 30 prosent. For elever ved barneskolen er det et litt annet bilde med om lag like stor andel i Risør som nasjonalt som svarer «Ikke fornøyd» og «Litt fornøyd» på hvor fornøyd de er med skolen.

Elever blir gjennom Ungdata-undersøkelsen stilt spørsmål om man opplever å bli utsatt for plaging, trusler eller utfrysning av andre unge. For elever ved ungdomsskolen i Risør er det en høyere andel elever som svarer ja på dette, mens det er en litt lavere andel ved barneskolen i Risør som svarer positivt på dette, enn nasjonalt.

¹¹ Olweus 1992, gjengitt i NOU 2015:2, side 69.

¹² <https://www.uis.no/nb/laringsmiljosenteret/forskning/hva-er-mobbing>

¹³ Wendelborg, Christian. 2022. Mobbing og arbeidsro i skolen. Analyse av Elevundersøkelsen skoleåret 2021/22. NTNU Samfunnsforskning, side 2

¹⁴ NOU 2015:2 «Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø». Side 73

¹⁵ <https://www.ungdata.no/>

Fra Udirs statistikk for spesialundervisning for 2024-25¹⁶, ser revisjonen at Risør kommune har en høyere andel som mottar dette enn i Agder og landsgjennomsnittet for barneskoleelever (5.-7. klasse), med hhv. 15 prosent, 11 prosent og 9 prosent. For ungdomsskolen viser tallene at Risør har 14 prosent som mottar spesialundervisning mot 12 prosent og 10 prosent i hhv. Agder og landet.

I tabellen nedenfor vises utviklingen i Udirs samleskår for mobbing¹⁷ nasjonalt, i Agder og i Risør (alle skoler) de siste fire skoleår for 5. til og med 10. trinn.

Tabell 1 – samleskår for mobbing skoleåret 2021-22

Område	5. trinn	6. trinn	7. trinn	8. trinn	9. trinn	10. trinn
Hele landet	10,7	9,2	7,9	6,1	6,5	5,7
Agder	11,2	8,4	7,2	5,5	6,4	5,2
Risør	12 *		8,3 *		14,5	9,3

Tabell 2 - samleskår for mobbing skoleåret 2022-23

Område	5. trinn	6. trinn	7. trinn	8. trinn	9. trinn	10. trinn
Hele landet	12,5	10,9	9,9	7,9	7,8	7,4
Agder	14	11,5	9,6	8,1	7,9	7,6
Risør	15,7 *	*	*	*	*	10,6

Tabell 3 - samleskår for mobbing skoleåret 2023-24

Område	5. trinn	6. trinn	7. trinn	8. trinn	9. trinn	10. trinn
Hele landet	15,7	13,4	12,8	11,5	12,2	10,9
Agder	15,8	13,7	12,7	11,9	11	10
Risør	12,3 *		12,8	8,1	11,3	21

Tabell 4 - samleskår for mobbing skoleåret 204-25

Område	5. trinn	6. trinn	7. trinn	8. trinn	9. trinn	10. trinn
Hele landet	15,1	13,6	12,3	10,2	11,8	10,6
Agder	14,4	13,5	12,1	10,7	11,2	10,8
Risør	15	10,4	24,4	9,7	7,1	8,7

I skoleårene 2021-22 og 2022-23 er mobbetallene i Risør høyere enn gjennomsnittet i landet og i Agder for de trinnene der det foreligger offentlig tilgjengelige tall. Det er komplekse regler for skjerming fra offentligheten, men ofte vil det samsvare med lav svarandel.

I skoleåret 2023-24 ligger Risør klart lavere enn landet og Agder for to av trinnene, forholdsvis likt for to trinn og klart høyere på ett trinn. For ett trinn er tallene skjermet. I skoleåret 2024-25 ligger Risør klart lavere enn nasjonale tall og Agder for tre av trinnene, forholdsvis likt for to av trinnene og klart høyere for ett trinn.

¹⁶ <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-grunnskole/tall-om-elever-og-skoler/>

¹⁷ Udir: Samleskåren «Mobbing på skolen» er andelen elever som svarer at de har opplevd mobbing på/i forbindelse med skolen. Denne beregnes ved at antall elever som svarer at de blir mobbet (telleren), deles på det totale antallet besvarer på Elevundersøkelsen (nevneren).

Studier på langtidseffektene av mobbing viser at personer som har blitt mobbet, hadde betydelig økt risiko for å utvikle psykiske problemer senere i livet¹⁸¹⁹. Skolens innsats for et trygt og godt skolemiljø vil således kunne ha langtrevkende konsekvenser.

¹⁸ <https://forskning.no/psykiske-lidelser-barn-og-ungdom/mobbing-dobler-risikoen-for-depresjon/446508>

¹⁹ <https://forskning.no/mobbing/mobbing-gar-hardt-ut-over-bade-mobberen-og-den-som-blir-mobbet/1566052>

4 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er de krav, normer og standarder som utgjør grunnlaget for de vurderinger objektet skal måles opp mot og i forhold til.

I opplæringsloven kapittel 12 står det enkelte steder at skolen er pliktsubjektet. Det vil si at i lovteksten står det at det er «skolen» som har plikter, og som skal oppfylle elevenes rettigheter. Det er likevel skoleeier som har ansvaret for at innholdet i kapittel 12 blir fulgt, jf. Utdanningsdirektoratets (Udirs) rundskriv om skolemiljø²⁰. Ordet «skolen» er brukt i loven fordi det er naturlig at oppfyllelse av rettighetene og pliktene skjer på skolen.

4.1 Informasjonsplikten og overganger

Alle elever har en lovfestet rett på et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, jf. oppl. § 12-2. Det er videre en lovfestet nulltoleranse mot krenkende oppførsel som mobbing. I oppl. § 12-3 heter det at skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Bestemmelsen regulerer også at skolen skal forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, miljø og trygghet for elevene, slik at kravene i loven blir oppfylt. I dette ligger det iht. lovforarbeidene at skolen skal arbeide forebyggende ved å utvikle og opprettholde et trygt psykososialt miljø, og redusere risikoen for krenkelser gjennom å kunne identifisere mulige utfordringer ved skolemiljøet, utarbeide planer for å unngå dette og rutiner for å tydelig fordele ansvaret.²¹

Skolene har i tillegg gjennom opplæringsloven § 12-4 en aktivitetsplikt, som innebærer at alle som arbeider ved skolen skal:

- følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering dersom det er mulig
- melde fra til rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor skal melde fra til skoleeier i alvorlige tilfeller.

I aktivitetsplikten ligger det videre en plikt til å snarest undersøke saken ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, og finne egnede tiltak for å bedre situasjonen, jf. § 12-4 (2-4).

Skolene er etter opplæringsloven ilagt en informasjonsplikt overfor både elever og foreldre. Etter § 10-8 heter det at:

«Kommunar og fylkeskommunar skal gi elevar og foreldre den informasjonen dei har bruk for, mellom anna om opplæringa, den enkelte eleven, skolemiljøet og skolereglane, og om dei rettane og pliktene elevane elles har.»

Om skoledemokratiet nevnes det i § 10-4:

«Skolen skal sørge for at elevane og foreldra får vere med på å planleggje, gjennomføre og vurdere verksemda til skolen, mellom anna arbeidet med skolemiljøet, kvalitetsutvikling i opplæringa og fastsetjinga av skolereglar.»

²⁰ Rundskriv om skolemiljø | udir.no

²¹ NOU 2015:2 «Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø». Side 213-214

Om samarbeid står det i § 10-3:

*«Skolen skal samarbeide med foreldra om opplæringa til eleven.
Departementet kan gi forskrift om samarbeidet mellom skolen og foreldra.»*

Om organisering av skoledemokratiet nevnes det i § 10-5:

«Kvar grunnskole skal ha eit arbeidsutval som er valt av foreldra på skolen.»

I Prop. 57 L (2022 –2023) utdypes dette ved at skolen på årlig basis skal informere elever og foresatte om rettighetene deres som gjelder skolemiljø, og at elever og foresatte skal varsles snarest mulig dersom skolen blir kjent med at noe ved skolemiljøet kan være til skade for helsen til elevene. Elevrådet, andre organisasjonsformer for elevdemokrati, andre brukarorgan og foresatte skal gis informasjon om alt som er viktig for skolemiljøet. Ordensreglementet skal også gjøres kjent for elever og foresatte. Det er opp til skolen å finne en egnet form for informasjon som sikrer at plikten blir oppfylt slik at elever og foresatte kan benytte seg av rettighetene sine. Til dette understrekes det at det må kommuniseres på et språk elever og foresatte forstår og at det må tas hensyn til at mange barn har flere foreldrehjem. Det understrekes videre at informasjonen blir gjort tilgjengelig for alle.²²

Plikta skolen har til å samarbeide med foreldrene, må ses i sammenheng med plikten til å gi informasjon til foreldrene. Når det står at samarbeidet skal gjelde «opplæringa», presiseres det at det skal forstås vidt. Plikten innebærer at skolen skal samarbeide med foreldrene om både den faglige og sosiale utviklingen til eleven. Samarbeidet skal også omfatte andre sider av opplæringen enn den rent faglige og sosiale utviklingen, for eksempel samarbeid ved skolestart, fraværet til eleven, annen utvikling hos eleven og overganger mellom trinn og mellom skoler.²³

Skolen plikter videre å samarbeide med barnehagene om barna sin overgang fra barnehage til skole. Samarbeidet skal iht. opplæringsloven § 4-7 bidra til at barna får en trygg og god overgang. Kommunen har hovedansvaret for samarbeidet. I henhold til Prop. 57 L (2022 –2023) er det opp til kommunen å avgjøre på hvilken måte det skal sørges for at barna får en trygg og god overgang, og om det skal utvikles planer for overgangen. Kommunen skal videre ha internkontroll for å sikre at dette kravet følges, og det vises her til de generelle bestemmelser i kommuneloven § 25, blant annet ha nødvendige rutiner og prosedyrer.²⁴

Dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldrene melde saken til statsforvalteren etter at saken er tatt opp med rektor, jf. oppl. § 12-6 første ledd. Statsforvalteren skal avgjøre om aktivitetsplikten etter § 12-4 er oppfylt. Dersom saken ikke er tatt opp med rektor, eller det er under én uke siden den var tatt opp, skal statsforvalteren avvise saken, med mindre særlige grunner gjør det urimelig, jf. oppl. § 12-6 andre ledd.

Oppsummert for denne problemstillingen danner våre kriterier en forventning om at:

- Elever og foresatte skal bli informert om rettigheten til et trygt og godt skolemiljø.
- Skolen skal informere om det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, om aktivitetsplikten samt mulighet for å melde sak til statsforvalteren.

²² Prop. 57 L (2022-2023) Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) s. 148

²³ Ibid. ss. 153-154

²⁴ Ibid. ss. 173-174

- Skolen skal informere om det systematiske arbeidet med skolemiljø i etablerte foreldresamarbeid (som FAU), skolemiljøutvalg (SMU), samarbeidsutvalg (SU), elevråd mv.
- Skolen har rutiner for å sikre en trygg og god overgang mellom barnehage og skole.

4.2 Aktivitetsplikten

Opplæringsloven § 12-4 regulerer skolenes aktivitetsplikt, som skal sikre at elever har et trygt og godt psykososialt miljø. Formålet med aktivitetsplikten er å sikre at skolene handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Aktivitetsplikten omhandler herunder 5 delplikter skolen må oppfylle iht. oppl. § 12-4:

- plikt til å følge med
- plikt til å gripe inn i akutte situasjoner
- plikt til å melde fra
- plikt til å undersøke
- plikt til å sette inn tiltak

I § 12-4 første ledd omtales aktivitetspliktens to første delplikter, som innebærer skolens plikt til å følge med og plikt til å gripe inn i akutte situasjoner:

«Alle som arbeider på skolen, skal følge med på korleis elevane har det, og om mogleg gripe inn dersom nokon krenkjer ein elev.»

Plikten innebærer at alle på skolen skal ha en lav terskel for å bry seg med hva elevene driver med. Jo bedre og mer systematisk de som arbeider på skolen, følger med og er årvåkne for hvordan elevene har det, jo mer sannsynlig er det at utfordringer i skolemiljøet eller vanskene til enkeltelever blir oppdaget på et tidlig tidspunkt.²⁵

Videre er alle som arbeider på skolen, pliktig til å melde fra til rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.²⁶ Rektor skal i alvorlige tilfeller også melde fra til skoleeier, jf. oppl. § 12-4 ledd 2 (delplikt 3). I forarbeidene er det uttrykkelig presisert at det skal være en lav terskel for hva som skaper «mistanke om» eller «kjennskap til» at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor kan delegere oppgaven med å motta varsling til en annen ansatt på skolen, men det er fremdeles rektor sitt ansvar å til enhver tid ha en overordnet og fullstendig oversikt. Bestemmelsen angir ikke konkret tidsramme for hvor raskt varslingen skal skje. Det heter likevel i forarbeidene at tidspunktet for varslingen må stå i forhold til sakens alvor og vurderes fra sak til sak, med hensyn til at slike saker ofte er tidssensitive.²⁷ Det forutsettes videre at skolene selv finner egne løsninger og rutiner for hvordan og når varslingen skal skje, innenfor lovrammen.²⁸

Opplæringslovens § 12-4 ledd 4 regulerer skolens undersøkelsesplikt og plikten til å sette inn tiltak (delplikt 4 og 5):

«Skolen skal snarast undersøkje saka og rette opp situasjonen med eigna tiltak.»

²⁵ Prop. 57 L (2022-2023) Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) Side 248

²⁶ Ibid. side 248

²⁷ Rundskriv om skolemiljø | udir.no

²⁸ Prop. 57 L (2022-2023) Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) s. 249

Undersøkelsesplikten har tilsvarende varslingsplikten en lav terskel, og innebærer at skolen skal undersøke elevens opplevelse. Hvor grundig undersøkelsen skal være, vil bero på skjønn og hva slags situasjon man står overfor i det enkelte tilfelle. Undersøkelsene må ha til formål å få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelser og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker opplevelsen av skolemiljøet. Det skal mao. være en objektiv helhetsvurdering av om en elev har vært krenket.²⁹

Plikten til å sette inn tiltak utløses ved at en elev sier ifra. Det er tilstrekkelig at en elev forteller om noe han eller hun utsettes for som er vanskelig, eller at eleven på annen måte gir uttrykk for at det ikke er trygt og godt å være på skolen. Tiltaksplikten utløses også når en undersøkelse skolen har utført, viser at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Det er viktig at elevens opplevelse aldri bagatelliseres, og at skolen etterlever plikten til å sette inn tiltak dersom eleven ikke har det trygt og godt på skolen. I de tilfeller hvor det kan forekomme at eleven selv ikke ønsker å innrømme å være utsatt for krenkelser, er det hvordan eleven faktisk har det som avgjør retten til et trygt og godt skolemiljø og om det skal settes i gang tiltak. Dette kan i enkelte tilfeller bety at skolen har plikt til å sette inn tiltak selv om eleven ikke selv ønsker det.³⁰

I opplæringsloven § 10-2 reguleres prinsippet om at det er elevens egen opplevelse av situasjonen som skal legges til grunn, hvor det heter at «elevane har rett til medverknad i alt som gjeld dei sjølve etter denne lova, og har rett til å ytre meiningane sine fritt. Elevane skal bli høyrde, og det skal leggjast vekt på meiningane deira etter alder og modning.»

Utdanningsdirektoratet uttaler at «en elev som krenker eller mistenkes for å krenke andre elever, har samme rett til å bli hørt i saken som en elev som opplever å ikke ha det trygt og godt.»³¹

Skolen skal følge opp saken og evaluere om tiltakene som er satt inn har hatt den tilsiktede virkningen, hvor både eleven og foreldrene skal involveres i evalueringen. Aktivitetsplikten er ikke oppfylt og saken kan ikke avsluttes før eleven har et trygt og godt skolemiljø igjen. Dersom iverksatte tiltak ikke har fungert etter hensikten, skal skolen i den grad det er mulig, iverksette andre eller mer intensive tiltak. Terskelen for hva som kan kreves av skolene, er ifølge lovforarbeidene at skolen skal gjennomføre de aktivitetene som med rimelighet kan forventes i den konkrete saken.³²

Dokumentasjonskrav – Skriftlig plan

Gjennom opplæringsloven § 12-4 har skolen et todelt dokumentasjonskrav. Det stilles for det første krav til at skolen lager en skriftlig aktivitetsplan når det settes inn tiltak i en enkeltsak, jf. oppl. § 12-4 ledd 6. Videre skal skolen dokumentere mer overordnet hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetspliktens 5 delplikter, jf. oppl. § 12-4 ledd 7. I skolens aktivitetsplan skal det fremgå:

²⁹ Prop. 57 L (2022-2023) *Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)* ss. 249-250

³⁰ Ibid. ss. 250-251

³¹ <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/rundskriv-om-skolemiljo/6.-skolen-har-en-aktivitetsplikt#6.5-elevens-rett-til-a-bli-hort-og-plikten-til-a-ta-hensyn-til-elevens-beste>

³² Prop. 57 L (2022-2023) *Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)* s. 250

- a) Hva slags problem tiltaket skal løse
- b) Hva slags tiltak skolen har planlagt
- c) Når tiltaket skal gjennomføres
- d) Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltaket
- e) Når tiltaket skal evalueres

Omfanget av aktivitetsplanen må tilpasses den enkelte sak, da punktene etter § 12-4 ledd 6 kun utgjør et minstekrav.³³

Aktivitetsplanen trenger heller ikke knytte seg opp mot kun én bestemt elev, men kan ta for seg en situasjon eller utfordring som omfatter flere parter.³⁴

De tiltak som settes inn, skal i henhold til lovforarbeidene være egnede og tilstrekkelige til at krenkelsene opphører, samt at det ikke skjer krenkelser i fremtiden. I vurderingen av hvilke tiltak som skal settes inn, skal elevens og foresattes syn vektlegges, samtidig som det skal gjøres en vurdering etter det som fremkom i skolens faktaundersøkelse.³⁵ Når det gjelder hva som er å regne som egnede tiltak, viser Udir til at et overordnet premiss er hensynet til barnets beste og barnets rett til å bli hørt, jf. Prop. 57 L (2022–2023).³⁶ Hva som for øvrig ligger i egnede tiltak, beror på faglig og konkret skjønnsvurdering i den enkelte sak. Udir anbefaler utarbeidelse av en kombinasjon av kortsiktige tiltak og langsiktige tiltak, hvor tiltakene sett i sammenheng, skal styrke hverandre og sørge for at eleven får det trygt og godt på skolen. Både lovforarbeider og rettspraksis viser også til at skolen bør vurdere tiltak rettet mot dem som mobber og ikke kun den som blir mobbet.³⁷

Omfanget av opplysninger under hvert av punktene i § 12-4 a-e må etter lovforarbeidene tilpasses den enkelte sak, da det ikke stilles formkrav til planen etter loven utover kravet til skriftlighet. Planen er ikke et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, og er derfor ikke omfattet av lovens krav til prosess og innhold.³⁸

Skolene har i tillegg til aktivitetsplanen plikt til å dokumentere arbeidet de gjør for å sikre at kravene til å følge med, gripe inn, melde fra, undersøke og sette inn tiltak er oppfylt, jf. oppl. § 12-4 ledd 7. Herunder skal skolen dokumentere plikten til å følge med, ved eksempelvis aktiviteter som omfatter elever, grupper eller hele skolen. Dokumentasjonen skal i henhold til forarbeidene være forsvarlig og hensiktsmessig i forhold til skolens arbeid. Det pekes videre på at dokumentasjonskravet retter seg mot det arbeidet skolen faktisk gjør for å oppfylle aktivitetsplikten, og ikke rutiner eller planer for hvordan kravet skal oppfylles. Når det gjelder dokumentasjonskravet ift. plikten til å følge med, viser forarbeidene til eksempelvis observasjonslogger fra inspeksjon, trivselsundersøkelser, notater fra elevsamtaler og utviklingssamtaler, møtereferater, e-postkorrespondanse, loggbøker mv.³⁹

³³ Prop. 57 L (2022-2023) *Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)* s. 253-254

³⁴ Rundskriv om skolemiljø | udir.no

³⁵ NOU 2015:2 «Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø». side 240-241

³⁶ <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/rundskriv-om-skolemiljo/>

³⁷ NOU 2015:2 s. 240 og Rt. 2012 s. 146, gjengitt i Utdanningsdirektoratet rundskriv 3-2017

³⁸ Prop. 57 L (2022-2023) *Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)* s. 254

³⁹ Ibid. side 254-255

Etter opplæringslovens § 12-5 foreligger det en skjerpet aktivitetsplikt dersom en ansatt på skolen krenker en elev. Dersom noen som arbeider på skolen får mistanke eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen, utsetter en elev for krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, skal vedkommende straks melde fra til rektor. Rektor skal også melde fra til skoleeier, jf. oppl. § 12-5.

I prop. 57 L (2022-2023) uttaler departementet at det ikke er nødvendig å lovfeste at skolen skal jobbe «systematisk» med skolemiljøet i tillegg til «kontinuerlig». Dette er regulert i kommuneloven § 25-1, som fastslår at kommunene skal ha internkontroll som skal være systematisk. Videre heter det at å utarbeide og gjennomføre rutiner for melding er en del av det kontinuerlige arbeidet til skolen med skolemiljøet etter forslaget til § 12-3 andre ledd, og er også et viktig element i internkontrollen til kommunen etter kommuneloven § 25-1. Dokumentasjonskravet i oppl. § 12-4 er for å understreke kravet som knytter seg til aktivitetsplikten, og omfavner i seg selv ikke rutiner og planer. Her er det kommuneloven § 25 som gjelder. Det er generelt slik at kommunelovens bestemmelser om internkontroll er førende også innenfor opplæringssektoren i kommunen. Internkontroll er ikke nevnt eksplisitt i lovverket, men i Prop. 57 L (2022 –2023) er det en del av diskusjonen at kommunelovens bestemmelser om internkontroll også vil gjelde på dette feltet. Det viser seg også indirekte i opplæringsloven ved at statsforvalter kan føre tilsyn med plikten til å ha internkontroll etter kommuneloven § 25-1, jf. oppl. § 29-2.

Oppsummert for denne problemstillingen danner våre kriterier en forventning om at:

- Alle som arbeider på skolen, overholder aktivitetsplikten for å sikre et trygt og godt skolemiljø; følge med, gripe inn, melde fra, undersøke og sette inn tiltak (5 delplikter).
- Skolen skal sørge for at involverte elever blir hørt. Hva som er best for elevene, skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid.
- Ved utarbeidelse av skriftlig aktivitetsplan skal det stå hva slags problem tiltaket skal løse, hva slags tiltak skolen har planlagt, når det skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltaket og når tiltaket skal evalueres.
- Tiltakene som settes inn, skal være egnede og tilstrekkelige til at situasjonen opphører
- Skolen følger opp dokumentasjonsplikten både ift. kravet om skriftlig aktivitetsplan samt dokumentasjon relatert til de fem delpliktene.
- Kommunen har rutiner og prosedyrer for arbeidet med aktivitetsplikten.

4.3 Skolefravær

Opplæringsloven § 10-6 2. ledd hjemler skolens plikt til å følge opp fravær:

«Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at elever med fravær fra opplæringa blir fulgte opp.»

Dette innebærer at alt fravær må følges opp, ikke bare for høyt fravær. Det er viktig å nå elevene før de har mistet mye opplæring. Formålet med lovfestingen er å oppnå mer *nærvær* i skolen og forebygge at elever utvikler urovekkende eller høyt fravær, gjennom på et tidlig stadium å avdekke årsaken til og følge opp fraværet, jf. prop. 57 L (2022-2023). Plikten er formet som en såkalt sørge for-regel, og det innebærer at kommunen avgjør selv hvordan elevene skal følges opp, men hvordan elevene blir fulgt opp, må ses i sammenheng med årsaken til fraværet og hvor langvarig og hyppig det er. For å kunne forebygge ytterligere fravær, vil det gjerne være

nødvendig å avdekke og følge opp bakgrunnen for fraværet. Dette forutsetter både registreringsrutiner og individuell oppfølging.⁴⁰

Utdanningsdirektoratet fører opp flere forhold som kan spille en rolle i skolenærvær.⁴¹ «Skolen kan forebygge fravær gjennom å jobbe med nærværstiltak som gjør at eleven opplever tilhørighet, motivasjon og trivsel på skolen. Det aller viktigste i nærværarbeid er å jobbe kontinuerlig for at alle elever har et trygt og godt skolemiljø.» Av forhold som trekkes frem er arbeid med relasjoner, elevmedvirkning og samarbeid med hjemmet.

Det kan være mange årsaker til fravær, og det starter ofte med at eleven føler seg faglig og sosialt utrygg på skolen. Skolen kan her spille en viktig rolle i å hjelpe elever med fravær. Generelt vil arbeidet med et helhetlig trygt og godt skolemiljø være det viktigste overordnede tiltaket for å forebygge og redusere høyt fravær i skolen, og det å skape et inkluderende miljø trekkes særlig frem av Utdanningsdirektoratet. I denne sammenheng vil relasjonen mellom lærer og elev kunne være avgjørende for hvordan elevene opplever skolen, og hvor omfattende fraværet blir. Utdanningsdirektoratet nevner videre at det å kartlegge hva som kan være årsakene til fraværet, er svært viktig. Dette bør skje på et tidlig stadium noe som kan bidra til å forebygge mer alvorlige problemer. I dette arbeidet må eleven bli hørt, noe som også ligger til grunn i opplæringsloven § 10-2. Samarbeid med foreldre er også avgjørende, og det bør være en tett dialog for å få en felles forståelse av utfordringene. I dialogen med foreldre bør også barna inkluderes. Det er godt for barna å oppleve at foreldre involveres i dette. Ved behov for tiltak, er det viktig å utarbeide en plan for dette. For å oppnå en ønsket effekt, er det avgjørende at eleven og hjemmet involveres fra start til slutt.⁴²

Som nevnt er det ikke spesifikke krav til internkontroll i opplæringsloven, og skolene skal her følge de generelle krav i kommuneloven § 25. Det gjelder generelt at internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Mer spesielt vil særlig «b. ha nødvendige rutiner og prosedyrer» være relevant. Skolen bør bl.a. ha et system for oppfølging av fravær, men også rutiner for å følge opp elever som kommer tilbake etter fravær i lengre tid.

Oppsummert for denne problemstillingen danner våre kriterier en forventning om at:

- Skolen skal jobbe systematisk med skolefravær.
- Skolen skal ha skriftlige rutiner og/eller prosedyrer for arbeidet med skolefravær.
- Skolen bør ha en plan for hva som sørger for mer nærvær i skolen.

⁴⁰ Prop. 57 L (2022-2023) Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) ss. 97-98

⁴¹ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/forebygge-og-folge-opp-bekymringsfullt-fravar/slik-kan-skolen-forebygge-bekymringsfullt-fravar/>

⁴² <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/forebygge-og-folge-opp-bekymringsfullt-fravar/hva-sier-forskning-om-bekymringsfullt-fravar/>

5 Informasjonsplikten og overganger

Problemstillingen i denne delen av forvaltningsrevisjonen er:

«Ivaretar skolene i Risør informasjonsplikten knyttet til foreldre og elever, både i forhold til aktivitetsplikten og det systematiske arbeidet for et godt skolemiljø?»

Skolen skal se til at informasjonsplikten blir ivaretatt gjennom informasjon til elever og foresatte samt øvrige råd og utvalg. Følgende kapittel vil redegjøre for rektors beskrivelse av skolens ivaretagelse av informasjonsplikten og de skriftlige rutiner skolen har, sett opp mot representanter i råd og utvalg samt foresattes opplevelse av skolens informasjon knyttet til tematikken. Revisjonen vil også gå gjennom skolens rutiner og praksis knyttet til barnas overgang fra barnehage til skole samt barneskole til ungdomsskole.

5.1 Revisjonskriterium

Oppsummert for denne problemstillingen danner våre kriterier en forventning om at:

- Elever og foresatte skal bli informert om rettigheten til et trygt og godt skolemiljø.
- Skolen skal informere om det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, om aktivitetsplikten samt mulighet for å melde sak til statsforvalteren.
- Skolen skal informere om det systematiske arbeidet med skolemiljø i etablerte foreldresamarbeid (som FAU), skolemiljøutvalg (SMU), samarbeidsutvalg (SU), elevråd mv.
- Skolen har rutiner for å sikre en trygg og god overgang mellom barnehage og skole.

5.2 Fakta

5.2.1 Kommunens og skolens rutiner

Skolen har flere overordnede, skriftlige rutiner/planer/standarder som er relevante i sammenheng med informasjonsutveksling og overgang mellom barnehage og skole.

Felles

Risør kommune har samlet sentrale dokumenter angående skole på egen nettside (<https://www.risor.kommune.no/tjenester/barnehage-og-skole/planer-og-satsingsomrader/>). Her er det lenker til bl.a. kommuneplanens samfunnsdel og oppvekstplan.

Det er også lenke til «Plan for trygt og godt skolemiljø» (vedtatt av Risør kommunestyre 28.11.2024). Innledningsvis slås det fast at «skolen skal ha nulltoleranse mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering, men også mot mindre alvorlige krenkelser» og det vises til opplæringsloven § 12-2, retten til et trygt og godt skolemiljø. Det går gjennom sentrale paragrafer i opplæringsloven og hva de innebærer for skolen i Risør. Delen om nulltoleranse og forebyggende arbeid er med bakgrunn i §12-3. Her går det bl.a. gjennom systematisk arbeid i klassene og på skolenivå. Det skal bl.a. utarbeides trivselsregler i hver klasse hver høst, være regelmessige klassemøter, elevsamtaler mellom kontaktlærer og elev der trivsel og skolemiljø er tema og temadager med søkelys på holdninger. På skolenivå skal det være god oppdekking av voksne i friminuttene og de skal benytte seg av gule vester og fordele seg ut over hele vaktområdet for å unngå «blindsoner», aktivitetstilbud i friminutt, det legges opp til flere møter mellom ulike funksjoner der skolemiljø og konkrete tilfeller er tema osv. Det skal være sårbarhetskartlegging der kontaktlærer har ansvar for å være ekstra observant på særlig sårbare

og utsatte elever. Det er videre eget kapittel om skole-hjem-samarbeid, med bl.a. utviklingssamtaler en gang pr. semester der trivsel er et tema. Det er også et eget opplegg for nye tilflyttede elever, med bl.a. besøksdag/bli kjent-dag med klassen i forkant av oppstart, klasse miljøtiltak for å involvere eleven og møte med foreldrene. Elevrådets rolle og funksjon blir gått gjennom og her skal skolens plan for trygt og godt skolemiljø gjennomgås i begynnelsen av hvert skoleår.

I planen er det et kapittel om aktivitetsplikten (oppl. § 12-4). Det fremheves at «alle som arbeider på skolen har en plikt til å følge med, gripe inn og melde fra til rektor.» Det er en gjennomgang av alle delpliktene, sentrale momenter er:

Alle ansatte ved skolen har en individuell plikt til å være oppmerksomme på elevenes skolemiljø.

Når ansatte blir vitne til krenkende adferd, skal de gripe inn så lenge det er mulig uten å utsette seg selv eller andre for fare. Situasjoner som skal stoppes inkluderer: Hatytringer, utestenging, baksnakking, digital mobbing, slåsskamper eller andre fysiske krenkelser.

Dersom en ansatt får mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal dette meldes til rektor umiddelbart, senest innen skoledagens slutt. Det skal være lav terskel for å melde fra. Melding skjer via systemet Qm+ og kan også gis muntlig. Rektor vurderer alvorlighetsgraden og informerer skoleeier ved behov. Flere forhold kan utløse melding til rektor, som observasjoner av elever, tilbakemeldinger i undersøkelser osv.

Når det er mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt, skal skolen undersøke saken umiddelbart. Undersøkelsene skal ta utgangspunkt i elevens subjektive opplevelse av skolemiljøet. Metoder inkluderer observasjon i klasserom, friminutt og overganger, samtaler med eleven, foresatte og andre elever, undersøkelser som elevundersøkelsen osv. Eksterne aktører som PPT, skolehelsetjenesten eller barnevernet kan involveres.

Dersom det avdekkes at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen sette inn tiltak og følge opp med evaluering. Skolen utarbeider en skriftlig tiltaksplan som skal inneholde:

- Hvordan situasjonen ble oppdaget og av hvem
- Beskrivelse av og bakgrunn for saken
- Elevens stemme – hva mener eleven
- Hvilke tiltak skolen setter inn
- Hvem som er ansvarlig for at tiltakene gjennomføres
- Tidspunkt for evaluering.

For å finne frem til egnede tiltak er det viktig å ivareta barnets rett til å bli hørt og hensynet til barnets beste. Tiltakene kan rettes mot enkeltindivider (både utsatte og krenkere), klasse miljøet eller hele skolemiljøet. Evalueringsmøter holdes jevnlig, og planen justeres om nødvendig for å sikre at eleven opplever en bedring i sitt skolemiljø. Det er beskrevet en egen saksgang etter melding om krenkende hendelser (se kap. 6.2).

Videre i «Plan for trygt og godt skolemiljø» tas det opp skjerpet aktivitetsplikt (oppl. §12-5, i planen oppgis det at det skal meldes fra til rektor og rektor skal melde fra til skoleeier) og adgang til å melde saken til statsforvalteren (oppl. §12-6). Det er også en del om kvalitetssikring og informasjon om skolens rutiner. Her går det bl.a. inn på revidering av planen, gjennomgang osv.

Som et vedlegg til «Plan for trygt og godt skolemiljø» finner man rutiner for overgang mellom barnehage – skole. Her er der ført opp type hendelse («Hva skjer?»), tidspunkt for hendelse og hvem som har ansvar for hendelsen. Det er flere typer hendelser som beskrives, og første tidspunkt er året før skolestart. Det er lagt opp til møter mellom ulike faginstanser, med foresatte, med barna osv.

I «Plan for trygt og godt skolemiljø» er det også vedlegg med en mal for loggskjema for trygt og godt skolemiljø/barnehagemiljø. Det er også et vedlegg med en mal for rapport om uønsket atferd. Rapporten leveres til kontaktlærer. Til sist er det et vedlegg med en mal for evalueringsrapport ved oppståtte hendelser/uønsket atferd.

Risør kommune har også en «Plan for sosial kompetanse i Risørskolen». Det oppgis at sosial kompetanse er en viktig faktor for å motvirke bl.a. mobbing, og for å utvikle elevenes sosiale kompetanse, skal skolen legge til rette for at de i arbeid med fagene får øve seg i samhandling og problem/ konflikthåndtering. Det er flere tema gjennom året i tiltaksplanen. Det er satt opp en liste med tidspunkt for gjennomføring (måned), tema, mål, eksempler på måloppnåelse og forslag til aktiviteter.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Arbeidsoppgaver - sosiallærer». Sosiallærer skal forestå den sosialpedagogiske tjenesten i skolen og formålet er å hjelpe elevene med å finne seg til rette. Arbeidsområdene beskrives, bl.a. å holde seg oppdatert ift. kommunens handlingsplan for å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø, ha jevnlige økter med personalet om innholdet i planen, observere i klasser, kartlegge utfordringer ved skolen og planlegge aktivitet ut fra det, være mye til stede der elevene er (f.eks. i friminutt), oppfølgingsansvar for enkeltelever i samarbeid med kontaktlærer osv.

Revisjonen er forelagt «ROS-skjema kap. 12, skolemiljøet». Analysen er bygget opp i Excel gjennom flere kolonner i fanen «ROS»: «Risikobeskrivelse, Sannsynlighet, Begrunnelse av sannsynlighet, Konsekvens, Begrunnelse av konsekvens, ROS-Vurdering, Er det nok?, Tiltak». Det er flere risikoer som gjennomgås, bl.a. om det er gode nok planer og rutiner, om planer og rutiner er godt nok kjent på skolene og om planer og rutiner er i bruk på skolene. Det er også egne faner for «oppsummering» og «oppfølging ROS».

Revisjonen er forelagt rutinen «Bekymring for barn - Forpliktende samhandling når vi er bekymret» (30.12.23). Her gjengis innhold i versjon 4.1. Målet er at rutinen skal sikre god samhandling slik at barn og ungdom det er knyttet bekymring til blir fanget opp og ivaretatt. Rutinen viser hvordan slike bekymringer skal følges opp, med alt fra kartlegging, forberede samtale, sikre enighet om tiltak som skal iverksettes, orientere leder osv.

I forelagt dokument kalt «Informasjon til foreldre om Opplæringslovas kapittel 2 Rett og plikt til grunnskoleopplæring», vises det til paragrafene 2-1 og 2-2 i opplæringsloven om rett og plikt til grunnskoleopplæring. Videre er revisjonen forelagt et dokument kalt «Dossier grunnpakke 1 Skole». Her er det lenker til «Infohefte for alle ansatte ved Risør barneskole», «Skolemiljøplanen gjelder for alle skolene i Risør kommune – Risørskolen» (lenke fungerte ikke for revisjonen), «Se instruksjonsvideo om hvordan registrere ny melding» (med undertittel «Læringsmiljø Følge med - meld fra» og «RK - Skolemiljø - følge med, gripe inn og melde fra») (revisjonen har ikke tilgang) og «Kurs i Visma Veilederen.» Det oppgis at her må bruker logge på med eget brukernavn og passord eller Feide.

Revisjonen er forelagt «Årshjul for rektormøter skoleåret 2024-2025». Deltakere oppgis å være rektorer ved barneskolene og ungdomsskolen, VIRK og kommunalsjef samt at rådgiver innkalles ved behov. Det er lagt opp til månedlige møter gjennom hele skoleåret. Tema relatert til oppl. kap. 12 er inkludert i hvert møte. I juni-møtet er det lagt opp til «Kap. 12, oppsummering/erfaring gjennom året. Klarer vi å avslutte eller videreføre sakene på en god måte? Bruk av plan og rutiner. Behov for revidering? Behov for kompetanse/støtte?»

Revisjonen er forelagt «årshjul for SU og SMU Risørskolen». Det er lagt opp til fire møter i skoleåret, og skolemiljøsaker er på dagsorden i alle møtene.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Ressursteam – Risørskolen». Det er en forklaring av sammensetning av teamet (tverrfaglig) og hvordan det jobber. Teamet skal være en ressurs inn i skolens arbeid med elever med spesielle behov eller elever det er bekymring rundt (både skolenærvær og saker med utrygt skolemiljø). I møtene kan temaer være aktuelle elevsaker, gjennomgå kartlegginger, evaluere tiltak, råd og veiledning. Referat fra møter blir sendt i «Visma sikker sak» til alle involverte.

I tilknytningen til faktaverifiseringen ble revisor gjort oppmerksom på at kommunen har et eget område på sine hjemmesider viet til skolemiljø og trivsel⁴³. Her nevnes rettet til et trygt og godt skolemiljø («å ha det bra på skolen»), hva mobbing er og at man skal ta kontakt med skolen dersom barn blir mobbet. I forlengelsen av siste punkt beskrives det hva skolen skal gjøre etter en henvendelse. Det er en beskrivelse av oppvekstombudet i Agder samt kontaklinformasjon og lenke til Udirs side med informasjon om barnehage- og skolemiljø.

Videre ble revisor også gjort oppmerksom på følgende: «Risør kommune har også bestemt og tar i bruk felles ekstra kartleggingsverktøy fra og med dette skoleåret, det var et resultat av plan for trygt og godt miljø, og at en ser at en trenger et systematisk tilleggsverktøy for å kartlegge skolemiljø gjennom året. Risør kommune skal benytte seg av SPEKTER DIGITAL, her er det undersøkelser som kan benyttes både undersøkende når en har oppdaget mobbing eller mistenker at det er noe som rører seg i skolemiljøet, men også undersøkelser som kan tas jevnlig og systematisk for å følge opp skolemiljøet gjennom året. Det er laget en rutine for bruk og behandling av data, slik at vi sikrer at undersøkelsen benyttes på en trygg og riktig måte. Det blir gitt informasjon om denne undersøkelsen til alle ansatte på plandager nå i høst og det skal være en opplæring med Spekter Digital i løpet av august/september for administrasjon og lærere.»

Hope oppvekstsenter

Revisjonen er forelagt rutine for aktivitetsplikt ved Hope oppvekstsenter (Hope). Formålet er at skolen og barnehagen skal handle «raskt og riktig når elevene ikke har det trygt og godt på skolen». Videre slås det fast at alle som arbeider i skole, barnehage og SFO og leksehjelpordningen omfattes av aktivitetsplikten. Hver delplikt er beskrevet, og det er lagt inn et flytdiagram som viser handlingene. I rutinen er det ført opp innhold i hver delplikt, når hver delplikt gjelder og hvem som har ansvar.

I «Informasjonshefte til ansatte» for Hope skoleåret 2024-2025, er et av målene at alle skal oppleve tilhørighet og gode relasjoner som fremmer trivsel. Blant aktiviteten dette året er bl.a. at ved Hope skal man jobbe for å lære barna/elevene å takle egne og andres følelser, og ha positiv kommunikasjon med hverandre. Det skal jobbes med trygt og godt skole/barnehagemiljø. Videre

⁴³ <https://www.risor.kommune.no/tjenester/barnehage-og-skole/skole/skolemiljo-og-trivsel/>

skal man være tett på barna for at alle skal være inkludert og trives. Generelt oppfordres det til å sette seg inn i plan for trygt og godt barnehage/skolemiljø og plan for GDPR. Det vises til aktivitetsplikten og krav om å lage en skriftlig plan hvis et barn ikke har det trygt og godt. Mal for aktivitetsplan skal finnes på Teams. Det er videre inkludert en rutine for foreldremøter der et generelt tema er sosial kompetanse. I 1.-2. trinn er inkluderende klassemiljø nevnt som et tema, i 3.-4. trinn nevnes sosiale medier og grensesetting. I dokumentet går det gjennom rutine for overgang barnehage-skole. Det er flere aktiviteter gjennom siste barnehageår, bl.a. flere møter på tvers av aldersnivåene. Det nevnes også at foreldre skal skrive under på et skriv som gir barnehagen tillatelse til å utveksle informasjon fra barnehagen til skolen.

I dokumentet «Hope oppvekstsenter, satsingsområder 2024-2025» fremheves trygghet og samhold som to av satsingsområdene og det beskrives hva som ligger i disse begrepene og hva som skal utføres.

Revisjonen er forelagt semesterplaner for høsten 2024 og våren 2025. På høsten er det flere temaer, bl.a. fadderoppstart, «bli kjent – vennskap» og positivt språk.

I dokumentet «Foreldreinformasjon 2024/2025» er det kontaktinformasjon til alle ansatte. Skole-hjem-samarbeid er eget tema, og det legges her vekt på åpenhet. Foreldresamarbeid i FAU tas opp der arbeidsområder for FAU presenteres. Videre blir oppgaver for samarbeidsutvalget (SU) og elevrådet gått gjennom. Trivsel på skolen og i barnehagen er et eget tema, og flytdiagrammet for oppfølging hvis et barn ikke har et trygt og godt miljø, blir vist. Det er også en lenke til Utdanningsdirektoratets informasjon om barnehage- og skolemiljø. Det går gjennom områder som er viktig i forhold til områder som foresatte bør følge opp, som nulltoleranse mot mobbing og positivt språk. Videre i dokumentet går det gjennom hva som menes med BTI (Bedre tverrfaglig innsats) og hvordan man jobber med dette, samt lenke til kommunens nettside for BTI. Det er en beskrivelse av tverrfaglige samarbeid som ressursteam (med representanter fra PPT, barnevern, helsestasjon og skole) og helsesykepleier-tjenesten. Det oppgis videre at skolen er med i trivselsprogrammet og det forklares rundt dette.

Det er et eget dokument kalt «Planer BTI – har du en bekymring for et barn». Her går man gjennom BTI-modellen og hva man kan gjøre.

I «Hefte til førsteklasseforeldre(snart)» er det lenke til skolens hjemmeside (www.hope.oppvekstsenter.no), og det er oppgitt hvem som er kontaktlærer for 1. og 2. trinn. Det er generell informasjon om skolen, men også om forhold som går på sosial kompetanse hos barna.

Av forelagt dokument «Årsplan SFO 24-25» vises det til opplæringsloven § 9A med elevenes rett til et trygt og godt fysisk og psykososialt skolemiljø og at dette også gjelder SFO. Det er kontaktinformasjon til SFO og relevante ansatte samt lenke til oppvekstsenterets side på kommunens nettside. Verdigrunnlaget for SFO går gjennom, bl.a. at barnets beste er et grunnleggende hensyn og det å fremme inkludering og likeverd, og voksenrollen, der personalet skal observere barnas lek og aktiviteter. Samarbeid med hjemmet blir vektlagt.

Det er utarbeidet et eget årshjul for elevrådet. Trygt og godt læringsmiljø er et av temaene samt gjennomgang av skoleregler. Det skal jobbes med skolemiljø saker og hva som ligger i aktivitetsplikten. Det er også lagt opp til analyse av året som har gått.

Hope skole har et eget område på kommunens nettside⁴⁴. Her er det stier videre til bl.a. «Planer og rutiner», «Skolefritidsordningen (SFO)» og «Skolehelsetjenesten». Under skolehelsetjenesten står det informasjon om tilbudet og det er oppgitt kontaktinformasjon. Under «Planer og rutiner» er det lenker videre til flere dokumenter samt «Forskrift om skoleregler, Risør kommune, Agder (FOR-2024-05-30-1289)». Blant dokumentene er «Våre satsingsområder», «Trygt og godt skole og barnehagemiljø på Hope oppvekstsenter», «Handlingsplan for skolenærvær», «Årsplan SFO 24-25». Det er også en ikke-fungerende lenke til «Plan for sosial kompetanse».

Søndeled skole

Revisjonen er forelagt dokumentet «Informasjonshefte til ansatte Søndeled skole 2024-2025». Det vises til forskjellige informasjonskanaler for ansatte, med informasjonstavle for beskjeder, e-post og teams (Søndeled barneskole RK) der bl.a. referater legges ut. Det er videre kontaktinfo til skolehelsetjenesten og skoleadministrasjonen. Det er et eget kapittel om oppl. kap. 12, der det oppgis at det er nulltoleranse mot mobbing. Oppl. § 12-4 er gjengitt i sin helhet. Det er en presentasjon av forskjellige digitale systemer/programmer som ansatte bør kjenne til, bl.a. «Public 360» som er arkivsystemet og det oppgis at «man må bli gitt tilgang fra en ansatte med administrative rettigheter, for å få tilgang til ulike saker.» QM+ oppgis til å være styringsverktøyet som Risør kommune bruker. Det er også et meldingssystem, og som eksempel på avviksmelding oppgis: «Hendelser og situasjoner som angår tjenestemottagere. For eksempel elever, pasienter og lignende.» Det er også en gjennomgang av BTI i Risør kommune med lenke til nettside med mer informasjon. Det er et eget kapittel for planer ved skolen og i kommunen, og det vises her til «Plan for sosial kompetanse» og «Plan for godt skolemiljø». Det er et kapittel om «Faste kartlegginger på Søndeled skole» og her oppgis kartlegging av «Elevenes trivsel, hver høst, med påfølgende etterarbeid og gjennomføring av tiltak og evaluering» og «Sosial kompetanse høst og vår».

Revisjonen er forelagt dokumentet «Ansvarsfordeling i administrasjonen Søndeled skole». Ansvar for trygt og godt skolemiljø samt overgang fra barnehage til barneskole er lagt til rektor. Spesialpedagogiskkoordinator er gitt ansvar for «årshjul for psykososiale aktiviteter», «gjennomføre forebyggende psykososialt arbeid», «elevoppfølging psykososialt i samarbeid med Rektor» og «skrive tiltaksplaner i samarbeid med KL §12-4».

Revisjonen er forelagt dokumentet «Årshjul for skolehelsetjenesten ved Søndeled skole 24/25». Det viser en tabell med tidspunkt, hendelse og ansvar for de årlige aktivitetene som skal gjennomføres.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Søndeled skole årshjul FAU». Skoleregler og oppl. § 12-4 trygt og godt skolemiljø er spesifikt nevnt til et av møtene.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Årshjul for elevrådsarbeidet ved Søndeled skole». Plan for trygt og godt skolemiljø hvor oppl. § 12-4 er spesifikt nevnt i to av møtene.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Overgang barnehage skole Søndeled skole». Det inneholder en tabell med tre kolonner; «Tidspunkt:», «Hva skjer?» og «Ansvar:». Det er flere aktiviteter gjennom siste barnehageår, bl.a. flere møter på tvers av aldersnivåene. Det nevnes også at

⁴⁴ <https://www.risor.kommune.no/tjenester/barnehage-og-skole/skole/skoler-i-rior/hope-oppvekstsenter/hope-skole/>

foreldre skal skrive under på et skriv som gir barnehagen tillatelse til å utveksle informasjon fra barnehagen til skolen.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Årshjul Søndeled, elev». Det viser ulike aktiviteter gjennom skoleåret, bl.a. valg av trivselsleder og uteskole med faddere og fadderbarn.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Søndeled skole info 2024/25». Her er det bl.a. kontaklinformasjon og beskrivelse av skolehelsetjenesten og pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT). Det er videre beskrivelse av skolens ressursteam, det er beskrivelse av elevrådet og foreldrerådet og det er et eget kapittel om læringsmiljø og mobbing. Her gjengis innledningsvis retten til et trygt og godt skolemiljø. Det er videre egne tema for «Skolen skal sørge for at elevene har det trygt og godt på skolen», «Hva hvis en elev blir mobbet av en ansatt på skolen?», «Melde saken til Statsforvalter», «Hva kan Statsforvalteren gjøre?». Det er lenke til nullmobbing.no. Opplæringsloven § 12-4 er gjengitt med lenke til Udir.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Instruks for tilkallingsvikarer ved Søndeled skole». Det oppgis at «hendelser som omfatter oppl. §12-4 og elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø, skal meldes til rektor.»

Revisjonen er forelagt dokumentet «Rutiner ved overgang til ungdomsskolen». Her er det en tabell med tre kolonner for tidspunkt, hendelse og ansvar. Som første hendelse nevnes «Kartlegge behov for ekstra oppfølging av sårbare elever der vi ser behov for å styrke overgangen til ungdomsskolen. Vurdere behov for tverrfaglig samarbeid og evt. stafettlogg.»

Revisjonen er forelagt dokumentet «Semesterplan skoleåret 2024-2025». Gjennom hele planen er det flere forhold/tema som relaterer seg til trygt og godt skolemiljø.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Vaktplan vår 2025». Her er vaktene delt inn i to områder: «Skoleplassen foran + Kjernehusagen» og «Skolens bakside». For hver ukedag er det oppført ansvar. Det er også ansvar for spisevakt og bussvakt.

Skolen har et eget område på kommunens nettside.⁴⁵ Her er det en lenke til oppl. §12-4 i opplæringsloven på Udirs nettside. Det er også stier til informasjon om FAU, SU og elevråd og til skolehelsetjenesten samt sti til informasjonshefte til foresatte. Det er en lenke til informasjon som er felles for alle skolene i Risør, som har bl.a. informasjon om BTI, planer og satsingsområder (der man kan finne plan for trygt og godt skolemiljø).

Risør barneskole

Revisjonen er forelagt dokumentet «Risør barneskole Infohefte ansatte». Det er en oversikt over ansvarsområder for ulike funksjoner. Rektor er bl.a. ført opp med hovedansvar for saker relatert til oppl. § 12, overgang barnehage/skole og oppfølging av kommunens/skolens gjeldende planer. Rektor skal også delta på FAU-møter. Undervisningsinspektør er rektors stedfortreder og skal følge opp § 12-saker i samarbeid med rektor. Leder SFO skal følge opp § 12-saker i samarbeid med rektor og er involvert i arbeidet med overgang barnehage/skole-SFO. Spesialpedagogisk koordinator skal kartlegge elever etter at lærer har meldt inn bekymring og skal kalle inn til ressursteam samt oppgaver ifm. overgang barnehage/skole. Det er et kapittel for viktige planer for Risørskolen. Her vises det til «Handlingsplan for skolenærvær i Risørskolen», «Plan for et trygt og godt skolemiljø, § 12», «Plan for sosial kompetanse i Risørskolen med tiltaksdel» og

⁴⁵ <https://www.risor.kommune.no/tjenester/barnehage-og-skole/skole/skoler-i-risor/sondeled-skole/>

«Skole/hjem samarbeid». Det vises også til lokal forskrift om skoleregler. Det oppgis at interne planer ligger på Teams (bl.a. semesterplan og årsplan SFO). Det er videre en beskrivelse av ressursteamet ved skolen og hjem-skole-samarbeidet. Det er satt opp en tabell med tema for foreldremøtene på hvert trinn, og saker knyttet til trygt og godt skolemiljø er fremtredende. Det er satt opp en plangruppe med ledere for hvert trinn. Blant plangruppas oppgaver er å arbeide for et godt skolemiljø. Det er videre en rutine for trinnarbeid, og trygt og godt skolemiljø er et av temaene. Det er en rutine for inspeksjoner med et kart over områdene rundt skolen der dette gjelder og hvilke tidspunkt. Det er også regler for uteområdene og en handlingsplan når barn forsvinner fra skolens område og aktiviteter. Det er ført opp kontaktinformasjon til og program for/informasjon om skolehelsetjenesten.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Risør barneskole Infohefte foresatte 2024/25». Her blir grunnlaget for skole/hjem samarbeidet og trivselsleder-programmet beskrevet. Det er en presentasjon av ulike roller ved skolen under «Hvem gjør hva?». Her oppgis det at inspektør arbeider med elevsaker og personalarbeid, spesialpedagogisk koordinator leder ressursteam og er skolens kontakt mot PPT og spesialisthelsetjenesten og sosiallærer har en rolle i å hjelpe elevene med å «finne seg til rette, slik at de kan løse faglige, personlige eller sosiale vansker som gjelder deres forhold i og utenfor skolen». Utviklingssamtaler blir beskrevet og elevens sosiale utvikling er en del av dette. Det er en beskrivelse av skolehelsetjenesten i barneskolen, og i programmet for året er undervisning om psykisk helse en del av dette. Det er også kontaktinformasjon til skolehelsetjenesten. Det er et eget kapittel om arbeid mot mobbing og krenkende atferd. Det oppgis at skolen benytter programmet «Klassetrivsel» og gjennomfører Udirs elevundersøkelse. Det nevnes at ansatte har plikt til å melde fra og foresatte oppfordres også til dette. Det er lenke til kommunens planoversikt, og det vises til «Handlingsplan for trygt og godt skolemiljø» og «Plan for sosial kompetanse». Det er også lenke til kommunens skoleregler.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Plan for utviklingstid RBS vår 2025». Oppll. § 12 om trygt og godt skolemiljø og skole-hjem-samarbeid er oppført i planen.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Et trygt og godt skolemiljø. Risør barneskole 1-3 trinn» (presentasjon til barna). Her går det gjennom tema som mobbing (der hva mobbing er forklares for barna), vold, diskriminering og trakassering. Man tar opp det å si ifra, og barna får informasjon om tre personer som de kan snakke med.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Et trygt og godt skolemiljø. Risør barneskole 4-7 trinn» (presentasjon til barna). Her går det gjennom hva som menes med et trygt og godt skolemiljø, forebyggende arbeid, hvem man kan snakke med, elevrådet og skolemiljøundersøkelser.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Inspeksjonsplan, områdeplan». Her blir det satt opp områder, tidspunkt og hvem som har ansvar for inspeksjon. Det er også et kart over området.

I «Årshjul for elevråd 2024/2025» er det presentasjon av aktiviteter hver måned, og gjennomgang av § 12 spesifikt nevnt to av månedene.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Velkommen som vikar ved Risør barneskole». Det nevnes at om det er elevsaker, konflikter mellom elever, så skal det meldes fra til rektor/undervisningsinspektør. Om man ser elevkonflikter eller elever som ikke har det greit, er det vikarens plikt å ta tak i dette. Om man ikke klarer å løse hendelsen, må det gis beskjed til kontaktlærer eller inspektør.

Revisjonen er forelagt mal for «skriftlig plan for tiltak for å sikre et trygt og godt skolemiljø». Her skal man legge inn elevens navn og fødselsdato. Opplæringsloven §§ 12-2 og 12-4 blir gjengitt. Det er videre felter som skal fylles ut: «Bakgrunn for saken», «Problemet tiltakene skal løse», «Skolens undersøkelser av saken», «Elevens synspunkter om planen og tiltakene» og «Tiltak, gjennomføring og evaluering». Under siste punkt er det en tabell med tiltak, tidsrom, ansvar og evaluering (dato). Det er også ført opp at elever og foreldre skal informeres om adgang til å melde sak til statsforvalteren.

Skolen har et eget område på kommunens nettside.⁴⁶ Her er det en lenke til Risørs plan for trygt og godt skolemiljø. Det er også stier til informasjon om FAU, SU og elevråd og til skolehelsetjenesten. Det er en lenke til informasjon som er felles for alle skolene i Risør, som har bl.a. informasjon om BTI, planer og satsingsområder (der man kan finne plan for trygt og godt skolemiljø).

I tilsynsrapport fra Statsforvalteren i Agder er vurderingen at «Risør barneskole melder fra til rektor så raskt saken tilsier når de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.» Statsforvalter mener det er sannsynliggjort at de som arbeider ved skolen vil melde fra til rektor så snart de har grunnlag for det og at de som arbeider ved skolen vil melde fra til skoleeier dersom de får kjennskap til at en elev krenkes av noen i ledelsen. Det er videre Statsforvalterens vurdering at skolen og skoleeier dokumenterer hva som blir gjort for å oppfylle plikten til å melde fra i den enkelte saken og kommune har internkontroll som sikrer at Risør barneskole etterlever regelverket.

Risør ungdomsskole

Revisjonen er forelagt dokumentet «Forventninger til foreldre». Dette er til foresatte, og det er tre overskrifter; «Forventninger til skolen», «Forventninger til foreldre», «Forventning til elever». Blant forventningene til skolen er at den skal bidra til «utvikling av elevenes sosiale ferdigheter og skaper et godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring». Blant skolens forventninger til foresatte er å være «kjent med skolens regelverk og snakker med barnet ditt om god oppførsel» og «møter opp på foreldremøter, utviklingssamtaler og andre skolearrangement». Forventninger til elevene er at de «er vennlig og snill mot alle, og snakker hyggelig med og om andre» og «gjør det du kan for at andre ikke blir behandlet urettferdig og sier ifra på en skikkelig måte til en voksen på skolen».

Revisjonen er forelagt dokumentet «Ansvarsfordeling i administrasjonen Risør U». Rektor er her gitt ansvaret for trygt og godt skolemiljø. Inspektør skal lede ressursteam, ha ansvar for samarbeidsmøter med foresatte og elevsaker. Sosiallærer og rådgiver har flere ansvar i denne forbindelse, som ulike forhold knyttet til psykososiale aktiviteter, psykososial elevoppfølging, skrive aktivitetsplaner 9a/§12-4, samarbeidsmøter med foresatte og overgang fra barneskole. Trinnledere skal lede foreldremøter på sitt trinn.

Revisjonen er forelagt «Årshjul sosial plan». Her er det ført opp ulike aktiviteter hver måned. I august er det å etablere godt klassemiljø og godt skolemiljø ført opp på planen. Utover året er det flere aktiviteter.

Revisjonen er forelagt dokumentet «BTI – handlingsveileder Risør Ungdomsskole». Den viser hvordan Risør Ungdomsskole skal ha en systematisk oppfølging av elever det er knyttet

⁴⁶ <https://www.risor.kommune.no/tjenester/barnehage-og-skole/skole/skoler-i-risor/risor-barneskole>

bekymring til. Det er tre nivåer og sosiallærer kan bli involvert på nivå 2 og ressursteam på nivå 3. Det er etablert en liste med flere typer tiltak som skolen kan prøve ut på nivå 1.

Revisjonen er forelagt inspeksjonsplan for høsttermin 2024. Her er det delt inn etter område og tidspunkt og ført opp hvilke ansatte som har ansvaret.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Planleggingsdager høst 2024», en power point-presentasjon. Her er plan for et trygt og godt skolemiljø på dagsorden.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Ressursteam – Risør ungdomsskole». Det oppgis at skolen har ressursteam siste tirsdag i måneden kl. 10.00 og inntil to elever kan drøftes i møtet. Det føres opp hvem som er deltagere, innhold i møtene og rutiner vedrørende innkalling. Leder av ressursteam skal ha snakket med foreldre i forkant av møtet.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Rutine for nyansatt». Det er en beskrivelse av ulike roller ved skolen, og sosiallærer oppgis å ha ansvar for bl.a. å gjennomføre forebyggende psykososialt arbeid, elevoppfølging psykososialt i samarbeid med resten av ledelsen, samarbeidsmøter med foresatte osv.

Revisjonen er forelagt dokumentet «Vikarrutine Risør U». Her vises det til «Handlingsplan for trygt og godt skolemiljø i Risørskolen». Det anføres at «det aller viktigste å merke seg her, er at du skal følge med på om elever utsettes for uheldige opplevelser. Skulle du oppdage noe skal du si fra til en lærer som kjenner eleven, sosiallærer, inspektør eller rektor så snart som mulig.»

Skolen har et eget område på kommunens nettside.⁴⁷ Her er det en sti videre til informasjon om «Trygt og godt skolemiljø» (her ligger det tre planer fra kommunen) og en sti til informasjon om FAU, SU og elevråd. Det er lenke til et dokument om «Robust ungdom» (et 3-årig program i folkehelse og livsmestring for ungdomsskolen). Det er også lenke videre til felles informasjon for alle skolene i Risør, bl.a. om BTI og skolemiljø og trivsel.

5.2.2 Intervjuer med rektorene

Hope oppvekstsenter

Elever og foresatte får informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø gjennom flere kanaler, inkludert fysiske foreldremøter, månedlige informasjonsbrev, informasjon på skolens hjemmeside og bruk av Visma-appen, ifølge rektor. I tillegg har skolen et informasjonshefte som deles med foresatte årlig. Temaet inngår også i utviklingssamtaler, spesielt dersom det har vært en sak knyttet til skolemiljøet det siste året. Elevrådet får jevnlig informasjon knyttet til arbeidet med skolemiljøet gjennom skolens årshjul, selv om rektor peker på et behov for å styrke elevrådets rolle som formidler til medelever.

Skolen har etablert systematisk arbeid knyttet til skolemiljø, blant annet gjennom programmene «Robuste barn» og «Link til livet», samt årshjul som inkluderer kartlegging, evaluering og justering av tiltak, nevner rektor. Det jobbes aktivt med begrepsforståelse og med å gjøre de ansatte bevisste på aktivitetsplikten og delpliktene, blant annet gjennom oppslag og bruk av eksempler fra andre skoler. I tillegg til å bruke konkrete hendelser som utgangspunkt for pedagogisk analyse, involveres ansatte i refleksjon rundt hva et trygt skolemiljø innebærer. Skolen har også utviklet en lokal rutine for dokumentasjon av saker knyttet til skolemiljøet, som innebærer dobbel registrering i systemet «sikker sak» samt melding i QM+ på melding til rektor,

⁴⁷ <https://www.risor.kommune.no/tjenester/barnehage-og-skole/skole/skoler-i-risor/risor-ungdomsskole/>

for å sikre korrekt og systematisk oppfølging av aktivitetsplikten. Rektor mener saksgangen ved varsling i henhold til opplæringsloven §12-4 er relevant og håndterbar, men ser et behov for å styrke skolens bevissthet i mindre alvorlige saker.

Informasjon om det systematiske arbeidet med skolemiljø formidles aktivt gjennom samarbeidsorganer som FAU og samarbeidsutvalg (SU), hvor slike temaer drøftes jevnlig, oppgir rektor. Skolen samarbeider også med foreldrekontakter og det lokale idrettslaget for å fremme et godt psykososialt miljø. Det er mange fellesaktiviteter som fungerer som arenaer for relasjonsbygging på tvers av barnehage og skole. Skolen har et aktivt FAU som involveres i arbeidet, og det oppleves godt oppmøte og engasjement blant foresatte, mener rektor.

Overgangen mellom barnehage og skole følges opp gjennom en etablert rutine som inkluderer flere møtepunkter i løpet av året, oppgir rektor. Selv om barnehage og skole er samlokalisert, understreker rektor viktigheten av å ta overgangen på alvor. Det legges til rette for at barn med spesielle behov fanges opp tidlig. Tilsvarende er det etablert en god praksis for overgangen til ungdomsskole, med flere treffpunkter og overlevering av informasjon, inkludert rehenvisning til aktuelle støttejenester ved behov.

Det er krav om varsling til skolesjef i relevante saker, noe som sikres gjennom avkrysningssystem i arkivsystemet, nevner rektor. Rektor peker på at samarbeidet med skoleadministrasjonen fungerer godt, og at det er etablert felles planverk og felles begrepsapparat blant kommunens rektorer.

Sønedeled skole

Skolen informerer elevene regelmessig om deres rettigheter til et trygt og godt skolemiljø gjennom faste klassemøter hver fredag. Disse møtene starter allerede i første klasse og gir elevene en trygg arena for å uttrykke seg om sine sosiale opplevelser. Elevrådet får også informasjon, og deltar i relevante prosesser, blant annet i saker til barnas kommunestyre. I tillegg gjennomføres utviklingssamtaler to ganger i året som inkluderer informasjon knyttet til skolemiljøet.

Foresatte mottar informasjon via Visma skole, samt på to foreldremøter i året. Temaer som trygt og godt skolemiljø og skolens aktivitetsplikt ble særlig fremhevet denne høsten i forbindelse med ny opplæringslov. Rektor deltar i FAU-møter og opplever god kontakt og lav terskel for kommunikasjon med foresatte. Foreldreinformasjon gis også gjennom samarbeidsfora som Skolemiljøutvalg (SMU) og Samarbeidsutvalg (SU), hvor det avholdes møter to ganger i året. Her får elevrådet også anledning til å legge frem saker, og rektor mener at disse foraene bør være åpne og tilgjengelige også for de folkevalgte slik at de kan drøfte muligheter og utfordringer.

Når det gjelder skolens systematiske arbeid for å skape et trygt og godt skolemiljø, følger skolen kommunens handlingsplan og saksgang, blant annet etter §12-4 i plan for trygt og godt skolemiljø. Skolen evaluerer jevnlig tiltak og har ifølge rektor en strukturert tilnærming der det legges stor vekt på elevundersøkelser, samt tett oppfølging gjennom aktivitetsplaner som tilpasses den enkelte elev. Skolen benytter seg også av ulike verktøy som sosiogram og blå vakt, og involverer helsesykepleier ved behov. Dokumentasjon av tiltak og hendelser føres i Visma sikker sak etter fast mal.

Skolen arbeider også systematisk med kompetanseheving blant de ansatte, blant annet gjennom plandager og bruk av kompetansepakker fra Utdanningsdirektoratet. Det er fokus på opplæring i

aktivitetsplikten og digitale ferdigheter, inkludert nettvett. Lærere har nøkkelringer med de fem delpliktene i aktivitetsplikten som et konkret hjelpemiddel.

Det systematiske skolemiljøarbeidet er også godt forankret i etablerte samarbeidsfora som FAU, SMU, SU og elevrådet. Rektor understreker at samarbeidsklimaet med foresatte er godt, og at skolen er opptatt av «åpen dør-politikk» overfor foresatte og elever slik at informasjon kommer fort videre i systemet.

Overgangen mellom barnehage og skole beskrives som godt ivaretatt. Det finnes et detaljert årshjul for dette arbeidet, og samarbeid med den tilknyttede barnehagen starter tidlig. Tilsvarende opplegg gjelder for overgangen til ungdomsskolen, også her strukturert etter årshjul.

Risør barneskole

Elever og foresatte blir informert om retten til et trygt og godt skolemiljø blant annet gjennom en egen presentasjon tilpasset ulike trinn, og gjennom foreldremøter. Det deles også ut et informasjonshefte til foreldre ved skolestart, og rektor ser et behov for at dette oversettes til flere språk for å nå ut bredere. Skolen bruker tolker ved behov og har aktive informasjonskanaler mot foresatte, inkludert kontaktlærere og rektor. Selv om noen foreldre melder saker direkte til rektor, understrekes viktigheten av å gå via kontaktlærer. Rektor poengterer at foresatte oppfordres til tidlig dialog med skolen ved mistanke om mistriksel.

Skolen benytter seg av elevsamtaler, klassemøter, og trivselsregler som en del av det daglige arbeidet, oppgir rektor. Det gjennomføres faste møter mellom fagarbeidere og lærere, inkludert ukentlige samarbeidsmøter på SFO, månedlige trinnmøter og ressursgruppemøter. Etter elevundersøkelsen, utviklingssamtaler og kartlegginger er det «resultatdialog» og møter med lærerne, der man går gjennom både sosial og faglig fungering. Skolen deltar også i nasjonale og lokale tiltak, som «robuste barn» og «ditt valg», og har tidligere vært med i Utdanningsdirektoratets læringsmiljøprosjekt. Det skolen erfarer at fungerer, tas med videre.

Rektor oppgir at informasjonsplikten følges opp overfor alle ansatte, også renholdere og vaktmestere, ved skolestart og i vårsemesteret og med evaluering mot slutten av skoleåret, samt at inspektør har gjennomgang med vikarer og handlingsplanen benyttes her.

Når det gjelder foreldresamarbeid og etablerte fora som FAU, SMU og SU, oppgir rektor at disse tidligere ikke har fungert, men at situasjonen nå er vesentlig forbedret. Rektor har jevnlig kontakt med FAU-leder og møter ved behov. Skolemiljø er fast sak i SMU, som har fire årlige møter. Rektor bruker disse møtene til å informere om resultater fra elevundersøkelsen og hvilke tiltak som iverksettes. Kommunens nettsider brukes også for informasjonsdeling.

Overgangen mellom barnehage og skole er godt ivaretatt med flere treffpunkter og inkludering av både spesialpedagogisk koordinator og SFO-leder. Det er imidlertid en utfordring med overføringen av informasjon for barn fulgt opp gjennom BTI-systemet, da skolen i noen tilfeller har mottatt nødvendig informasjon for sent. Overgangen mellom barne- og ungdomsskole fungerer godt, med bl.a. foreldremøter, oppgir rektor.

Rektor mener at kommunen har gode planer og rammeverk, og at det er et kontinuerlig forbedringsarbeid i gang. Generelt opplever rektor at Risør barneskole har blitt bedre på å fange opp saker tidlig, og at de ansatte har høy kompetanse og stort engasjement for arbeidet med skolemiljø.

Risør ungdomsskole

Rektor forklarer at skolen har etablert et arbeid for psykososial trivsel gjennom en «sosial plan», som bygger på «Plan for sosial kompetanse», og deltakelse i programmet «Robust ungdom». Dette programmet er forankret i timeplanen og involverer kontaktlærere direkte i arbeidet med elevene. Det jobbes daglig forebyggende gjennom dialog med elevene og tilsyn i friminuttene. Skolen har to kontaktlærere per klasse, noe som styrker oppfølgingen av elevene. Temaer som skoleregler og krenkende atferd tas opp både i klassene, og på foreldremøter informerer skolen om hvordan den jobber med dette.

Resultater fra elevundersøkelsen inkluderes i arbeidet med skolens virksomhetsplan og omsettes til tiltak, nevner rektor, og et konkret tiltak i år er å utvikle rutine for å håndtere krenkende ord og handlinger fra elever samt å fortsette implementering av «robust skole».

Rektor opplever at det er generelt et godt samarbeidsklima med de foresatte, og foreldre og elever informeres om rettigheter og muligheter gjennom skolens hjemmeside, som fungerer som hovedkanal for offisiell informasjon. I tillegg benyttes skolebrosjyren, ukentlige lekseplaner og «Visma melding»-systemet for å nå foresatte direkte med relevante temaer. Foreldremøter og dialog med kontaktlærer er viktige arenaer for å formidle informasjon og følge opp enkeltsaker. Elevrådet og samarbeidsutvalg, inkludert SU og FAU, blir også informert og er arenaer for dialog. FAU møtes fire ganger i året, og samarbeidet med foresatte beskrives som godt. Det er planlagt å innføre en digital funksjon for å melde fra om mobbing.

Overgangen mellom barneskole og ungdomsskole er nøye planlagt. Arbeidet starter tidlig på høsten med informasjonsutveksling om elever og flere møtepunkter, og dette brukes aktivt for sammensetning av klasser. Skolen har rutiner for dette, og rektor mener de fungerer godt.

5.2.3 Tilbakemelding fra tillitsvalgte

Utdanningsforbundet ved Risør barneskole opplever at ansatte har nødvendig kompetanse og tilstrekkelig kapasitet til å utføre pliktene i opplæringsloven som knytter seg til psykososialt skolemiljø og skolefravær. Det er også en opplevelse av at rektor har sørget for tilstrekkelig opplæring i hvordan ansatte skal håndtere pliktene. Ellers oppleves skolefravær som et vanskelig tema, oppgir Utdanningsforbundet ved Risør barneskole, og det er en opplevelse av at det er begrenset hva skolen kan klare. Det savnes et større engasjement fra andre instanser enn skolen, f.eks. foreldreveiledning. Det er en opplevelse av at PPT stiller krav til skolen, men krav til foresatte burde hatt tilsvarende fokus.

Utdanningsforbundet ved Risør ungdomsskole oppgir at det har vært en gjennomgang av kap. 12 av administrasjonen, men det er nok likevel litt lite kunnskap om kap.12, og hvordan undersøkelsesdelen foregår. Det oppleves en usikkerhet rundt hvem det er naturlig å involvere i slike saker, og hvordan ting skal dokumenteres. Det oppgis også at det er knapphet på tid/kapasitet til å følge opp alle elever.

Utdanningsforbundet ved Sønedeled barneskole oppgir at det er som regel oppdatering og diskusjoner omkring pliktene iht. oppl. kap. 12 og § 10-6 i oppstart av hvert skoleår, og det er en opplevelse av å få tilstrekkelig opplæring i disse temaene. I inneværende skoleår var det fokus på hva som er nytt i opplæringsloven med en ganske nøye gjennomgang av nye begreper og gangen i denne typen saker. Det er en opplevelse av at kollegiet ved Sønedeled skole har ganske god kompetanse og at dersom noen eventuelt er usikre, er man gode på å hjelpe hverandre. Utdanningsforbundet ved Sønedeled barneskole oppgir at de er relativt godt bemannet

(sammenliknet med andre) og har innarbeidet gode rutiner for undersøkelser og igangsetting av aktivitetsplaner. Tiden er presset som hos de aller fleste andre, med mange oppgaver som krever tid, og lite nedsatt tid til gjennomføring.

5.2.4 Tilbakemelding fra FAU

FAU ved Risør barneskole svarer at de har fått informasjon fra skolen/rektor om skolens systematiske arbeid for et trygt og godt skolemiljø samt om forhold relatert til skolefravær gjentatte ganger. Noen ganger er det på skolens initiativ, noen ganger fordi FAU har bedt rektor om å redegjøre for det. De fleste trinn opplever at det informeres noe om dette ved skolestart, men kanskje ikke alle opplever tydelig nok informasjon om hva Risør barneskole gjør for å forebygge krenkelser og skolefravær. FAU oppgir at rektor sender månedsbrev der tema kan bli tatt opp, men kanskje mer i en her og nå form enn som informasjon om status. Temaene tas opp på foreldremøter og i situasjoner der det kreves ekstra oppfølging. Periodevis har skolen ekstra fokusuker, da gis det informasjon på ukeplaner og i Visma, men det varierer nok noe fra trinn til trinn og lærer til lærer, oppgir FAU. FAU blir informert om utfordringer på enkelte trinn og hvordan det forsøkes å jobbe med dette. Rektor ble bedt om å stille på FAU-møte for å informere og si hvordan det jobbes nå. FAU har også stilt en del spørsmål som skolen nå jobber videre med. FAU opplever generelt god dialog med skoleledelsen. Det oppgis å kunne være litt ulik oppfatning hos foreldre omkring saker knyttet til skolemiljø, og FAU ønsker at det informeres enda mer og at det jobbes enda mer systematisk. FAU har også kommet med innspill om at man ønsker at skolen får inn et nytt program a la «Kjærlighet og grenser», Robuste barn eller Mitt valg for å sette det ordentlig og systematisk i gang. Slik FAU forstår det tas dette tak i på skolen.

FAU ved Søndeled skole oppgir at FAU får informasjon gjennom møter med blant annet rektor og/eller foreldremøter. Resultat fra elevundersøkelser gjennomgås og hvordan skolen jobber for å bedre det sosiale miljøet er tema. Det er blant annet tatt opp hvilke konkrete tiltak skolen har gjort i enkelte trinn/avdelinger med elever (storskolen/ småskolen). Informasjon blir gitt regelmessig, både på foreldremøter og i den enkelte klasse (ofte på høsten, oppstart av nytt semester). FAU opplever et reelt samarbeid med skolen i saker om skolemiljø.

FAU ved Risør ungdomsskole opplever at de får informasjon fra skolen/rektor om skolens systematiske arbeid for et trygt og godt skolemiljø samt om forhold relatert til skolefravær. Dette er temaer rektor har informert og som har vært diskutert på FAU-møte og SU-møte, og det var tema i forbindelse med elevundersøkelsen. I fellesskap ble det formulert en Visma-melding til foreldrene vedrørende skolefravær og oppfølging. Informasjon kommer fra skolen i flere møter og i forskjellige sammenhenger. Det har vært en gjennomgang av elevundersøkelsen både i FAU og SU og i den forbindelse også diskutert utfordringer på enkelttrinn, sannsynlige årsaker og hvilke tiltak som er gjort for å møte utfordringene, oppgir FAU. Generelt opplever FAU ved Risør ungdomsskole et reelt samarbeid med skolen, og skolen vil gjerne ha innspill og tanker fra både FAU og SU.

FAU ved Hope oppvekstsenter oppgir at de får jevnlig oppdatering fra skolens ledelse vedrørende skolens arbeid med noen av de største utfordringene som har oppstått i skolehverdagen, samt hvilke grep personalet har gjort for å sikre trivsel og trygghet blant elevene slik at det skal være et godt sted å være for alle. Ledelsen oppleves i å være interessert i informasjonsflyt og innspill fra FAU. FAU har ikke hatt dialog med skolen vedrørende skolefravær og -nærvær spesielt. Rektor har deltatt på noen av FAU sine møter, der informasjon og samsnakk om elevenes hverdag og skolens arbeid har vært tema. Skolen bruker Visma for å informere foresatte om planer og hendelser, oppgir FAU, og skolen sender ut månedsbrev til alle

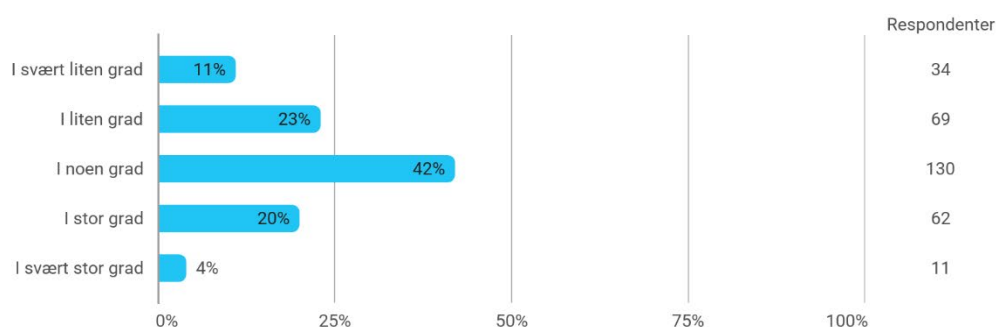
foresatte, der det informeres om planer og viktige endringer den kommende perioden. I all hovedsak opplever FAU at foresatte får relevant informasjon. Det er likevel kjent at enkelte foresatte har savnet informasjon eller ønsket ytterligere detaljert informasjon.

FAU ved Hope oppvekstsenter blir orientert om resultater etter elevundersøkelser og andre undersøkelser. Disse fremlegges også jevnlig for øvrige foresatte i foreldremøter. Ettersom skolen har få elever, er resultatene "prikket" på elevundersøkelsen, ifølge FAU, men skolen har imidlertid vært åpne om hvilke resultater man kan tolke til tross for prikking (uten at det går på bekostning av anonymiteten i undersøkelsen). Skolen har videre gitt informasjon om elevenes svar ift. trivsel, og hvordan skolen vil jobbe videre for å sikre god utvikling. Skolen har over tid jobbet med trivselsmiljø særlig på mellomtrinnet, foresatte er informert om bakgrunn og tiltak i denne forbindelse. Videre har FAU fått informasjon om virkningen av de tiltak som er satt inn. FAU har ikke fått tall på antall aktivitetsplaner, men skolen har gitt kort informasjon om hvilke tiltak som settes inn dersom de selv opplever, eller får informasjon om at en eller flere elever opplever skolemiljøet som utrygt og/eller mistrives. FAU opplever at skolens ledelse ønsker og er interessert i samarbeid med foresatte og FAU for å sikre et best mulig skolemiljø for elevene. FAU har en opplevelse av at foresatte i all hovedsak opplever å få tilstrekkelig informasjon, dog har de fått tilbakemelding om at enkelte foresatte kan oppleve at enkelte endringer har kommet noe brått på.

5.2.5 Foresattes opplevelse av informasjonsplikten

I tillegg til revisjonens intervju av rektor og spørsmål til utvalgsrepresentanter, var det ønskelig å finne ut nærmere hvordan foresatte ved skolene i Risør opplever informasjonen som gis. Det ble derfor gjennom spørreundersøkelse spurt om hvordan foreldre opplever samarbeid og informasjon ift. skolene.

Foresatte ble spurt om deres opplevelse av informasjonsplikten: I hvilken grad opplever du at skolen har informert foresatte om arbeidet knyttet til mobbing/psykososialt skolemiljø? (N=306)

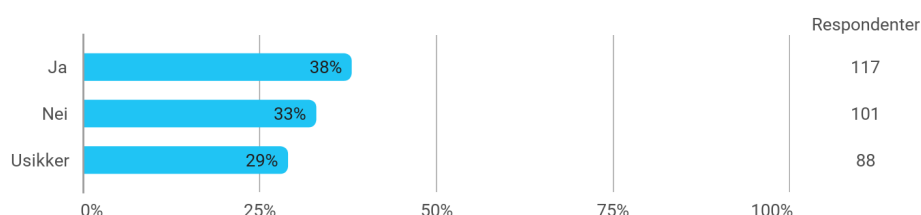

Om lag 34 prosent av foresatte opplever i liten/svært liten grad å ha blitt informert av skolen om arbeidet med psykososialt skolemiljø, mens 24 prosent oppgir i stor/svært stor grad. Det svares forholdsvis likt ved de ulike skolene, med unntak av Hope der en ingen svarer liten/svært liten grad og en stor andel svarer stor/svært stor grad. Ved tilsvarende undersøkelse i Tvedestrand var svarene hhv. 31 og 29 prosent og i Gjerstad hhv. 23 og 39 prosent.

På spørsmål om det har vært noen informasjon om arbeidet med digital mobbing spesielt, svarte en drøy tredel ja og snaue to tredeler nei (N=306). Dette er om lag samme svar som i Gjerstad.

Når det gjelder fremgangsmåte i enkeltsaker, er det viktig at foresatte har fått informasjon om dette. Revisjonen stilte derfor spørsmålet: «Opplever du å ha fått tilstrekkelig informasjon av

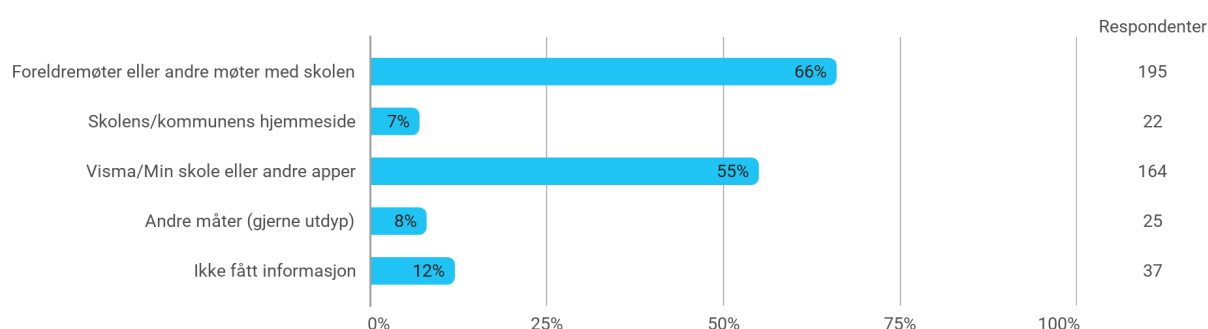
skolen slik at dere vet hvordan man går frem i en eventuell situasjon knyttet til utrygt skolemiljø/mobbing?» (N=306)

Her svarer 38 prosent av respondentene at de har fått informasjon om hvordan de skal gå frem i en eventuell situasjon hvor deres barn ikke har et trygt og godt skolemiljø, mens 33 prosent svarer nei på dette spørsmålet. 29 prosent svarer at man er usikre på hvordan man skal gå frem. I forhold til hvilket morsmål foresatt har, er det en noe lavere andel som svarer positivt her av de med annet europeisk morsmål. Relatert til skoler, er det også her forholdsvis like svar mellom skolene, med unntak av Hope der en stor andel svarer positivt (75 prosent). I Gjerstad var det en høyere andel som svarte positivt på dette spørsmålet (53 prosent) og en lavere andel negativt (12 prosent). I Tvedestrand var det 59 prosent som svarte positivt på dette og 41 prosent negativt (muligheten for «Usikker» var ikke lagt inn da).

Revisjonen har krysset spørsmålet «Opplever du å ha fått tilstrekkelig informasjon av skolen slik at dere vet hvordan man går frem i en eventuell situasjon knyttet til utrygt skolemiljø/mobbing?» med spørsmålet «I hvilken grad opplever du at skolen har informert foresatte om arbeidet knyttet til mobbing/psykososialt skolemiljø?». Revisjonen ser da at jo mindre positiv opplevelsen er blant de foresatte av informasjonen om arbeidet med det psykososiale skolemiljøet, jo mer tilbøyelig er foresatte til å svare «nei» på spørsmål om man vet hvordan man skal gå frem i en situasjon knyttet til mobbing/utrygt skolemiljø.

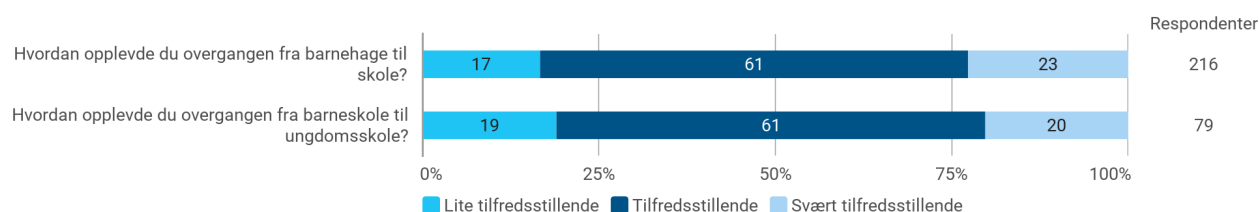
Revisjonen spurte også om gjennom hvilken kanal de foresatte får informasjon fra skolen: «Gjennom hvilken kanal blir du informert om skolens arbeid knyttet til mobbing/psykososialt skolemiljø (flere valg godtas)?»

Foreldremøter/andre møter med skolen er den viktigste informasjonskanalen (66 prosent), etterfulgt av Visma (55 prosent). Skolens/kommunens hjemmesider er det noen som har krysset av for (7 prosent). Det er 12 prosent som oppgir at de ikke har fått informasjon. I tilsvarende undersøkelse i Gjerstad og i Tvedestrand var det hhv. 6 og 14 prosent som oppga at de ikke hadde fått noen informasjon. Når det gjelder «andre måter» ble det gitt anledning til å utdype dette, og det er særlig månedsbrev fra rektor som oppgis (Risør barneskole), e-post samt direkte kontakt med skolen.

På spørsmål om de foresatte deltar på foreldremøter («Hvor ofte deltar minst en av elevens foresatte på foreldremøter de siste tre årene?», N=298), svarer 93 prosent at de som regel deltar på foreldremøter, og 7 prosent sjelden eller noen ganger. Når vi krysser dette spørsmålet med hvilket morsmål foresatte har, er det en tydelig forskjell mellom norsk som morsmål og andre. For de med norsk som morsmål er det 95 prosent som svarer som regel, mens det for andre europeiske og ikke europeisk morsmål er hhv. 76 og 71 prosent som svarer det samme.

Revisjonen stilte spørsmål om overganger mellom barnehage og skole og mellom barneskole og ungdomsskole (N=216 og N=79):

Det er forholdsvis like svar ved begge overgangene, der de fleste respondentene legger seg i det midtre svaralternativet, tilfredsstillende. Når det gjelder overgang fra barnehage, er det noe høyere andel som svarte lite tilfredsstillende blant foresatte ved Risør barneskole enn de andre skolene. I forhold til foresattes morsmål, er det en lavere andel av de med annet morsmål enn norsk som svarer lite tilfredsstillende ved begge typer overganger (8 og 9 prosent). For de med ikke europeisk morsmål svarer en tydelig høyere andel svært tilfredsstillende om overgang fra barnehage (36 prosent).

5.3 Vurderinger

Informasjon til elever og foresatte om rettigheten til et trygt og godt skolemiljø

Basert på den forelagte dokumentasjonen, er det revisors vurdering at Risør kommune har etablert tydelige føringer og praksiser for å sikre at elever og foresatte får informasjon om elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø, i tråd med opplæringsloven § 12-2.

Informasjonen formidles gjennom en rekke kanaler, blant annet ved hjelp av egne presentasjoner rettet mot elevene, informasjonshefter til foresatte, foreldremøter, utviklingssamtaler og digitale verktøy som Visma og skolenes/kommunens nettsider. Rektorene ved skolene viser en tydelig bevissthet omkring dette informasjonsansvaret, og det rapporteres at temaet blir løftet både formelt og uformelt i ulike møter med foresatte og elever. Ved Risør barneskole uttrykkes det behov for ytterligere språktilpasning av informasjonsmateriell og tydeligere rutiner for å sikre at alle foresatte får med seg sentral informasjon, uavhengig av språk- og kulturforståelse.

Til tross for dette, fremgår det av spørreundersøkelsen at en vesentlig andel foresatte ikke opplever å ha mottatt tilstrekkelig informasjon. Om lag 34 prosent oppgir at de i liten eller svært liten grad har fått informasjon om skolens arbeid med psykososialt skolemiljø, mens kun 24 prosent svarer at de har mottatt slik informasjon i stor eller svært stor grad. Det er også slik at det er særlig foreldremøter og Visma som er informasjonskanalene som foresatte oppgir å få informasjon gjennom. Dette utfylles i noen grad av e-post/månedsbrev ved enkelte skoler. Når det gjelder foreldremøter, oppgir en høy andel foresatte at de som regel deltar på dette, men blant foresatte med annet morsmål enn norsk er det en noe lavere andel som oppgir å delta i foreldremøter. Det er også noe variasjoner mellom skolene. Ved Hope oppvekstsenter og

Søndeled skole gis det tilbakemeldinger fra foresatte som tyder på at informasjonsarbeidet fungerer bedre.

Dette medfører at kriteriet i hovedsak er ivaretatt gjennom formelle rutiner og praksis, men det er etter revisjonens vurdering viktig at skolene har oppmerksomhet omkring hvordan informasjonen faktisk oppleves og mottas av foresatte, herunder tydelighet og det å nå ut til foresatte med annet morsmål enn norsk.

Informasjon om skolens systematiske arbeid, aktivitetsplikten og mulighet for å melde sak til statsforvalteren

Risør kommune har etter revisors vurdering etablert det som kan sies å være en gjennomarbeidet og omfattende plan for trygt og godt skolemiljø, som blant annet beskriver skolens systematiske arbeid med forebygging, håndtering og oppfølging av psykososialt skolemiljø. Planen inneholder også, etter revisjonens vurdering, en grundig beskrivelse av aktivitetsplikten etter opplæringsloven § 12-4, inkludert delpliktene om å følge med, gripe inn, melde fra, undersøke og sette inn tiltak. Det er utviklet prosedyrer og flytdiagrammer for dette arbeidet, og skolene benytter systemene QM+ og Visma for å dokumentere hendelser, bekymringer og tiltak. Rektorene oppleves av revisjonen å ha en klar bevissthet om pliktene, og ansatte oppgis å få informasjon om aktivitetsplikten jevnlig, både ved skolestart og ved behov.

Informasjon om dette systematiske arbeidet formidles til foresatte på ulike måter, herunder i foreldremøter, gjennom deltakelse i FAU og samarbeidsutvalg, og via skolens digitale kommunikasjonsplattformer. Rektorene ved alle skolene rapporterer at det legges vekt på å forklare hvordan saker meldes, hvordan skolen følger opp mistanke om utrygt skolemiljø og at det finnes prosedyrer for å melde saker til statsforvalteren når skolens arbeid ikke er tilstrekkelig. Dette gjenspeiles for øvrig i ny mal for aktivitetsplan, jf. kap. 6.

Likevel viser revisjonen at denne informasjonen ikke nødvendigvis er kjent for alle foresatte. Spørreundersøkelsen viser at 33 prosent av foresatte ikke vet hvordan de skal gå frem dersom barnet ikke har det trygt og godt på skolen og 29 prosent svarer at de er usikre. Her er det også slik at det er en lavere andel med annet morsmål enn norsk som svarer at de har fått informasjon om dette. Det er videre et klart sammenfall mellom graden av opplevd informasjon om det psykososiale miljøet og foresattes evne til å vite hva de skal gjøre i konkrete saker. Dette kan tyde på at det fortsatt er behov for mer presis, tydelig og systematisk informasjon om både innholdet i aktivitetsplikten og hvilke rettigheter foresatte har.

Selv om skolene i stor grad oppfyller lovens krav til dokumentasjon og oppfølging, gjenstår det fortsatt arbeid for å sikre at foresatte får tilstrekkelig informasjon til å forstå hvordan skolen jobber systematisk og hvilke rettigheter og muligheter de/elevne har ved utrygghet.

Informasjon om det systematiske arbeidet med skolemiljø i FAU, skolemiljøutvalg, samarbeidsutvalg og elevråd

Alle skoler i Risør kommune har etablerte råd og utvalg for medvirkning, slik som FAU, SMU, SU og elevråd. Skolemiljø er et fast tema i disse fora, og det foreligger årshjul som skal sikre jevnlig behandling av relevante saker. Rektorene deltar regelmessig i møtene og bruker dem som arenaer for å dele informasjon, drøfte resultater fra elevundersøkelser og informere om tiltak som iverksettes. Dokumentasjonen viser at FAU har hatt møter der skolemiljø, aktivitetsplikt og psykososial trivsel er drøftet grundig, og det rapporteres om et godt samarbeidsklima.

Samtidig kommer det frem at enkelte foresatte etterlyser mer systematisk og tydelig informasjon om skolens arbeid. Fra FAU-hold oppgis det et ønske om tydeligere informasjon knyttet til det å forebygge krenkelser og skolefravær, og det oppgis at det kan være noe variasjon mellom trinn i hvordan dette formidles.

Elevrådene involveres i arbeidet, og ved noen skoler er det tydelig strukturert arbeid gjennom elevrådsårshjul og gjennomgang av skolens miljøplan. Fra rektorhold pekes det likevel på et behov for å styrke elevrådets rolle som reell medvirkningsarena, slik at elevene i større grad kan formidle saker videre fra og til medelever.

Samlet sett viser faktagrunnlaget at skolene har etablert de nødvendige strukturene og i hovedsak oppfyller kravene til informasjon og involvering. Likevel bør det fortsatt være en oppmerksomhet rettet mot samarbeidsforaene, særlig i FAU og elevråd, slik at foresatte og elever får en tydeligere forståelse av både status og tiltak i arbeidet med skolemiljø.

Overgang mellom barnehage og skole, barneskole og ungdomsskole

Det er revisjonens vurdering at Risørskolene har gjennomgående tilfredsstillende rutiner og praksiser for å sikre en trygg og helhetlig overgang fra barnehage til skole. Dette fremgår blant annet av kommunens overordnede planverk, årshjul og lokale rutinebeskrivelser, som tydelig angir tidspunkt, ansvar og type aktiviteter i overgangen. Overgangsarbeidet starter tidlig, gjerne året før skolestart, og involverer møter mellom barnehageansatte, foresatte, SFO og skolen. Det legges vekt på å sikre at barnets behov og sårbarheter fanges opp, og at nødvendige tiltak og tilrettelegging kan iverksettes før skolestart.

Intervjuene med rektorene bekrefter at skolene har en bevisst og strukturert tilnærming til overgangsarbeidet. Hope oppvekstsenter fremhever overgangen som et sentralt område til tross for samlokalisering mellom barnehage og skole. Sønedeled skole har et detaljert årshjul og synes å ha god dialog med tilknyttet barnehage. Risør barneskole har også etablert rutiner, men har opplevd utfordringer knyttet til informasjonsoverføring omkring barn fulgt opp gjennom BTI, hvor informasjon i noen tilfeller kommer for sent.

Foresatte gir i all hovedsak uttrykk for at overgangen mellom barnehage og skole og barneskole og ungdomsskole oppleves tilfredsstillende. Det fremkommer også at det er rutiner for overgang mellom barneskole og ungdomsskole, og rektorer på begge nivåer opplever at dette fungerer tilfredsstillende. Samlet sett viser revisjonen at dette kriteriet i stor grad er oppfylt, med velfungerende og tydelige rutiner. Videre forbedring kan særlig rettes mot tettere og tidligere informasjonsoverføring i saker der barn har særskilte behov.

Oppsummert om informasjonsplikten

Revisjonen viser at Risørskolene i stor grad har etablerte rutiner for å informere elever og foresatte om rettighetene til et trygt og godt skolemiljø og skolens aktivitetsplikt. Likevel opplever en vesentlig andel foresatte manglende eller lite tydelig informasjon, herunder om hvordan de kan gå fram ved bekymring for skolemiljøet. Overgangen fra barnehage til skole er etter revisors vurdering godt ivaretatt, mens det fortsatt bør være en oppmerksomhet omkring informasjonen som gis til FAU og elevråd. Samlet sett er kravene i hovedsak oppfylt, men det bør fortsatt være fokus på hvordan informasjonen formidles og forankres.

6 Aktivitetsplikten

Problemstillingen i denne delen av forvaltningsrevisjonen er:

«Gjennomfører skolen i Risør tilstrekkelige undersøkelser og vurderinger av elevenes psykososiale miljø ved mistanke eller varsling om mobbing? Og foreligger det dokumentasjon som oppfyller innholdskravene etter opplæringsloven om skriftlig plan?»

De nasjonale tallene fra elevundersøkelsen viser en vekst i andelen elever som opplever at de blir mobbet i etterkant av korona-pandemien, dvs. skoleårene 2023/24 og 2024/25. Ved slike hendelser er det særlig viktig at skolene har gode rutiner i sitt arbeid for et trygt og godt skolemiljø.

6.1 Revisjonskriterium

Oppsummert for denne problemstillingen danner våre kriterier en forventning om at:

- Alle som arbeider på skolen, overholder aktivitetsplikten for å sikre et trygt og godt skolemiljø; følge med, gripe inn, melde fra, undersøke og sette inn tiltak (5 delplikter).
- Skolen skal sørge for at involverte elever blir hørt. Hva som er best for elevene, skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid.
- Ved utarbeidelse av skriftlig aktivitetsplan skal det stå hva slags problem tiltaket skal løse, hva slags tiltak skolen har planlagt, når det skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltaket og når tiltaket skal evalueres.
- Tiltakene som settes inn, skal være egnede og tilstrekkelige til at situasjonen opphører
- Skolen følger opp dokumentasjonsplikten både ift. kravet om skriftlig aktivitetsplan samt dokumentasjon relatert til de fem delpliktene.
- Kommunen har rutiner og prosedyrer for arbeidet med aktivitetsplikten.

6.2 Fakta

Skolens aktivitetsplikt defineres tydelig i opplæringslovens bestemmelser, både knyttet til å følge med forebyggende og gripe inn, undersøke og melde fra ved mistanke om brudd på kravet til at eleven skal ha et trygt skolemiljø. Følgende kapittel vil redegjøre for rektorenes beskrivelse av praksis knyttet til aktivitetsplikten og foresattes opplevelse av skolen både sett hen til tillit så vel som håndtering av enkeltsituasjoner. I tillegg vil revisjonen presentere resultater av hvorvidt skolene har fulgt de formelle kravene i enkeltsaker (aktivitetsplaner). Først vil revisjonen ta opp relevante rutiner eller planer som skolen/kommunen har og som ikke er nevnt i foregående kapittel.

I «Plan for trygt og godt skolemiljø» er det ført opp skolens saksbehandlingsregler etter melding om krenkende hendelser. Saksgangen er beskrevet over flere steg, og revisjonen gjengir her rutinen.

«

- Melding mottas av rektor.
- Rektor delegerer oppfølging av saken til de aktuelle ansatte (kontaktlærer, stedfortredende rektor eller sosiallærer) som ivaretar oppfølging av saken på sine trinn.
- Rektor informerer den berørte elevens kontaktlærer så snart som mulig og de planlegger videre oppfølging og fordeler ansvar.

- Eleven som er utsatt for krenkelser får en samtale med kontaktlærer og/eller rektor, sosiallærer eller stedfortredende rektor. Elevens opplevelser tas på alvor.
- Elevens foresatte kontaktes og involveres i det videre arbeidet.
- Den eller de som står for krenkingen kalles inn til samtale med kontaktlærer og/eller rektor, sosiallærer eller stedfortredende rektor. Alle skal bli hørt i saken. Er det flere elever involvert, kalles elevene inn til samtale en og en.
- Foresatte til de involverte kontaktes snarlig. Elevens alder, samt alvorlighetsgrad, avgjør om eleven(e) selv ringer hjem for å fortelle eller om kontaktlærer/ sosiallærer eller stedfortredende rektor gjør det.
- Lærere og andre ansatte gis nødvendig informasjon for å følge med, gripe inn og melde fra.
- Etter undersøkelser og samtaler utformer kontaktlærer og rektor (en fra administrasjonen) en skriftlig tiltaksplan med tiltak og frist for evaluering. Rektor er ansvarlig for planen og skal alltid signere.
- Krenket elev og foresatte skal involveres i utarbeidelse av planen, og kan få en kopi av planen ved behov. Rektor skal skrive under, og ha oversikt over alle gjeldende tiltaksplaner.
- Tiltak som er beskrevet i tiltaksplanen følges opp av kontaktlærer, sosiallærer, stedfortredende rektor eller rektor. Tiltak evalueres og justeres ved behov.
- Rektor, stedfortredende rektor eller sosiallærer deltar sammen med kontaktlærer på evalueringsmøte med elev og foresatt. I dette møtet bestemmes det om tiltaksplanen avsluttes, om deler føres videre eller om situasjonen krever at det skrives ny tiltaksplan med nye tiltak.
- Hvis tiltakene ikke fungerer etter hensikten, må ny tiltaksplan skrives. Instanser utenfor skolen kan innkalles ved behov f.eks. helsesykepleier, PPT, barnevern. Saken kan også drøftes i Ressursteam, der flere instanser et til stede.

Tiltaksplan og evaluering, samt annen dokumentasjon fra saken lagres i elevens mappe i kommunens arkivsystem Visma Sikker sak.»

6.2.1 Intervjuer med rektorene

Hope oppvekstsenter

Rektor uttrykker at skolens ansatte er godt kjent med aktivitetsplikten og de fem delpliktene som innebærer å følge med, gripe inn, melde fra, undersøke og sette inn tiltak, oppgir tiltak. Det er gjennomført opplæring og bevisstgjøring rundt dette, blant annet ved hjelp av plakater og materiell inspirert av tiltak brukt i andre kommuner, som for eksempel Bergen, oppgir rektor. Det jobbes også med begrepsforståelsen blant de ansatte for å sikre at de forstår hva som ligger i et trygt skolemiljø utover de typiske sakene som utløser aktivitetsplan. Hendelser brukes som praktiske eksempler i arbeidet med å utvikle de ansattes kompetanse, og pedagogisk analyse benyttes som metode for å bearbeide slike hendelser, nevner rektor.

Skolen har rutiner som sikrer at elevene som er involvert i en sak, blir hørt, oppgir rektor. I forbindelse med utarbeidelse av tiltak gjøres det samtaler med eleven, og det legges vekt på å få eleven med i prosessen. Rektor understreker at det er viktig å ta hensyn til barnets perspektiv og at tiltakene utformes i dialog med både elev og foresatte.

Ved utarbeidelse av skriftlige aktivitetsplaner inkluderer skolen informasjon om hva slags problem tiltaket skal løse, hvilke tiltak som planlegges, når tiltakene skal gjennomføres, hvem som har

ansvar for gjennomføringen og når de skal evalueres, oppgir rektor. Det er rektor som har ansvar for å utarbeide tiltak i samarbeid med foresatt og elev. Rektor beskriver at det ofte er slik at tiltakene vedvarer selv om en sak formelt er avsluttet, og i noen tilfeller kan en elev ha flere tiltaksplaner dersom sakene omhandler ulike situasjoner. Skolen gjør vurderinger underveis for å sikre at tiltakene som settes inn, er både egnede og tilstrekkelige for å få slutt på den aktuelle problemstillingen. Det legges også vekt på å kartlegge hvor og hvordan hendelsene oppstår for å kunne iverksette målrettede tiltak, oppgir rektor.

Ressursteamet oppleves svært nyttig, oppgir rektor. Det er få tjenester til stede på skolen, så dette blir en mulighet til å få inn det tverrfaglige aspektet. Rektor nevner at ved behov er kontakten mot skolehelsetjenesten og PPT veldig god, og skolen jobber med å opprette bedre kontaktflater til øvrige tjenester.

Skolens arbeid med dokumentasjonsplikten er gjennomtenkt og systematisert, selv om rektor påpeker at dette fortsatt er et område det jobbes med å forbedre. Skolen har utviklet en egen rutine for dokumentasjon hvor lærer oppretter et fysisk dokument som skannes og registreres i kommunens digitale system «sikker sak». Det fysiske dokumentet makuleres, og rektor følger deretter opp saken med registrering i QM+ og knytter det til riktig kategori. Denne praksisen sørger for at både skriftlige aktivitetsplaner og øvrig dokumentasjon knyttet til de fem delpliktene blir forsvarlig behandlet og lagret, og at det ikke er bare rektor som står ansvarlig for dokumentasjonen. Det nevnes også at skole og barnehage ikke bruker samme datasystem, noe som har nødvendiggjort lokale tilpasninger i rutiner for å ivareta aktivitetsplikten.

På kommunalt nivå følger skolen kommunens overordnede rutiner og prosedyrer knyttet til aktivitetsplikten, og det finnes felles planverk og begrepsapparat som bidrar til et koordinert arbeid mellom skolene. Det er etablert internkontrollrutiner som krever at det meldes fra til skolesjef i relevante saker, noe som følges opp gjennom avkrysningsrutiner i arkivsystemet.

Søndeled skole

Rektor beskriver et systematisk og bevisst arbeid for å sikre at alle ansatte overholder de fem delpliktene i aktivitetsplikten: å følge med, gripe inn, melde fra, undersøke og sette inn tiltak. For å styrke dette arbeidet får de ansatte opplæring i plandagene etter sommerferien, og alle lærere har som tidligere nevnt en fysisk nøkkelring med de fem delpliktene, noe som fungerer som en konkret og tilgjengelig påminnelse i det daglige arbeidet. Gjennom innlegg i foreldremøter vil lærere også få denne kunnskapen repetert. Kompetansepakkene fra Utdanningsdirektoratet benyttes regelmessig i semesterplanen, og også SFO omfattes av dette arbeidet.

Skolen har en tydelig praksis for å sørge for at involverte elever blir hørt, oppgir rektor, og dette skjer både gjennom faste klassemøter, der elevene gis anledning til å uttrykke hvordan de har det sosialt, og gjennom tett dialog mellom elev, kontaktlærer, rektor og foresatte. Rektor er selv involvert i utviklingen av tiltak og understreker at tiltakene tilpasses den enkelte elev, i samråd med barnet og dets foresatte. I saker der det er behov, involveres også helsesykepleier. Det er viktig for skolen at elevens stemme blir tatt på alvor og at hva som er best for eleven, ligger til grunn for de beslutninger som fattes, mener rektor.

Ved utarbeidelse av skriftlig aktivitetsplan følger skolen kravene om at planen skal inneholde en beskrivelse av hvilket problem tiltaket er ment å løse, hvilke tiltak som er planlagt, når de skal gjennomføres, hvem som har ansvar for gjennomføringen og når tiltakene skal evalueres. Skolen benytter fast mal i Visma sikker sak for dette arbeidet. Evaluering skjer som hovedregel etter fire

uker, men tilpasses også ved ferieperioder. Planene avsluttes ikke før eleven selv bekrefter at situasjonen er løst. Dersom det ikke skjer en bedring, starter skolen oppfølgingen på nytt. Dokumentasjon lagres i Visma sikker sak, oppgir rektor.

Rektor mener ressursteamene kunne fungert bedre, og synes det er preget av silo-tankegang. Det kan være et viktig forum der barna kan følges gjennom hele oppveksten, ikke bare som elev på skolen. Risør er BTI-kommune og følger den metoden, og kommunen må velge hvilken metode de skal følge, oppgir rektor. Parallelle systemer gir merarbeid og uklarhet, ifølge rektor, og kan påføre pedagoger i barnehage og skole et dobbeltarbeid. Samarbeid med andre tjenester stort sett bra, oppgir rektor, og det er knyttet til spesifikke saker. Rektor mener folkehelsekoordinator er en god ressurs, men forslag derfra kan bli vanskelig å få til i praksis da det ikke er kapasitet til å ta tak i det.

Tiltakene som settes inn anses av rektor som både egnede og tilstrekkelige. Det legges vekt på å skreddersy tiltakene til den enkeltes behov, i samarbeid med foresatte og eventuelt eksterne aktører som helsesykepleier. Rektor nevner at skolen også bruker sosiogrammer som et verktøy for å kartlegge sosiale relasjoner, og har etablerte ordninger som blå vakt og trivselsledere for å fremme inkludering i skolemiljøet. Skolen benytter lek som en aktiv del av det forebyggende arbeidet, både i friminutt og i undervisning.

Når det gjelder kommunens ansvar, oppgir rektor at kommunen har prosedyrer og rutiner for aktivitetsplikten, blant annet gjennom nylig revidert handlingsplan og saksgang for det å melde fra etter §12-4. Generelt oppleves planverket i kommunen som nyttig. Temaet står fast på agendaen i kommunalsjefens møter to ganger i måneden. Kommunen har også etablert rektormøter og områdemøter som sikrer erfaringsdeling og samkjøring på tvers av skoler, ifølge rektor.

Risør barneskole

Rektor forteller at det er etablert en god varslingskultur blant ansatte, og at det har blitt en økning i antallet saker som fanges opp tidlig. Dette skyldes at personalet er blitt mer bevisste på å melde fra, også i tilfeller hvor det i ettertid viser seg at forholdet ikke omhandler det psykososiale skolemiljøet. Likevel fører dette til at flere saker utvikler seg til konkrete tiltak med relevante aktivitetsplaner. Ansatte er kjent med plikten til å følge med og gripe inn, og det er rutiner for å melde fra og undersøke saker som gjelder mistrivelser. Lærere har et eget ansvar på å holde seg oppdatert på planverket, oppgir rektor, mens fagarbeidere har mindre tid til dette, her må skolen i større grad bistå disse og gjennomgå planene sammen. Rektor opplever rutinen for saksgang ved det å melde fra etter §12-4 i plan for trygt og godt skolemiljø som veldig nyttig, og det gjelder også plan for sosial kompetanse. Ansatte skal lese gjennom, og dette er lagt inn i Dossier der man må kvittere ut at det er gjennomlest. Rektor peker også på at kravene til dokumentasjon har økt, og at dette tar tid, men at det er nødvendig og verdifullt for kvaliteten på oppfølgingen.

Skolen sørger for at elever som er involvert i en sak, blir hørt, og rektor understreker at elevens beste er et grunnleggende hensyn i vurderingene som gjøres. Det foretas elevsamtaler, og gjennom utviklingssamtaler, elevundersøkelsen og trivselsundersøkelser (som verktøyet «Klassetrivsel») hentes det inn informasjon fra elevene som danner grunnlag for tiltak. I mer alvorlige saker benyttes også samtaler med skolehelsetjenesten og psykisk helse-rådgiver for å få frem elevens perspektiv, oppgir rektor, og dette er en del av skolens forebyggende og oppfølgende arbeid.

Ved utarbeidelse av aktivitetsplaner følges de lovpålagte kravene. Skolen benytter en mal som angir hva problemet er, hvilke tiltak som skal iverksettes, hvem som har ansvar for hvert tiltak, når tiltakene skal gjennomføres og når de skal evalueres, oppgir rektor. Dokumentasjonen lagres i systemet «Visma sikker sak», og referater fra møter med foresatte og andre involverte aktører arkiveres også der. Det er også opprettet BTI-logg for saker som går inn i kommunens tverrfaglige oppfølging.

Skolen er bevisst på at tiltakene som settes inn, må være både egnede og tilstrekkelige til at situasjonen for den enkelte elev faktisk bedres. I praksis kan det være krevende å finne tiltak som har tilstrekkelig effekt, særlig ved komplekse saker med sosiale eller atferdsmessige utfordringer. Derfor evalueres tiltakene fortløpende, og dersom de ikke gir ønsket resultat, vurderes nye løsninger, ifølge rektor. Det legges vekt på mestring i fag, økt tilsyn, støtte fra skolehelsetjenesten og tett samarbeid mellom fagpersoner. I mer alvorlige saker har skolen månedlige møter med barnevern og politi, der saker kan drøftes anonymt. Skolen har jevnt over mange kontaktpunkter til tjenester utenfor skolen, og det oppleves fra rektor å være et godt system rundt dette. I noen tilfeller vurderes også alternativ opplæringsarena, men det anses som et stort inngrep og må vurderes opp mot hensynet til fellesskap og tilhørighet. Tidligere var det ofte sosiallærer som utarbeidet tiltak, men her strekker ikke tiden til sosiallærer til, oppgir rektor. Det er inspektør og rektor som deler på å holde i sakene, men kontaktlærer må bidra mye inn her.

Ressursteamet behandler saker meldt fra kontaktlærer eller foreldre, oppgir rektor, og det er møte ca. en gang i måneden avhengig av antall saker. Det er en tverrfaglig gruppe, med skolen, skolehelsetjenesten, barnevern, PPT og foreldre om de ønsker det. Kommunepsykolog kan også kalles inn. Teamet fungerer godt, men rektor opplever at det kan bli en del dobbeltarbeid ved at saker kommer opp i ressursteam samtidig som eleven har forhold som skolen tar seg av, f.eks. faglig forhold i et forum og sosialt i et annet. Her jobber skolen for at dette skal bli bedre samkjørt.

Dokumentasjonsplikten følges opp ved at aktivitetsplaner opprettes umiddelbart når en sak avdekkes, oppgir rektor. Skolen bruker logging for å fange opp hendelser som over tid kan utgjøre et problem, selv om enkelthendelser isolert sett ikke virker alvorlige. Skolens ledelse og kontaktlærere har tydelig ansvar for å følge opp dokumentasjon, oppgir rektor..

Det er tydelige retningslinjer for hva som skal meldes fra skolen til skoleadministrasjonen eller eier, og det avholdes jevnlig rektormøter hvor skolemiljø står på dagsorden, ifølge rektor. Kommunen har lagt til rette for felles malverk og systemstøtte, og skolen opplever at det er god støtte og dialog i vanskelige saker. Samlet sett mener rektor at Risør barneskole er godt i gang med å etterleve både lovpålagte krav og kommunale føringer, men at arbeidet må være kontinuerlig og aktivt for å holde seg på riktig kurs.

Risør ungdomsskole

Rektor fremhever at alle ansatte er godt kjent med planverket for et trygt og godt skolemiljø, og at opplæring og kompetanseutvikling i dette skjer blant annet gjennom skolens interne plattform Dossier, faste teammøter hver uke og bruk av nasjonale ressurser som Utdanningsdirektoratets kompetansepakker. Gjennom ukentlige møter på trinnivå hvor elevsaker diskuteres, får man oversikt og mulighet til å følge med på elevenes situasjon. Det å gripe inn i uheldige situasjoner og melde fra videre skjer i tråd med en etablert prosedyre, der meldingene initieres i QM+ og følges opp i systemet «Visma sikker sak». Alle trinn i saksgangen, inkludert eventuell avslutning av saker, dokumenteres i dette systemet. Rektor opplever en god forståelse for hele kjeden av

plikter – å følge med, gripe inn, melde fra, undersøke og sette inn tiltak – og at disse praktiseres systematisk.

I alle saker som behandles, legges det vekt på å involvere elevene og foresatte, ifølge rektor. Elevens stemme skal høres, og hva som er til barnets beste er et sentralt hensyn i håndteringen. Aktivitetsplaner lages i samarbeid mellom sosiallærer, kontaktlærer og eventuelt rektor, og eleven og foreldrene involveres i møtene der tiltak besluttet. Rektor oppgir at planene dokumenteres i «Sikker sak», og de inneholder konkrete opplysninger om hvilken utfordring tiltaket skal møte, hvilke tiltak som skal gjennomføres, hvem som har ansvar for gjennomføring, når det skal skje, og når tiltakene skal evalueres. Rektor forklarer at tiltakene spenner vidt, fra forebyggende samtaler og kontakt med politi, til praktiske grep som plassering i klasserom eller økt voksenoppfølging. Det vurderes alltid om tiltakene er egnet og tilstrekkelige for å stoppe den negative situasjonen, nevner rektor, og det er et mål at situasjonen skal opphøre fullstendig. Disse tiltakene utvikles av sosiallærer og kontaktlærer i samarbeid, og rektor involveres ved alvorlige hendelser. Ressursteamet, hvor også barnevern og foresatte deltar, benyttes i slike saker. Ekstern kompetanse, som Udirs ressurser og veiledning fra statsforvalteren, brukes for å videreutvikle arbeidet.

6.2.2 Tilbakemelding fra øvrige involverte aktører

Sykepleier i psykisk helse ved Risør ungdomsskole oppgir at årsverket ligger hos psykisk helsetjeneste i kommunen og 40 % knyttet til arbeid ved ungdomsskolen. Sykepleier kobles i hovedsak på saker hvor skolen ser et behov eller en utfordring. Dette gjøres ofte gjennom ressurs-team møter, hvor sykepleier blir presentert som et tiltak/tilbud der det kan være aktuelt. Sykepleier blir invitert som fast deltaker i disse ressurs-team-møtene. Elever har også mulighet til å ta kontakt med sykepleier på egen hånd eller komme på drop-in samtaler. Sykepleier opplever et godt samarbeid og god dialog med flere slik som kontaktlærer, sosiallærer og spesielt med inspektør ved Risør ungdomsskole. Inntrykket er at de er opptatt av det psykososiale skolemiljøet og ønsker å sette inn tiltak der dette er hensiktsmessig. Det er videre en erfaring at de forsøker å se etter alternative læringsarenaer der dette også ansees som hensiktsmessig, oppgir sykepleier. Det er også et tett samarbeid med helsesykepleier fra skolehelsetjenesten og kommunepsykolog, med faste møter hvor man diskuterer og fordeler saker rundt elever. Sykepleier ser en utfordring knyttet til sin rolle og oppfølging av elever med stort skolefravær. Jeg forsøker å være fleksibel og tilby alternative møte-arenaer for å imøtekomme elever som av ulike grunner har høyt skolefravær, både i forhold til logistikk og rammene stillingen gir. For å bedre imøtekomme behovet til elever som ikke befinner seg på skolen, men likevel ikke har vedtaksbasert oppfølging fra kommunen, oppgir sykepleier at eksempelvis tilgang til bil og en større prosentandel ville vært fordelaktig. På generelt grunnlag oppgir sykepleier at skoler må innføre mer lek, aktiviteter og bevegelse som forsterker samspill, samhold og tilhørighet for å forbedre et psykososialt skolemiljø. Sykepleier nevner at Risør ungdomsskole har innført 90 minutters undervisningsøkter, noe enkelt-elever har gitt uttrykk for er svært utfordrende i forhold til konsentrasjon og motivasjon, samt at det er lite friminutts-tid, hvor mye av sosialiseringen foregår. Sykepleier bemerker at det nok er blandede tilbakemeldinger på dette og er usikker på om dette er et tiltak som skal revurderes eller ikke.

Psykisk helserådgiver i skolehelsetjenesten ved Risør barneskole oppgir at tjenesten tilbyr oppfølging som en del av forsterket skolehelsetjeneste, og har kontor og arbeidsoppgaver på skolen, men andre barneskoler i kommunen kan ta kontakt ved behov. På spørsmål om samarbeid med skolene i saker om psykososialt skolemiljø og skolefravær, svarer psykisk helserådgiver at tjenesten ofte blir kontaktet av lærere i enkelte saker. Noen ganger akutt, andre

ganger planlagt oppfølging i en vanskelig sak. Vedkommende har nylig fått tilgang til kommunens avvikssystem, noe som gjør det mulig å melde fra om for eksempel utrygt skolemiljø direkte til skolen. Dette oppleves som positivt. Likevel er det utfordringer knyttet til videre oppfølging etter at avvik er meldt. Personen blir ikke alltid involvert i det videre arbeidet, og har ikke tilgang til aktivitetsplaner der vedkommende selv kan være et tiltak. Det må etterspørres manuelt. Vedkommende jobber ofte med komplekse saker, som alvorlig skolefravær, og opplever at skolen noen ganger trekker seg tilbake når vedkommende kobles på – som om ansvaret overtas. Samarbeidet med skolen fremstår som lite systematisert og avhenger i stor grad av enkeltpersoners initiativ. Det uttrykkes et ønske om å være en mer integrert del av skolens psykososiale arbeid, for eksempel gjennom deltakelse i ressursmøter og samarbeidsmøter med foreldre. Dette skjer i dag, men oppleves som tilfeldig. Psykisk helserådgiver opplever å ha kapasitet til å utføre rollen sin og at det er en viktig del av jobben.

Helsesykepleier ved Risør ungdomsskole oppgir å ha en sentral rolle i skolens arbeid med psykososialt skolemiljø og skolefravær. Skolehelsetjenesten er et lavterskeltilbud med åpen dør, og helsesykepleier oppgir å være tilgjengelig fire dager i uken på ungdomsskolen. Rollen innebærer å bli koblet på elevsaker der det er relevant, ofte etter initiativ fra skolens ansatte (kontaktlærer, sosiallærer eller inspektør), og ikke nødvendigvis fra familien selv. Deltakelsen avhenger av sakens karakter og behovet for helsesykepleierens kompetanse. Helsesykepleier oppgir å være fast medlem i skolens ressursteam og deltar i samarbeidsmøter, drøftinger og evalueringer av tiltak. Helsesykepleier følger opp elever med samtaler og tilbyr støtte og veiledning til både elever og foresatte. Det er lav terskel for samarbeid mellom fagpersoner på skolen, og det innhentes samtykke for tverrfaglig samarbeid. Andre faginstanser som kommunepsykolog, psykisk helse, barnevern, PPT, Abup og fastlege involveres ved behov. Helsesykepleier har også deltatt i undervisningen av "Robust ungdom", et tiltak som fremmer psykososialt skolemiljø. Samarbeidet med skolen beskrives som godt, men det er utfordringer knyttet til manglende innsyn i skolens planer og bruk av ulike systemer. Referater fra møter mottas, men ikke selve planene. Kapasitetsutfordringer gjør det vanskelig å følge opp alle saker slik helsesykepleier ønsker. De mest krevende sakene prioriteres, noe som kan gå utover oppfølgningen av mindre alvorlige saker.

Helsesykepleieren ved Sønedeled skole opplever at skolen tar dette arbeidet på alvor, er bevisst på aktivitetsplikten og raskt setter i gang tiltak ved bekymringer. Samarbeidet mellom skole og skolehelsetjeneste fungerer i hovedsak godt, og det er lav terskel for kontakt og dialog. Helsesykepleier oppgir å delta i skolens ressursteam, samarbeidsmøter og evalueringsprosesser, og følger opp elever både individuelt og i grupper, samt veileder foresatte. I noen tilfeller kobles også kommunepsykolog eller andre instanser inn. Helsesykepleieren blir involvert i enkeltsaker etter behov, enten via skolen, foresatte eller eleven selv. Helsesykepleier bidrar også med undervisning i klasser om temaer som mobbing og inkludering, og deltar på arrangementer og turer for å observere og følge opp elever i deres naturlige miljø. Det understrekes viktigheten av å være en tilgjengelig og trygg voksenperson for både elever og foresatte. Samtidig pekes det på utfordringer knyttet til kapasitet. Tidskrevende enkeltsaker gjør at det forebyggende arbeidet og oppfølging av mindre alvorlige behov ofte må nedprioriteres. Dette oppleves som uheldig, særlig med tanke på tidlig innsats. Det etterlyses et tettere samarbeid og bedre integrering av skolehelsetjenesten i skolens arbeid, og ser positivt på en ny organisering som kan styrke dette. Til slutt fremhever helsesykepleier behovet for et tverrfaglig team i kommunen som kan håndtere komplekse saker med sammensatte utfordringer.

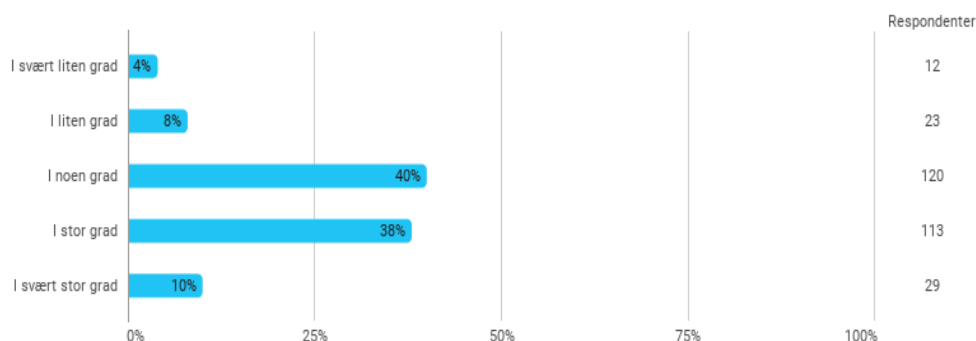
Helsesykepleier ved Hope skole oppgir å ha en 10 % stilling på skolen det siste året og har ikke vært involvert i saker dette året. Helsesykepleier er fast deltaker i ressurs team, kan være med i samarbeidsmøter omkring elev og delta i drøftinger rundt tiltak etc. Det kan blir avklart oppfølgingssamtaler og eller endringssamtaler med mestrings-verktøy på skolen med de barna det gjelder. Det kan også handle om oppfølging og veiledning av foreldre. Det er en liten skole og ved å ha åpne dører, kontakter både lærere og rektor meg om det synes nødvendig. Helsesykepleier opplever en skole som synes å ta barna på alvor og hele tiden jobber med å få til et godt miljø på skolen. Pga. en liten stilling er det begrenset hvor mye helsesykepleier kan delta i arbeidet som skjer på skolen gjennom uken. Samarbeidet oppleves som veldig bra og det er mange uformelle møtepunkter, noe mindre med formelle. Helsesykepleier opplever også at skole tar kontakt i enkeltsaker, men mener samtidig at skolen kunne brukt kompetansen helsesykepleier besitter noe mer på det generelle. Helsesykepleier oppgir at det kunne vært nyttig med felles og tverrfaglige drøftinger om hvordan man kan tenke rundt det forebyggende arbeidet i forhold til psykososialt miljø. I forhold til kapasitet oppgir helsesykepleier at om det skulle bli noen saker som krever mer oppfølging, vil en halv dag i uka være altfor lite til å kunne følge opp et barn med stort strev.

6.2.3 Foresattes opplevelse av aktivitetsplikten

For å få et balansert bilde av skolenes arbeid med aktivitetsplikten og elevenes psykososiale skolemiljø, anså revisjonen det som avgjørende at også foresattes synspunkter måtte fremkomme. Ovenfor er rektorenes egne beskrivelser og rutiner knyttet til skolemiljøet presentert, sett opp mot revisjonens observasjoner ved gjennomgang av enkeltsaker. For å forsøke å presentere et så balansert og nyansert bilde som mulig, mente revisjonen det var nødvendig å belyse hvorvidt foresatte har tillit til å si ifra til skolen, og hvordan de har opplevd situasjoner der deres barn selv har blitt mobbet eller opplevd å ikke ha et trygt og godt skolemiljø, samt der det har vært behov for samarbeid med skolen. Intensjonen med undersøkelsen har ikke vært å danne et direkte overførbart resultat av antall mobbesaker på skolene i Risør, men for å skape en arena for foreldres opplevelse.

Som et innledende spørsmål om foresattes tillit til skolen, ble det spurt om hvorvidt de foresatte har inntrykk av at skolen har fokus på psykososialt skolemiljø og om de opplever at skolen tar elevenes trivsel på alvor.

«Opplever du at skolen har fokus på å skape et godt psykososialt skolemiljø, og at elevenes trivsel tas på alvor?» (N=297)

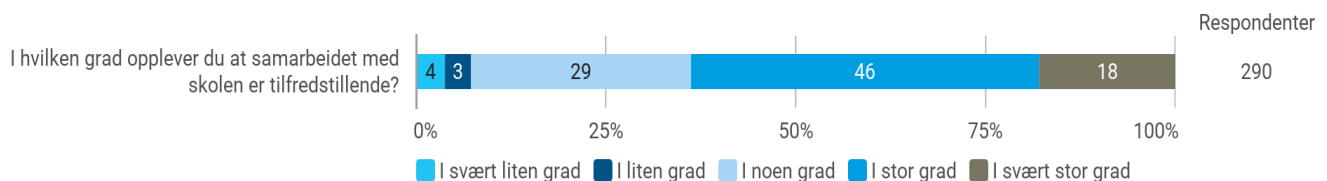

Slik en ser av fremstillingen ovenfor, oppgir 40 prosent av respondentene at de i noen grad opplever at skolen har skolemiljø og trivsel i fokus og 12 prosent oppgir i liten/svært liten grad. I tilsvarende undersøkelse i Gjerstad var det hhv. 26 og 10 prosent som oppga det samme, og i

Tvedestrand hhv. 32 og 11 prosent. Det er mindre negative svar fra foreldre med annet morsmål enn norsk, der seks prosent med annet europeisk morsmål svarer liten/svært liten grad og ingen med ikke europeisk morsmål. Det er også noe forskjell mellom skolene, der det er en høyere andel negative svar blant foresatte ved Risør barneskole og ungdomsskolen enn de to mindre skolene.

Det ble også stilt et generelt spørsmål om foresatte opplever et tilfredsstillende samarbeid med skolen.

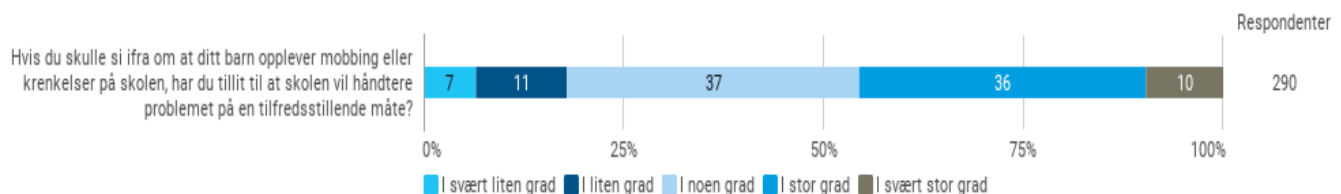
«I hvilken grad opplever du at samarbeidet med skolen er tilfredsstillende?» (N=290)

Samlet sett er det 7 prosent av de foresatte som svarer liten/svært liten grad, og 64 prosent svarer i stor/svært stor grad. Det er små forskjeller mellom skolen med unntak av Hope der 91 prosent svarer stor/svært stor grad. Når vi ser på morsmål, er det en større andel med ikke-norsk morsmål som svarer stor/svært stor grad, og blant de med ikke-europeisk morsmål svarer 85 prosent stor/svært stor grad.

En forutsetning for samskaping av et best mulig skolemiljø, avhenger av at det foreligger tillit fra elevene og foresatte. Revisjonen stilte derfor spørsmål om hvorvidt foreldrene har tillit til at skolen vil løse en mulig mobbesituasjon på en tilfredsstillende måte.

«Hvis du skulle si ifra om at ditt barn opplever mobbing eller krenkelser på skolen, har du tillit til at skolen vil håndtere problemet på en tilfredsstillende måte?» (N=290)

Av tabellen fremkommer det at det totalt er 18 prosent av respondentene som i liten eller svært liten grad har tillit til skolen, mens 37 prosent svarer at de i noen grad har tillit. 46 prosent av respondentene svarer at de i stor grad eller svært stor grad har tillit til at skolen vil håndtere mobbesaker på en god og profesjonell måte. Dette er noe lavere enn tilsvarende undersøkelse i Gjerstad der 52 prosent svarte i stor grad eller svært stor grad og i Tvedestrand der 59 prosent svarte et av disse alternativene.

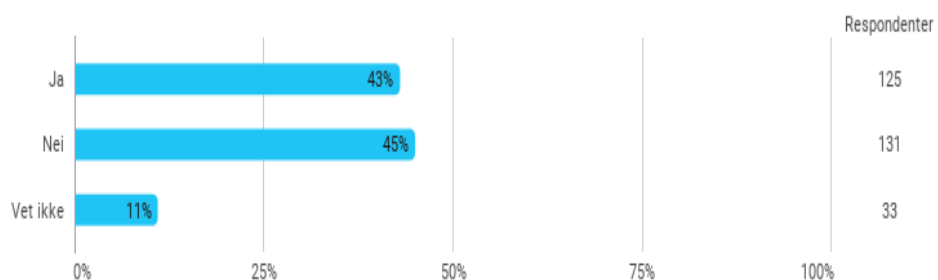
Det ble gitt anledning til å utdype hvorfor man har redusert tillitt til skolen. Det er mange ulike begrunnelser, men fra flere foresatte kommer det frem en opplevelse av ikke å bli tatt på alvor.

For å kunne komme dypere inn i foreldrenes opplevelse og erfaringer med skolesystemet, ble det stilt spørsmål om hvor mange av respondentene som har opplevd at deres barn har blitt mobbet eller ikke har hatt et trygt og godt skolemiljø de siste tre årene. I denne sammenheng er det viktig å understreke at det er respondentene sin vurdering av begrepene «mobbing og trygt og godt skolemiljø» som ligger til grunn, og ikke en faglig definisjon av begrepene. Svarene kan derfor

ikke brukes til å definere et omfang på mobbing ut fra et faglig perspektiv, men brukes til å fremstille foresattes opplevelser.

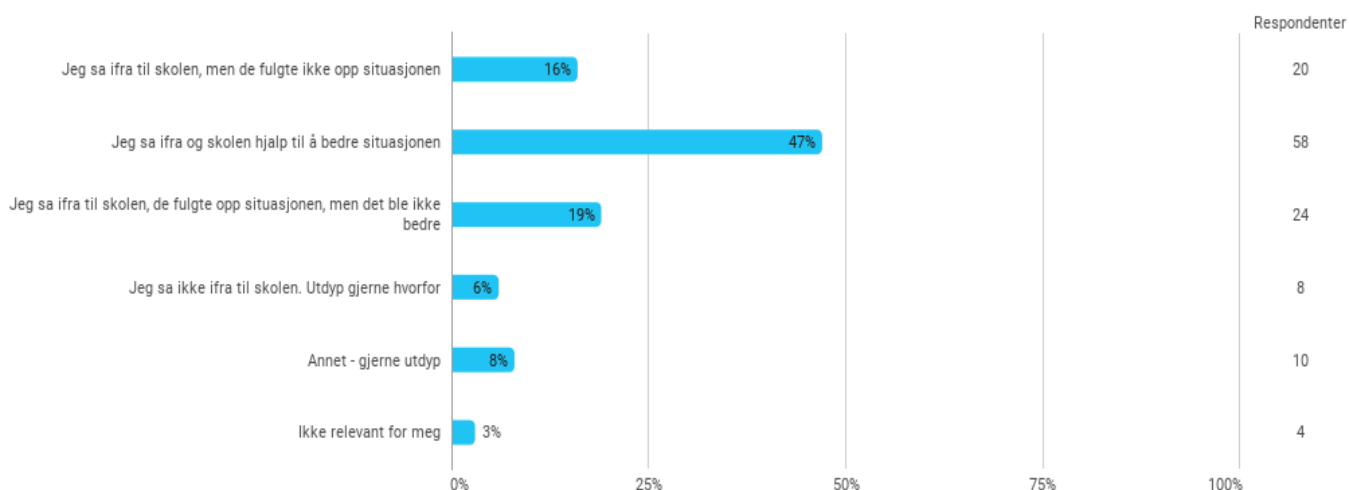
Av de totalt 289 respondentene, svarte 43 prosent at de har opplevd mobbing eller et utrygt skolemiljø med deres barn på skolen de siste tre årene. Slik som beskrevet tidligere, er ikke resultatene overførbare til å kunne si at 43 prosent av alle barn i Risør kommune mobbes. Tallene forteller likevel at 125 foresatte har opplevd at deres barn har blitt mobbet eller hatt et utrygt skolemiljø. Revisjonen ser at dette er en noe lavere andel enn i tilsvarende undersøkelse i Gjerstad (55 prosent svarte ja), men høyere enn Tvedestrand (34 prosent ja).

«Har ditt barn opplevd å bli mobbet eller ikke ha et trygt og godt skolemiljø de siste 3 årene?»
(N=289)

Hensikten med å kartlegge foresattes opplevelse av om deres barn har opplevd mobbing / utrygt skolemiljø på skolen, er å kunne dra nytte og lærdom av erfaringen ved hvordan de valgte å håndtere situasjonen. For å få løftet frem erfaringene til de 43 prosent av foreldrene som har en opplevelse av at deres barn har blitt mobbet, har revisjonen søkt svar på hvordan de gikk frem i den aktuelle situasjonen. Foresatte som svarte ja på forrige spørsmål, ble dermed ført videre til følgende:

«Dersom ditt barn har opplevd mobbing eller mistriksel på skolen; hvordan gikk du frem overfor skolen og hva ble resultatet?» (N=124)

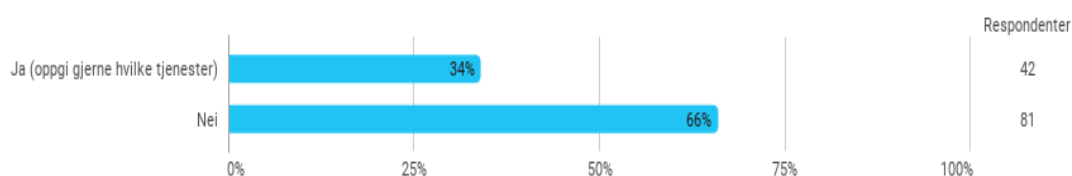
Slik det fremgår av tabellen ovenfor, ser vi at en betydelig andel foreldre har sagt ifra og hvor skolen hjalp til å bedre situasjonen (47 prosent). Noen foreldre har på den annen side involvert skolen i situasjonen, men uten at det hjalp til å bedre problemet (19 prosent) og noen har opplevd å ha sagt ifra uten at skolen faktisk fulgte det opp (16 prosent). Til sammenligning var det om lag samme andel som svarte at skolen hjalp til med å bedre situasjonen i tilsvarende undersøkelse i

Gjerstad. Det er mer positive svar blant foreldre med annet morsmål enn norsk. Det er også mer positive svar blant foresatte ved de to mindre skolene enn blant de to større.

Det ble gitt anledning til å utdype på spørsmålet over, og det kommer frem flere ulike forhold. Det er flere svar som angir at skolen tok kontakt og at de håndterte problemet på en god måte. Det er også de som ga beskjed om at det utrygge skolemiljøet løste seg ved at foresatte tok direkte kontakt med andre foresatte. Ellers gir noen respondenter uttrykk for at det må være et sterkt press fra foresatte før det blir tatt tak i, og noen gir uttrykk for at de ikke opplevde at saken ble tatt på alvor.

Revisjonen har spurt foresatte om kontakt med andre tjenester. Spørsmålet ble utløst ved positivt svar på spørsmål om foresattes barn har opplevd å bli mobbet eller ikke ha et trygt og godt skolemiljø de siste 3 årene.

«Dersom ditt barn har opplevd mobbing eller mistriksel på skolen; har det i den forbindelse vært kontakt med andre tjenester enn skolen (som helsestasjon, Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT), mfl.)?» (N=123)

Av 125 foresatte som svarte ja på at barnet har en opplevelse av å ha blitt mobbet eller ha et utrygt skolemiljø de siste tre årene, var det 123 som svarte på dette spørsmålet. Av disse var det 34 prosent som oppga at det har vært kontakt med andre tjenester enn skolen i forbindelse med mobbing eller mistriksel på skolen. Dette er en noe lavere andel som svarte ja enn i tilsvarende undersøkelser i Gjerstad og i Tvedestrand. Det var anledning til å oppgi hvilke tjenester man var i kontakt med, og skolehelsetjenesten og PPT er de som oftest går igjen, men flere andre tjenester blir også nevnt.

Opplevelser av mobbing eller andre brudd på et trygt og godt psykososialt skolemiljø, baserer seg i stor grad på subjektive opplevelser. Som en del av undersøkelsen, ønsket revisjonen å benytte anledningen til å gi foresatte muligheten til å komme med utfyllende kommentarer / egne opplevelser av skolesystemet når det gjelder deres barn sitt skolemiljø, og vi fikk rundt 60 svar med kommentarer knyttet til problemstillingene. Tilbakemeldingene er knyttet til mange områder, og flere forhold kan være tatt opp i samme svar. Det som oftest går igjen i svarene, er knyttet til ressursituasjonen. Foresatte gir uttrykk for at det er få lærere, personell som ikke har tid, lite oppdekning på uteplasser osv. Det kommer også forholdsvis ofte frem at foresatte opplever at skolen ikke fanger opp alle saker, og her nevnes at mobbing skjer i det skjulte. Forhold relatert til informasjon/kommunikasjon trekkes også frem av flere. Det går på lite informasjon fra skolen, mangelfull kommunikasjon med foresatte og lite samarbeid. Det er også foresatte som trekker frem at det bør være mer oppmerksomhet omkring mobberen for å få bukt med problemer. Av andre tema kan nevnes kompetanse omkring temaet, en opplevelse av utilstrekkelig planverk, en opplevelse av at ansvar som ligger under skolen legges på foresatte mm.

Det er også mange positive svar. Det går på kompetente lærere, god kommunikasjon/samarbeid, gode tiltak mm.

Revisjonen har gjengitt noen svar her. De er ikke nødvendigvis representative, men kan ses på som innspill til kommunens forbedringsarbeid.

«Det virker på meg, som at mangel på ressurser er den største utfordringen. Mangel på voksen personell som kan skape et trygt skolemiljø. I vårt tilfelle er det enkelt elever på skolen, som skaper utrygt miljø. Vi opplever at det er lite eller ingen konsekvenser for de som mobber...»

«Mangler på nok lærere og personal»

«Føler at skolen gjør så godt de kan. De har respondert bra hvis barna våre har vært i en vond situasjon. Men nedskjæringer i økonomien til skolen, kutting av ressurser, og sykefravær gjør at risikoen for mobbing øker. Det skaper mer uro og lite stabilitet....»

«Vårt først møte med skolen virket VELDIG rotete og mye informasjon rundt skolestart manglet kom stykk vis og på flere plattformer. Kom litt som et sjokk når vi ser på hvor godt vi ble tatt imot, informert i møte med barnehagen...»

«Mange gode ansatte, men skolen bør jobbe mer med felles forståelse rundt håndtering av elever som strever med sosial atferd. Inkluderende praksis gjennom varm ledelse»

«Det fungerer ikke lenger å beskytte mobberne og sikre deres rettigheter. De ødelegger for altfor mange andre. Ha enda mer åpenhet om mobbingen. Det har vært fortiet veldig lenge. Det må være lov for foreldre å ytre seg kritisk eller påpekt forhold uten å bli møtt nedlatende, arroganse eller bli ansett som vanskelig. Jeg veier mine ord i forhold til skolen fordi jeg er redd for at det vil gå utover oppfølging av mitt barn dersom jeg er "vanskelig"...»

«Barna selv forteller om episoder der lærere ikke får med seg ting som skjer spesielt i friminuttene. Det er også episoder hvor det er tydelig for dem at det er ting som skjer som ikke er greit hvor lærerne ser det, men ikke går inn i situasjoner og tar tak i ting, og/ eller følger det opp...»

6.2.4 Gjennomgang av aktivitetsplaner

Ved revisjonens gjennomgang av enkeltsaker ved de fire skolene i Risør kommune, ble det gjennomgått hvorvidt aktivitetsplaner var utarbeidet i henhold til kravene i opplæringsloven § 12-4 ledd 6. Det ble foretatt en vurdering om det av aktivtitsplanen klart og tydelig fremkom:

- a) Hvilket problem tiltakene skal løse
- b) Hvilke tiltak skolen har planlagt
- c) Når tiltakene skal gjennomføres
- d) Hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltakene
- e) Når tiltakene skal evalueres

Det er i tillegg vurdert hvorvidt elevene har medvirket og blitt hørt, jf. § 10-2. Revisjonen har ved gjennomgangen hatt en forventning om at tiltakene skal fremstå så klare og tydelige at en utenforstående vil få en god forståelse av hva planen inneholder. Revisjonen har derfor subjektivt foretatt en vurdering på planens beskrivelse av situasjon og tiltak, men ikke på effekten/kvaliteten på innholdet i det enkelte tiltaket. Av hensyn til taushetsplikt og personvern, vil det ikke presenteres noen form for detaljert informasjon eller egenskaper rundt sakene revisjonen har sett på.

Revisjonen har gjennomgått både avsluttede og pågående saker i tidsperioden august 2022 – mars 2025. Det er totalt gjennomgått 55 aktivitetsplaner. I denne tellingen er det kun tatt hensyn til planer for hver enkelt elev. Der en elev har fått revidert aktivitetsplan, er dette ikke tatt med, og heller ikke om en aktivitetsplan representerer et nytt forhold for en elev. Revisor ser at for en forholdsvis stor andel av disse elevene har skolene utarbeidet nye eller reviderte planer. Et fåtall saker har en begynnelse i skoleår forut for skoleåret 2022/23, men saken har fortsatt inn i den perioden som vår undersøkelse omfatter og er derfor inkludert i utplukket vårt. I tellingen vår er de lagt til skoleåret 2022/23. Revisor observerer at det samlet sett er flere saker med begynnelse i skoleåret 2024/25 enn i de foregående skoleår. Dette er vist i tabellen under:

Skoleår	Aktivitetsplaner
2022/23	15
2023/24	14
2024/25	25

Fra skoleåret 2024/25 har skolene benyttet samme mal (fra Visma) i utformingen av aktivitetsplanene, og i vurderingen av aktivitetsplanene er det lagt vekt på planer etter denne felles malen. Malen er bygget opp ved en gjengivelse av oppl. §§ 12-2 og 12-4. Deretter følger felter for «Bakgrunn for saken», «Problemet tiltakene skal løse», «Skolens undersøkelser av saken», «Elevens synspunkter om planen og tiltakene», «Tiltak, gjennomføring og evaluering» (med tabell med fire kolonner; «Tiltak(innhold)», «Tidsrom», «Ansvar», «Evaluering (dato)») og informasjon om å kunne melde sak til statsforvalter.

I revisjonens gjennomgang av aktivitetsplanene, observeres det totalt sett detaljerte planer i henhold til kravene i opplæringsloven. Revisjonen observerer likevel at det ved Risør barneskole for to av planene i 2024/2025 ikke er fylt ut omkring flere av punktene nevnt innledningsvis. Det oppgis at saken er under undersøkelse, men det går såpass lang tid fra planen er opprettet til revisor fikk overlevert planer, så vi må legge til grunn at disse burde vært fulgt opp og behandles slik sett som en ordinær aktivitetsplan. For Risør ungdomsskole er det ikke ført opp dato for evaluering på en plan i skoleåret 2024/25, men det er faktisk evaluert. Her kan det være at dato var opprinnelig oppført, men overskrevet etter faktisk gjennomført evaluering. Ved Sønedeled skole er det ikke tydelig at alle parter er hørt i én sak i skoleåret 2024/25.

I gjennomgangen av sakene fremgår det at innhold, alvorlighetsgrad og varighet på aktivitetsplanene varierer ut ifra planenes individuelle karakter. Revisor ser at flere av aktivitetsplanene også er knyttet til skolefravær. Revisjonen observerer gode og innholdsrike beskrivelser av situasjonen i et stort flertall av de gjennomgåtte aktivitetsplanene. Det er ikke alltid feltet for å beskrive problemet blir utfyllt, eller at det ikke finnes et slikt felt i eldre planer, men det er da en beskrivelse i andre felter slik at hva som er problemet, kommer tydelig frem. Det er et bredt utvalg av tiltak som er benyttet, og revisjonen observerer at det er særlig på individnivå, men også klassenivå og skolenivå. Det er mange typer tiltak, her nevnes noen; samtaler, ekstra tilsyn, forbedre klassemiljø, forbedre sosiale ferdigheter, utvikle faglig mestring, involvere helsesykepleier eller andre eksterne instanser, involvere foresatte, informasjon til elever og ansatte, tema i undervisningen mv. Tiltakenes varighet varierer, men det er ikke systematiske forskjeller mellom skolene, mer mellom sakene. Revisor mottok en aktivitetsplan etter oppl. § 12-5, skjerpet aktivitetsplikt. Av planen kommer det frem at foresatt meldte fra til rektor som i sin tur meldte fra til skoleeier.

Revisor observerer en forskjell i tid fra når saken først ble meldt eller oppdaget av skolens ansatte, til dato for aktivitetsplanen. I flere tilfeller er dette tidsspennet uklart for revisor slik det kommer frem i de oversendte aktivitetsplaner. Men revisjonen observerer at der det går mer enn en uke, er det likevel gjort undersøkelser mv. før planen ble opprettet i nær alle saker. Her vil revisor gjøre oppmerksom på at det ikke har vært bedt om innsyn i Visma min skole (det er kun selve aktivitetsplanene det ble bedt om innsyn i), og det kan ligge relevante opplysninger her. Det er også forskjell mellom sakene i hvor utfyllende selve evalueringen er i de oversendte planer. I noen tilfeller er det kun dato som er satt opp (lovkravet), i andre tilfeller er det en bredere beskrivelse av hvilken effekt tiltakene har hatt. I forbindelse med oversendingen er det også gjort klart for revisor at noen saker er evaluert i egne referater og ikke oversendt ifm. aktivitetsplanene. I malen for aktivitetsplan fra Visma er det inkludert et avsnitt med informasjon om at sak kan meldes til statsforvalter. I perioden forut for denne felles malen var det ikke tilfelle i alle saker.

6.3 Vurderinger

Opplæringsloven ilegger skolen en rekke krav som skal etterleves, i forbindelse med ivaretagelse av elevenes psykososiale skolemiljø, spesielt ved forholdene omkring avdekking og håndtering av enkeltsaker.

Overholdelse av aktivitetsplikten – fem delplikter

Det er revisjonens vurdering, basert på den forelagte og innsamlede dokumentasjonen, at Risørskolene arbeider aktivt for å sikre at alle ansatte etterlever aktivitetsplikten i praksis. Det er etablert klare strukturer og rutiner som skal sikre at personalet følger med på hvordan elevene har det, og griper inn dersom de blir vitne til krenkende atferd. Alle ansatte, også vikarer og andre støtteroller, blir gjort kjent med hvilke plikter de har i dette arbeidet. Det synes som en lav terskel for å melde bekymring, og det forventes at slike meldinger gis uten unødvendig opphold, både skriftlig via digitale systemer og muntlig der det haster.

Skolene har utviklet og tatt i bruk fysiske og visuelle hjelpemidler som for eksempel nøkkelringer og plakater for å minne ansatte på hva aktivitetsplikten innebærer i det daglige. Det gjennomføres jevnlig opplæring og refleksjonsøkter, både i formelle planleggingsdager og i kollegiale settinger, for å vedlikeholde kompetansen og oppmerksomheten om skolemiljøet. Herunder synes rektormøtene som en arena for evaluering og erfaringsdeling. Samtidig er det noe varierende svar fra ansattorganisasjonene ved skolene. Det er overveiende positive tilbakemeldinger, men fra en skole synes det som et ønske om mer oppmerksomhet omkring klarhet i rutiner, kompetanse og avsatt tid til å følge opp pliktene.

Det foreligger et tydelig system for håndtering av meldinger, etter revisors vurdering, der rektor har det overordnede ansvaret, men kan delegerer deler av oppfølgingen til andre i ledelsen eller sosiallærere. I praksis gjennomføres undersøkelser forholdsvis raskt etter at en sak er meldt, og det brukes en rekke metoder for å avdekke hva som har skjedd – blant annet samtaler med elever, observasjoner i friminutt og kartleggingsverktøy. Skjerpet aktivitetsplikt er tatt opp i rutinen, og revisor vurderer at i angjeldende sak er lovens krav om varsling til skoleeier oppfylt.

Foresatte gir i hovedsak uttrykk for en tillit til skolene i Risør. En høy andel opplever at skolene har fokus på elevens trivsel, at det er et godt samarbeidsklima og at de har tillit til at skolen vil ta tak i et problem. Det er riktignok en del foresatte som svarer mindre positivt, og det er viktig å ta deres opplevelser inn over seg. I de tekstlige tilbakemeldingene oppgis det fra flere en følelse av

ikke å bli tatt på alvor, et forhold kommunen etter revisors vurdering bør ha fortsatt oppmerksomhet omkring.

Foresattes opplevelser som kommer frem i spørreundersøkelsen, er basert på erfaringer fra de tre siste år. Revisor ser imidlertid at antall aktivitetsplaner har økt betydelig i skoleåret 2024/25 fra de to foregående årene. Selv om ikke alle tilfeller ender opp i en plan med tiltak, kan dette, etter revisors vurdering, indikere at skolene har blitt mer bevisste på delpliktene og at terskelen for å melde fra har blitt lavere. Når det er 15 og 14 nye aktivitetsplaner (for elever uten plan før) i hhv. skoleårene 2022/23 og 2023/24, synes dette svært lavt sett mot de 25 aktivitetsplanene som ble etablert i skoleåret 2024/25. Slik revisor ser det, kan dette indikere at man i de foregående år ikke har opprettet aktivitetsplaner i tilstrekkelig grad, noe som også har kommet til uttrykk i spørreundersøkelsen. Derfor er den endrete praksisen i å starte opp en aktivitetsplan, et viktig grep for å bygge opp under foresattes tillit til skolen, etter revisors syn.

Involvering av elever og hensynet til barnets beste

Slik revisor vurderer det, legger skolene i Risør til rette for at elever blir hørt og involvert i saker som angår dem, både i forebyggende arbeid og i håndtering av enkelthendelser. Elevens egne beskrivelser og vurderinger blir brukt aktivt i skolens undersøkelser og i vurderingen av hvilke tiltak som skal iverksettes. Det er tydelig at det ikke stilles krav til at eleven må kunne dokumentere sin opplevelse – det er nok at eleven uttrykker at noe er vanskelig eller viser tegn på mistrivsel.

Samtaler med elever gjennomføres både som en del av rutinemessig elevoppfølging, og spesielt i saker der det er grunn til bekymring. Elevens opplevelse tas på alvor, og skolene tilpasser sin tilnærming etter alder og modenhet. Det legges vekt på å skape trygge samtalesituasjoner, og elevene får mulighet til å komme med innspill til hva de tror kan hjelpe. Dette gjelder i all hovedsak også andre involverte elever enn den aktivitetsplanen er opprettet på. Samtidig ser revisjonen at det ikke kan dokumenteres i alle planer skoleåret 2024/25 at berørte elever er hørt, og malen har ikke et eget felt for dette. Maler som i større grad kunne veiledet på dette området, ville etter revisors vurdering kunne sikret ivaretagelse av dette forholdet.

Innhold i skriftlig aktivitetsplan

Det er revisjonens vurdering at skolene i Risør i all hovedsak følger kravene til skriftlig aktivitetsplan. Risørskolene bruker en fast mal fra skoleåret 2024/25 for aktivitetsplaner som sikrer at nødvendige opplysninger kommer frem. Planene inneholder en beskrivelse av hva slags problem som skal løses, hvilke tiltak skolen har planlagt, når disse skal gjennomføres, hvem som har ansvar og når tiltakene skal evalueres. Det er også et eget punkt hvor elevens syn og medvirkning skal dokumenteres, men som nevnt ikke et felt for andre involverte elever. Gjennom tiltakene og/eller undersøkelser dokumenteres det at andre involverte elever får komme til uttrykk, med ett unntak.

Planene utformes i dialog mellom elev, ansatte ved skolen og foresatte. Problemet blir tydelig beskrevet i de forelagte planer og i alle tilfeller utarbeides det flere tiltak samtidig, og det vurderes underveis om planen trenger justering. Selv etter at saken formelt avsluttes, ser revisjonen tilfeller med at tiltak kan videreføres dersom det vurderes som nødvendig for elevens trygghet. Det indikerer at det er elevens beste som legges til grunn, og at skolen ikke legger bort en sak selv om problemet synes løst der og da.

Planen fungerer både som et arbeidsverktøy og som dokumentasjon på at skolen har gjort det den er forpliktet til. Det er vanlig at disse planene evalueres i egne møter der både elever og foresatte deltar, og hvor det tas stilling til om tiltakene har fungert eller om det må iverksettes nye.

Egnethet og tilstrekkelighet i tiltakene

Revisor anser at når det settes inn tiltak i skolemiljøsaker, vurderer skolene i hvilken grad disse er egnede og tilstrekkelige for den situasjonen eleven er i. Dette innebærer en konkret vurdering av hvilke utfordringer som finnes, hva som har forårsaket dem, og hva som skal til for at eleven igjen skal kunne føle seg trygg. Tiltakene kan være rettet både mot enkeltpersoner, hele klasser eller skolemiljøet generelt.

I flere tilfeller vurderes og kombineres både kortsiktige og mer langsiktige tiltak, slik at tiltakene samlet sett etter revisors vurdering synes tilstrekkelige til å ha ønsket effekt. Evalueringsmøtene er sentrale for å avgjøre om tiltakene fungerer, og dersom det viser seg at de ikke virker, settes det raskt i gang en ny runde med tiltak. Skolene oppfatter det som sitt ansvar å prøve nye virkemidler til situasjonen er løst. Samtidig ser revisjonen fra spørreundersøkelsen at foresatte som opplevde at skolen tok kontakt, uttrykte at skolen ofte har klart å hjelpe til med å bedre situasjonen, men det er likevel en ikke ubetydelig andel som oppgir at det ikke ble bedre. Det fremkommer også at skolene ikke avslutter saken før det er tydelig at eleven faktisk har fått en forbedret opplevelse av skolemiljøet. Det legges her stor vekt på hvordan eleven selv opplever endringene.

Andre involverte aktører med helsefaglig bakgrunn, opplever skoler som er opptatt av det psykososiale skolemiljøet, og de opplever å bli involvert i saker der deres kompetanse er relevant. Det er likevel noen utfordringer som går igjen, hvor det å oppleve at man ikke har tilstrekkelig kapasitet synes å være en fremtredende faktor. Det ytres videre et ønske om enklere tilgang til aktivitetsplaner der man blir involvert via tiltakene og en bedre integrering av tjenestene disse fagpersonene arbeider med. På den annen side oppgis det å være systematisk deltakelse i skolens ressursteam og flere oppgir god tverrfaglighet i arbeidet. Foresatte opplever at tjenester fra andre aktører blir trukket inn i en ikke ubetydelig del av sakene. Revisor kan ikke gi noe svar på hva som er et riktig nivå på disse tjenestene, men når man ser utfordringene med kapasitet og foresattes tilbakemeldinger i sammenheng, synes det for revisor som at de tilgjengelige ressurser på disse fagområdene blir utnyttet.

Det kommer også til uttrykk at det kan eksistere parallelle systemer for å følge opp saker. Det knytter seg til ressursteamene, der det oppgis fra to av rektorene at en elev kan behandles både her og i andre fora, f.eks. faglig i et forum og sosialt i et annet. Dette er et forhold som revisjonen mener kommunen bør gå dypere inn i særlig mtp. de kapasitetsutfordringer som oppgis.

Oppfølging av dokumentasjonsplikten

Etter revisjonens vurdering har skolene i Risør rutiner som sikrer at både enkeltvedtak i form av aktivitetsplaner og øvrig arbeid med å følge opp de fem delpliktene blir dokumentert. Dette inkluderer både formelle planer, loggføringer fra inspeksjoner, notater fra elevsamtaler, referater fra samarbeidsmøter og registreringer i skolens digitale systemer.

Det benyttes primært digitale løsninger, men også fysiske dokumenter. Dokumentasjonen følges opp jevnlig av rektor, og den fungerer som grunnlag for evaluering av skolens praksis og tiltak. Det fremstår som at arbeidet ikke er begrenset til det som skjer i enkeltsaker, men også omfatter

systematisk arbeid for å forebygge og fange opp utfordringer på skolenivå. Fra tillitsvalgthold uttrykkes det likevel en usikkerhet i hvordan ting skal dokumenteres.

Kommunens rutiner og prosedyrer for aktivitetsplikten

Det er revisors vurdering at Risør kommune har etablert et felles system for å sikre at alle skolene etterlever aktivitetsplikten på en forsvarlig og enhetlig måte. Dette systemet inkluderer blant annet overordnede planer, felles mal for aktivitetsplaner, digitale dokumentasjonssystemer, faste møtefora og rutiner for opplæring og kompetanseutvikling. Planverket, som blant annet består av «Plan for trygt og godt skolemiljø» og «Plan for sosial kompetanse», fungerer som styringsverktøy for arbeidet med skolemiljøet. Malen for aktivitetsplaner sikrer at kravene i opplæringsloven følges, ved at de legger opp til at skolen dokumenterer problembeskrivelse, tiltak, ansvar, tidspunkt for gjennomføring og evaluering. Felles digitale plattformer som QM+ og «Visma sikker sak» benyttes til varsling og dokumentasjon av hendelser, noe som bidrar til at praksisen er lik på tvers av skolene. Kommunen følger opp skolene gjennom regelmessige rektormøter og samlinger, hvor det legges til rette for erfaringsdeling, drøfting og kvalitetsutvikling. Det gis også felles opplæring i lovkravene, slik at alle skolene har et felles kunnskapsgrunnlag i arbeidet med aktivitetsplikten.

Samtidig som skolene oppleves å forholde seg lojalt til de felles rammene, har hver skole utviklet lokale tilpasninger og supplerende rutiner som gjør at det overordnede systemet fungerer i praksis. Disse lokale rutinene handler bl.a. om hvordan skolene håndterer lavterskelhendelser, organiserer tverrfaglig samarbeid, involverer foresatte og hvordan elevene får medvirke. Eksempelvis har enkelte skoler utviklet egne praksiser for hvordan ansatte dokumenterer mindre alvorlige saker, gjennom bruk av trivselslogger eller uformelle notater. Noen skoler har egne rutiner for hvordan kontaktlærer og sosiallærer skal samarbeide i skolemiljø saker, og det varierer noe hvordan oppgaver fordeles mellom ledelse og øvrig personale. Skolene har også utviklet egne visuelle hjelpemidler som plakater og informasjon til elevene om retten til et trygt og godt skolemiljø, og enkelte har spesifikke rutiner for hvordan foresatte informeres og involveres i ulike faser av saksgangen.

Selv om det er visse forskjeller i form og praktisk gjennomføring, er det en felles forståelse for mål og forpliktelser i henhold til lovverket. Det synes for revisor som at det felles planverket fungerer som en grunnmur, mens de lokale rutinene gjør det mulig å tilpasse arbeidet til skolens kontekst og behov. Sett fra revisors ståsted synes rektorene å være lojale til de felles føringene. Variasjonen mellom skolene handler i hovedsak om hvordan arbeidet organiseres og tilpasses, og ikke om ulik forståelse av regelverket. Kommunens støttefunksjoner og oppfølging bidrar til at kvaliteten i arbeidet opprettholdes, selv om det er rom for forbedringer når det gjelder harmonisering av praksis i enkelte deler av dokumentasjonsarbeidet.

Det samlede inntrykket er at kommunen har funnet en god balanse mellom styring og lokal fleksibilitet. Det er etablert en tydelig felles struktur som sikrer etterlevelse av loven, samtidig som skolene har handlingsrom til å gjøre egne grep som sikrer at arbeidet blir meningsfullt, målrettet og virkningsfullt i møte med de elevene de har ansvar for.

7 Skolefravær

Problemstillingen i denne delen av forvaltningsrevisjonen er:

«Ivaretar skolene i Risør oppfølgingsplikten knyttet til fravær?»

7.1 Revisjonskriterium

Oppsummert for denne problemstillingen danner våre kriterier en forventning om at:

- Skolen skal jobbe systematisk med skolefravær.
- Skolen skal ha skriftlige rutiner og/eller prosedyrer for arbeidet med skolefravær.
- Skolen bør ha en plan for hva som sørger for mer nærvær i skolen.

7.2 Fakta

Risør kommune har en «Handlingsplan for skolenærvær» (fra juni 2023) som er tilgjengelig på skolens nettside.⁴⁸ Det er en gjennomgang av rett og plikt til opplæring og en utdypning av skolevegring som tema. I den forbindelse går det inn på risiko- og beskyttelsesfaktorer og opprettholdende faktorer. Fravær i Risørskolen skal registreres i Visma flyt. Det er en rutine for fravær i tre hovedsteg; føring av fravær, kontakt mellom skole og hjem ved fravær og retningslinjer for oppfølging av fravær. Det er også vedlegg som viser rutine for oppfølging av bekymringsfullt fravær. Det defineres hva som utløser denne rutinen («fravær av 3 enkelttimer og / eller 3 enkeltdager på en måned; 10 enkeltdager med fravær på et halvt år; eller når eleven møter opp på skolen/ timen, men forlater den igjen mer enn 3 ganger på en måned, uten gyldig grunn»). Det er anført hva som er rammer for god samtale og skjema for kartlegging av skolesituasjonen. Det er også en sjekkliste for samtale med foresatte og sjekkliste for samtale mellom elev og kontaktlærer/helsesykepleier. Til sist er det en mal for samarbeidsavtale mellom elev, foresatte, skole og eventuelt andre involverte.

«Rutine – Ugyldig fravær i skolen» er ment for elever som ikke møter opp til skolestart, ikke møter opp etter ferie eller blir borte i løpet av året. Det blir definert hva som er å anse som ugyldig fravær, og det dras en grense opp mot hvilken type fravær som ligger under «Handlingsplan for skolenærvær». Rutinen viser skolens fremgangsmåte ved den type fravær som definert her. Det er også utarbeidet en mal kalt «Infobrev ved lengre ugyldig fravær» som er rettet til foreldre/foresatte.

7.2.1 Intervjuer med rektorene

Hope oppvekstsenter

Rektor uttrykker at skolen har fokus på å skape miljøer og aktiviteter som bidrar til økt trivsel og tilstedeværelse blant elevene. Det er en tydelig ambisjon om å gjøre skolen til et sted elevene ønsker å komme til, gjennom å skape opplevelser av mestring og gode relasjoner mellom elever og lærere. Skolen har etablerte rutiner for hvordan fravær skal følges opp. Ved fravær som overstiger en viss grense, tar skolen kontakt med foresatte, noe som er en del av skolens praksis og rutiner knyttet til fraværsoppfølging.

⁴⁸ <https://www.risor.kommune.no/tjenester/barnehage-og-skole/planer-og-satsingsomrader/>

Søndeled skole

Rektor opplyser at skolen følger en nærværplan som vurderes som god og nyttig, og skolen har et tydelig fokus på å møte elevene med en positiv og inkluderende tilnærming.

Skolen oppgis å ha en etablert og fungerende rutine for å følge opp fravær, og rektor og spesialpedagog samarbeider om å overvåke fraværsutviklingen blant elevene. Det er fast praksis at skolen undersøker årsaken til alt fravær som overskrider en viss grense. Ved bekymringsfullt fravær settes det inn tiltak som undervisning utenfor ordinært klasserom, for eksempel i skolebiblioteket, og det legges vekt på å skape forventninger til eleven i samarbeid med hjemmet, og tiltakene evalueres etter fire uker.

Risør Barneskole

Rektor legger vekt på at arbeidet med skolefravær henger tett sammen med innsatsen for å skape et trygt og godt skolemiljø. Plan for sosial kompetanse fremheves som et sentralt virkemiddel i dette arbeidet.

Skolen har en rutine for skolefravær. Skolen har en oppfølging der man kontakter foresatte for å finne årsak til fravær. Dette gjelder uansett så lenge man er over en terskelverdi, og det kan være enkle forhold og mer komplisert. Rutinen kom den høsten rektor begynte på skolen. Ved behov for oppfølging, avtales det med elev og foresatt. Hvis det ikke blir endringer etter avtaler, kobles rektor på for å følge det videre opp. Skolen har hatt en sak der en elev har falt helt ut. Da må flere etater kobles på tidlig.

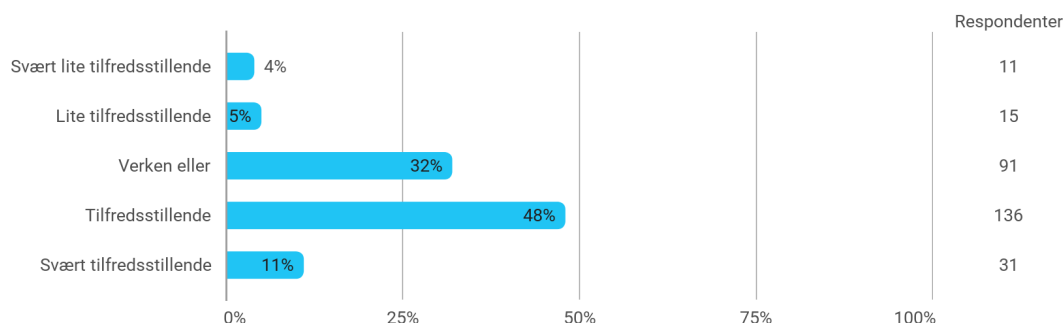
Risør ungdomsskole

I forhold til nærvær, kommuniserer rektor at det er en plikt å møte opp på skolen; handler om holdningen man formidler. Alt fravær skal meldes i «min skole»-appen og lagres i «Visma flyt skole». Videre er det en kontroll i det at lærer har opprop og fører ev. fravær. «Robust ungdom» har også elementer som er viktige i et nærværsperspektiv, samt at skolen jobber med utvikling av lærerrollen. Ift. fravær er det fast punkt i første team-møte hver måned der man går gjennom fravær til sine elever, og ved mer enn tre dager eller seks timer siste måned, så skal det følges av telefon til hjemmet (uavhengig av årsak). Hovedvekt må ligge på det forebyggende arbeidet, oppgir rektor. Skolen har noen elever med betydelig skolefravær gjennom året. Det er varierende hvordan samarbeidet med hjemmet er, men i det siste har det vært godt (i den forstand at foresatte selv ønsker å få eleven tilbake), oppgir rektor.

7.2.2 Foresattes opplevelse av fraværsarbeidet

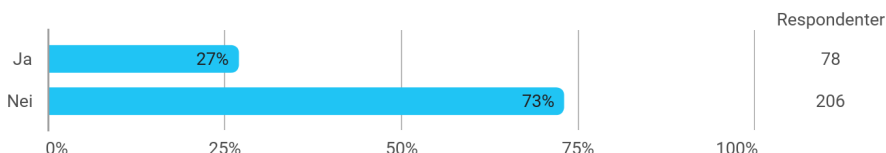
I spørreundersøkelsen hadde revisjonen noen spørsmål knyttet til skolenærvær og -fravær.

«Hvordan opplever du skolens arbeid for at elevene skal ønske å komme på skolen (skolenærvær)?» (N=284)

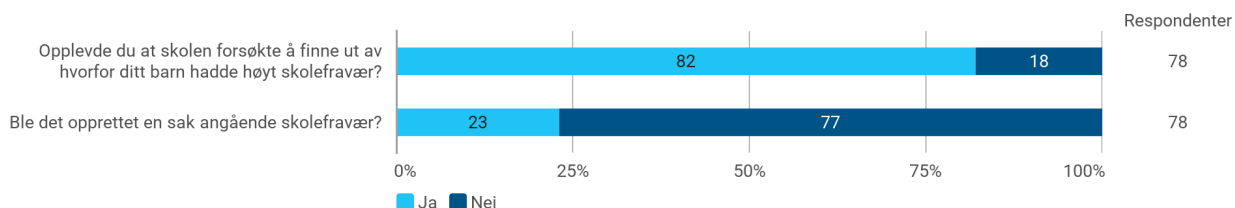
Slik en ser av fremstillingen ovenfor, oppgir nær 60 prosent av respondentene at de opplever skolens arbeid for at elevene skal ønske å komme på skolen (skolenærvær) som tilfredsstillende/svært tilfredsstillende. Det er ni prosent som svarer lite/svært lite tilfredsstillende. Det er mindre forskjeller mellom skolene, med noe mer positive svar blant foresatte ved Hope.

Har skolen tatt kontakt angående ditt barns skolefravær? (N=284)

Skolene har, som svarene viser, tatt kontakt med over 27 prosent av de foresatte som har svart. Tallet må forstås i perspektiv av at begge foresatte til en elev kan ha svart sammenfallende eller har hatt mulighet til å svare begge alternativer basert på hvem som er kjent med informasjonen.

De som svarte positivt på dette, ble ført videre til spørsmål knyttet til opplevelsen av kontakten med skolen (N=78).⁴⁹

Blant foresatte som hadde kontakt med skolen, var det over 80 prosent som opplevde at skolen forsøkte å finne ut av årsaken til det høye fraværet.

Foresatte som svarte at det ble opprettet sak, ble det ledet videre til spørsmål om hvordan de opplevde samarbeidet med skolen i forhold til skolefravær (N=18). Her er enkelte av svaralternativene med så få respondenter, så revisjonen legger kun frem hovedtrekkene. Det er en høy andel som oppgir tilfredsstillende/svært tilfredsstillende og tilsvarende lav andel som oppgir det motsatte. I forhold til hvilken skole, er det noe mer negative svar blant foresatte ved ungdomskolen.

⁴⁹ Tre foresatte oppga i den generelle tilbakemeldingen til sist i undersøkelsen at de to siste spørsmålene ikke var relevante for dem.

7.3 Vurderinger

Systematisk arbeid med og rutiner for skolefravær

Det er revisjonens vurdering at skolene i Risør kommune har iverksatt flere tiltak og rutiner som viser et bevisst og delvis systematisert arbeid med skolefravær, men det fremstår samtidig at dette arbeidet er noe ulikt utviklet mellom de ulike skolene.

I «Handlingsplan for skolenærvær i Risørskolen» er det en prosedyre for hvordan fremgangsmåten ved skolefravær skal være, samt at det er en egen rutine for ugyldig fravær. Skolefravær behandles også gjennom aktivitetsplaner med tilhørende tiltak rettet inn mot dette, og dette bekreftes gjennom tilbakemeldinger fra helsefaglig personell som samarbeider med skolen. Samtidig kommer det frem noen utfordringer knyttet til kapasitet, hvilke rammer dette personellet er gitt og rolleavklaring med skolen.

Det foreligger eksempler på at skolefravær er et tema i dialog med FAU og i arbeidet med elevundersøkelser, noe som tyder på at det settes fokus på dette i samarbeidsfora med foresatte. Revisjonens faktagrunnlag viser likevel at det er variasjoner mellom skolene når det kommer til hvor etablert fokus er på skolefravær.

Videre kommer det frem at skolefravær oppleves som utfordrende, og at det i noen grad er begrenset med ressurser til å følge opp dette. Fra tillitsvalgthold uttrykkes det at skolefravær er et krevende felt, og det etterlyses større engasjement fra andre instanser, som for eksempel knyttet til foreldreveiledning. Dette tyder på at det er en erkjennelse av kompleksiteten i fraværsproblematikken, men også at skolen alene ikke har tilstrekkelige virkemidler for å løse utfordringen.

Tilbakemelding fra de foresatte tyder på at skolen følger opp skolefravær på en systematisk måte. Det er over en fjerdedel av de foresatte som oppgir at skolen har tatt kontakt angående elevens skolefravær, og etter revisjonens vurdering viser dette at oppfølgingsrutinen gjennomføres. Det er også slik at en forholdsvis høy andel foresatte oppgir at skolen forøkte å finne ut av årsaken til fraværet og av de tilfellene der det ble opprettet en sak, er det i stor grad positive tilbakemeldinger om skolens arbeid med dette.

Plan for nærvær

Det er revisjonens vurdering at skolene i Risør arbeider aktivt for nærvær i skolen. Som det nevnes i revisjonskriteriene, er det viktigste i nærværsarbeidet å jobbe kontinuerlig for at alle elever har et trygt og godt skolemiljø. Samlet sett har skolene tilgang på et planverk som bygger opp under dette. «Handlingsplan for skolenærvær i Risørskolen» er sentral, og her går det inn på hvilke bakenforliggende faktorer det er knyttet til skolefravær/-nærvær og hvordan tiltak kan innrettes for å skape økt nærvær. I denne planen knyttes arbeidet med nærvær opp mot både «Plan for godt skolemiljø» og «Plan for sosial kompetanse». Disse fremstår som nyttige verktøy for skolene.

Rektorene peker på at det jobbes med begrepsforståelse og bevisstgjøring rundt skolemiljø og trivsel, og dette er viktig for å redusere fravær. Det er dokumentert at skolene har utviklet eller bruker spesifikke tiltak og opplegg som kan støtte opp under målet om mer nærvær, som for eksempel deltakelse i programmer som «Robuste barn» og «Mitt valg». I tillegg beskriver skolene ulike trivselsfremmende tiltak som kan bidra til å forebygge fravær ved å skape et godt skolemiljø, og skolenærvær er et av temaene som kan diskuteres i det tverrfaglige ressursteamet. Foresatte

gir også jevnt over god tilbakemelding på skolenes arbeid med skolenærvær, og kun en liten andel oppgir ikke å være fornøyd.

Selv om «Handlingsplan for skolenærvær» gir et godt grunnlag for arbeidet med nærvær, kunne det slik revisor ser det vært en fordel å samle de ulike tiltakene som skolene har i dette arbeidet i en felles oversikt. Dette vil etter revisors vurdering, kunne være et bidrag inn i evalueringen av dette arbeidet som skjerper forståelsen av hvilke tiltak man mener gir en positiv effekt på skolenærværet.

8 Konklusjon

Basert på den forelagte dokumentasjonen konkluderer revisor med at det knyttet til informasjonsplikten er etablert tilfredsstillende rutiner og tiltak for å informere foresatte og elever om rettighetene til et trygt og godt skolemiljø. Dette gjøres blant annet gjennom foreldremøter, digitale verktøy som Visma, samt skriftlig og muntlig informasjon. Samtidig avdekker revisjonen at en betydelig andel foresatte ikke opplever å ha fått tilstrekkelig informasjon, særlig om skolens systematiske arbeid, aktivitetsplikten og hvordan man kan gå frem ved bekymringer.

Foresatte med annet morsmål enn norsk fremstår som sårbare for manglende informasjon. Det er også viktig med fokus på informasjon til samarbeidsfora som FAU og elevråd, hvor involveringen ikke alltid oppleves som tilstrekkelig. Dette tyder på at skolene i større grad må tilpasse informasjon språklig og kulturelt og ha fortsatt oppmerksomhet omkring at foresatte forstår både innhold og rettigheter etter opplæringsloven.

Overgangen mellom barnehage og skole – samt mellom barneskole og ungdomsskole – er etter revisors vurdering tilfredsstillende ivaretatt. Revisor er forelagt rutiner og informasjon om samarbeid mellom involverte aktører som skal sikre gode overganger, men på tross av dette foreligger det indikasjoner på at det oppleves enkelte utfordringer knyttet til informasjonsflyt i saker der barn har spesielle behov, bør følges opp.

Knyttet til skolenes aktivitetsplikt, fremstår det for revisor at det foreligger felles rutiner, maler og digitale systemer for varsling og dokumentasjon. Skolene viser i praksis forståelse for plikten til å følge med, gripe inn, melde fra, undersøke og sette inn tiltak, og det er etablert opplæringsrutiner som omfatter både faste ansatte og vikarer.

Revisor registrerer at antallet aktivitetsplaner har økt betydelig det siste skoleåret. Dette kan indikere at terskelen for å opprette planer har blitt lavere, og at skolene har blitt mer bevisste på kravene i loven. Det foreligger imidlertid mindre svakheter ved dokumentasjonen hvor revisor registrerer at mal for aktivitetsplan ikke har inneholdt tilstrekkelig informasjon for å sikre at elevenes medvirkning har blitt ivaretatt.

Når det gjelder tiltakene som iverksettes, vurderes de i hovedsak som egnede og tilstrekkelige. Skolene følger opp med evaluering og justeringer, og det legges vekt på elevens opplevelse som et mål for om saken er løst. Det fremgår likevel av foresattes tilbakemeldinger at enkelte fortsatte opplever at skolen ikke gjør nok, noe som viser at tillit må bygges og vedlikeholdes over tid. Samhandling med helsefaglig personell og andre tjenester fungerer stort sett bra, men det er noen utfordringer knyttet til kapasitet, rolleavklaringer og parallell systembruk. Dette bør gjennomgås nærmere for å sikre effektiv og koordinert innsats, men også ses i sammenheng over tid med den økningen som har vært i antall aktivitetsplaner det siste året.

Det er revisors konklusjon at skolene i Risør ivaretar oppfølgingsplikten knyttet til skolefravær. Kommunen har utarbeidet en egen handlingsplan for skolenærvær, og skolene benytter denne sammen med andre planer rettet mot skolemiljø og sosial kompetanse. Det finnes prosedyrer for hvordan fravær skal følges opp, og revisjonen finner at skolene tar kontakt med foresatte og forsøker å finne årsaker og løsninger. Det foreligger dokumentasjon som viser at skolefravær også behandles gjennom aktivitetsplaner, noe som indikerer at skolemiljø og skolefravær ses i sammenheng. Foresatte gir i hovedsak uttrykk for tilfredshet med skolens oppfølging, men fra tillitsvalgthold etterlyses det mer støtte fra andre tjenester, eksempelvis i form av foreldreveiledning. Revisjonen vil også peke på en mulighet for å samle erfaringer og tiltak i én

felles oversikt, noe som kan gi et bedre utgangspunkt for evaluering og forbedring av arbeidet med skolefravær og -nærvær.

Oppsummert er det revisors konklusjon at skolene i Risør i det vesentligste oppfyller kravene i opplæringsloven knyttet til informasjonsplikten, aktivitetsplikten og oppfølgingsplikten. Skolene har etablert felles planer, digitale verktøy og rutiner som skal sikre etterlevelse av lovverket. Det fremgår imidlertid at det er noe variasjoner i praksis, og revisor mener det er et forbedringspotensial på visse områder.

8.1 Anbefalinger

Revisjonen anbefaler at Risør kommune

- opprettholder fokus på å ivareta informasjonsplikten spesielt knyttet til foresattes manglende opplevelse av informasjon
- bør se på strukturer i kommunens oppfølging av elever som kan medføre parallelle systemer
- vurderer tiltak som kan bidra til en mer samordnet innsats fra ressurspersoner i elevsaker

8.2 Kommunedirektørens uttalelse

Elevers rett på et trygt og godt skolemiljø er det viktigste i skolen. Krenkelser og mobbing er svært alvorlig for barn og unge. Risørskolen tar dette på alvor og det er viktig at dette har stort fokus i vårt kontinuerlige arbeid.

Kommunedirektøren opplever forvaltningsrevisjonens rapport som positiv og viktig i arbeidet, og oppfatter revisjonens beskrivelser som dekkende. Revisjonen har vært krevende, men samarbeidet med revisor har opplevdes som godt. Det har vært nyttig å benytte anledningen til å vurdere egen praksis. Kommunen har lagt all tilgjengelig informasjon på bordet, etter beste evne. Revisjonens anbefalinger tas til etterretning.

I rapporten kommer det frem at ikke alle foresatte opplever å ha god nok informasjon om hvordan de skal samarbeide med skolen i saker om trygt og godt skolemiljø. Kommunedirektøren erkjenner at det er krevende å nå alle foresatte med informasjon som oppleves god nok. I Risørskolene skal det jobbes enda mer med å sikre at informasjon når ut til alle parter omkring trygt og godt skolemiljø. Vi håper og tror at pågående arbeid for et tryggere og mer inkluderende skolemiljø og mer systematisk samarbeid med blant annet skolehelsetjenesten vil bidra positivt. Det utarbeides nå nye informasjonsskriv til foresatte, oversatt til flere språk, for å bedre informasjonsflyten om trygt og godt skolemiljø.

Risørskolen har en politisk vedtatt plan for trygt og godt skolemiljø, denne planen er godt forankret på alle enheter. Revisjonen bemerker at det er flere tiltaksplaner på skolene nå enn tidligere, noe som kan indikere at det avdekkes flere saker enn før, det er positivt. Det oppleves at alle skolene jobber godt med å få til systematikk i skolemiljø saker.

Rapporten tar videre for seg hvordan kommunen jobber med skolenærvær. De foreldrene som har hatt barn med et økende fravær gir tilbakemelding om at de blir godt ivaretatt i skolen. Risørskolen har en egen plan for skolenærvær og det jobbes med å avdekke barn med begynnende fravær tidlig, og igangsette tiltak for å hindre frafall.

Risør kommune har, som revisjonen påpeker, sett eksempler på at oppfølging av elever kan medføre parallelle systemer, men anser dette som unntak. Vi forventer at videre systematisk arbeid blant annet med Ressursteams deltakere, roller og ansvar vil bedre samarbeidet og saksflyten.

Vi har i år, og de seneste årene hatt skifte av leder både på kommunalsjefs- og rektornivå. Vi har også hatt utskiftninger i skolehelsetjenesten og nye sak- og arkivsystem. Før sommeren tok vi også i bruk nytt kvalitetsstyringssystem, og i løpet av høsten vil vi skifte digital løsning for tverrfaglig samhandling (BTI). Slike endringer krever tid og kapasitet. Vi har likevel tro på at nye og pågående tiltak og organisasjonsendringer vil bidra til at vi vil styrke den samordnede innsatsen fra ressurspersoner i elevsaker i tiden framover.

Litteratur- og dokumentasjonsliste

Lover, forskrifter, veiledere mm.

LOV-1998-07-17-61 Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (Opplæringsloven)

NOU 2015:2 Å høre til – Virkemidler for et trygt psykososialt miljø. Avgitt til kunnskapsdepartementet av Djupedalsutvalget.

Prop. 57 L (2022-2023) Lov om grunnskoleopplæringa og den videregående opplæringa (opplæringslova)

Utdanningsdirektoratet. Rundskriv om skolemiljø. Sist endret 17.10.2024

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/forebygge-og-folge-opp-bekymringsfullt-fravar/slik-kan-skolen-forebygge-bekymringsfullt-fravar/>

NKRF. RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon

Fra kommunen

Felles

Plan for trygt og godt skolemiljø. PDF

Handlingsplan for skolenærvær. PDF

Plan for sosial kompetanse i Risørskolen. PDF

Arbeidsoppgaver – sosiallærer. DOCX

ROS-skjema kap. 12, skolemiljøet. XLSX

Bekymring for barn - Forpliktende samhandling når vi er bekymret. PDF

Informasjon til foreldre om Opplæringslovas kapittel 2 Rett og plikt til grunnskoleopplæring. DOCX

Dossier grunnpakke 1 Skole. DOCX

Årshjul for rektormøter skoleåret 2024-2025. DOCX

Årshjul for SU og SMU Risørskolen. DOCX

Ressursteam – Risørskolen. DOCX

Rutine – Ugyldig fravær i skolen. PDF

Infobrev ved lengre ugyldig fravær. DOCX

Hope oppvekstsenter

Prosedyre for aktivitetsplikt ved Hope oppvekstsenter. DOCX

Informasjonshefte til ansatte for Hope skoleåret 2024-2025. PDF

Hope oppvekstsenter, satsingsområder 2024-2025. PDF

Semesterplaner for høsten 2024 og våren 2025, Hope. PPTX

Foreldreinformasjon 2024/2025. Hope. PDF

Planer BTI – har du en bekymring for et barn. PDF

Hefte til førsteklasseforeldre. PDF

Årsplan SFO 24-25. PDF

Årshjul for elevrådet. PDF

[Søndeled skole](#)

Informasjonshefte til ansatte Søndeled skole 2024-2025. DOCX

Ansvarsfordeling i administrasjonen Søndeled skole. DOCX

Årshjul for skolehelsetjenesten ved Søndeled skole 24/25. DOCX

Søndeled skole årshjul FAU. DOCX

Årshjul for elevrådsarbeidet ved Søndeled skole. DOCX

Overgang barnehage skole Søndeled skole. DOCX

Årshjul Søndeled, elev. PPTX

Søndeled skole info 2024/25. DOCX

Instruks for tilkallingsvikarer ved Søndeled skole. DOCX

Rutiner ved overgang til ungdomsskolen. DOCX

Semesterplan skoleåret 2024-2025. DOCX

Vaktplan vår 2025. DOCX

[Risør barneskole](#)

Risør barneskole Infohefte ansatte. DOCX

Risør barneskole Infohefte foresatte 2024/25. DOCX

Plan for utviklingstid RBS vår 2025. DOCX

Et trygt og godt skolemiljø. Risør barneskole 1-3 trinn. PPTX

Et trygt og godt skolemiljø. Risør barneskole 4-7 trinn. PPTX

Inspeksjonsplan, områdeplan. DOCX

Årshjul for elevråd 2024/2025. PDF

Velkommen som vikar ved Risør barneskole. DOCX

mal for «skriftlig plan for tiltak for å sikre et trygt og godt skolemiljø». PDF

tilsynsrapport fra Statsforvalteren i Agder. DOCX

[Risør ungdomsskole](#)

Forventninger til foreldre. DOCX

Ansvarsfordeling i administrasjonen Risør U. DOCX

Årshjul sosial plan. DOCX

BTI – handlingsveileder Risør Ungdomsskole. DOCX

inspeksjonsplan for høsttermin 2024. XLSX

Planleggingsdager høst 2024. PPTS

Ressursteam – Risør ungdomsskole. PDF

Rutine for nyansatt. DOCX

Vikarrutine Risør U. DOCX

Vedlegg

Intervjuguide rektorer

Intervjuguide rektorer grunnskoler i Risør

Problemstillinger:

1. *Ivaretar skolene i Risør informasjonsplikten knyttet til foreldre og elever, både i forhold til aktivitetsplikten og det systematiske arbeidet for et godt skolemiljø, og sikrer skolene i Risør en trygg og god overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning?*
2. *Gjennomfører skolene i Risør tilstrekkelige undersøkelser og vurderinger av elevenes psykososiale miljø ved mistanke eller varsling om mobbing? Og foreligger det dokumentasjon som oppfyller innholdskravene etter opplæringsloven om skriftlig plan?*
3. *Ivaretar skolene i Risør oppfølgingsplikten knyttet til fravær?*

Generelt

1. Kan du gi litt innledende informasjon om skolen? Herunder antall elever, organisering av lærere og ansatte, forhold til SFO, mv.
2. Kan du beskrive det forebyggende arbeidet ved skolen?
 - a. Hva opplever du at fungerer bra og hvorfor?
 - b. Er skolen med i noen programmer relatert til trygt og godt skolemiljø?
 - c. Evalueres disse tiltakene?
3. Er det god oppslutning i undersøkelser (nasjonale og lokale)?
 - a. Hvordan brukes resultater fra disse undersøkelsene?
4. Hvordan opplever du omfanget av aktivitetsplaner på skolen?
 - a. Har det vært tilfeller av saker som er påklaget til Statsforvalter?
5. Hva er din oppfatning av skolens kapasitet til å kunne oppfylle alle pliktene etter lovens § 12-4?
6. Hvordan vil du beskrive samarbeidet med kommuneadministrasjonen?
 - a. Hvordan fungerer dialogen, bistand i vanskelige saker etc.
7. Fungerer ressursteamene etter hensikten?
8. Hvordan vil du beskrive samarbeidet med tjenester som skolehelsetjenesten, PPT o.l.?
9. Hvordan oppleves overgangen mellom barnehage og skole?
 - a. Følges rutineene for dette?
10. Hvordan oppleves det generelle samarbeidsklimaet mellom skolen og foresatte?
11. Kan du beskrive hvordan skolen følger prinsipper for lagring av dokumentasjon når det gjelder behandling av personopplysninger, både ift. aktivitetsplaner og skolefravær?

Informasjonsplikten

12. Hvordan vil du beskrive skolens arbeid ift. informasjonsplikten etter opplæringsloven? Og opplever du at det er godt forankret hos alle ansatte?
 - a. Hvordan informeres elever, gjennom hvilke kanaler
 - b. Hvordan informeres foresatte, gjennom hvilke kanaler
13. Hvordan vil du beskrive informasjonen elevråd, FAU, samarbeidsutvalg og skolemiljøutvalg får ift. skolens arbeid med trygt og godt skolemiljø?

14. Hvordan kan barn og foreldre gå frem dersom de opplever en vanskelig situasjon ift. trivsel/psykososialt miljø?
15. Er det klare føringer ift. hva foreldre og elever kan gjøre og få hjelp til vedr. mobbing/vanskelige situasjoner utenfor skoletid, digitale plattformer etc.?

Aktivitetsplikt, undersøkelser og aktivitetsplaner

16. Hva gjør skolen for å sikre at ansatte har tilstrekkelig og oppdatert kompetanse i forbindelse med de fem delpliktene i aktivitetsplikten?
 - a. Hvordan formidles delpliktene knyttet til aktivitetsplikten til de ansatte?
17. Kommunen har utarbeidet en saksgang ved varsel etter §12-4 i plan for trygt og godt skolemiljø. Opplever du at denne blir fulgt?
18. Kan du gi eksempler på tiltak som skolen velger å sette inn, og settes det også inn tiltak som kan håndtere mobbing som skjer utenfor skoletid eller i sosiale medier/andre digitale plattformer?
19. Hvem utarbeider tiltak og hvordan gjøres dette?
20. Hvordan håndterer skolen problemet dersom det fortsatt vedvarer etter å ha prøvd ut ulike tiltak og man har nådd tidspunktet for evaluering?
21. Hvordan dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten?
22. På et generelt grunnlag, hvordan opplever du at skolen lykkes med det systematiske arbeidet? Hvordan arbeider skolen med å forbedre seg, herunder evaluering av eget arbeid?

Skolefravær

23. Kan du beskrive hvordan skolen arbeider med skolenærvær?
 - a. Eks. arbeid med relasjoner, elevmedvirkning, samarbeid med hjem
24. Kan du beskrive hvordan skolen arbeider systematisk med å følge opp skolefravær?
 - a. Rutiner for dette?

Spørreundersøkelse blant foresatte

Sørlandet kommunerevisjon IKS (Risør kommunes revisor) arbeider for tiden med et prosjekt om psykososialt skolemiljø og skolefravær ved skolene i kommunen. Prosjektet er bestilt av kommunens kontrollutvalg, og den endelige rapporten vil behandles i kommunestyret og sendes til kommunens ledelse.

Vårt formål er å kartlegge ulike temaer rundt skolemiljø/mobbing og skolefravær og om skolen jobber tilfredsstillende både forebyggende og i enkeltsaker vedrørende elevenes psykososiale skolemiljø. Vi mener det er viktig at også foresattes erfaringer skal være en del av grunnlaget for våre vurderinger og har derfor utarbeidet noen spørsmål vi håper du vil svare på. Du må gjerne utarbeide svarene sammen med ditt barn om det er ønskelig. Det er din subjektive opplevelse av skolen i forbindelse med utrygt skolemiljø eller skolefravær vi søker svar på.

Det vil kun være anledning til å svare én gang. Dersom du har barn ved flere klassetrinn, ønsker vi at du svarer med utgangspunkt i det som er mest relevant for deg. Det vil være et kommentarfelt på slutten av undersøkelsen hvor du kan utdype i fritekst dersom du for eksempel har veldig sprikende opplevelser eller av andre hensyn ønsker å utdype mer.

Ditt svar vil være et viktig bidrag for våre konklusjoner. Undersøkelsen vil kun ta 3 - 5 minutter. All personlig data som fremkommer gjennom undersøkelsen, vil bli behandlet konfidensielt i revisjonen iht. GDPR og personvern, og vil ikke bli overlevert kommunen.

Undersøkelsen vil være åpen for svar frem til og med 15. april 2025.

Bakgrunn

Ved hvilken skole har du barn? (hvis flere, velg den som er mest relevant for deg)

- (1) ☐ Søndeled skole
- (2) ☐ Hope oppvekstsenter
- (3) ☐ Risør barneskole
- (4) ☐ Risør ungdomsskole

Hva er ditt morsmål?

- (1) ☐ Norsk
- (2) ☐ Annet europeisk
- (3) ☐ Ikke europeisk

Dersom du har annet morsmål, er det lett å forstå informasjonen fra skolen?

- (1) ☐ Ja
- (2) ☐ Nei

Informasjon

I hvilken grad opplever du at skolen har informert foresatte om arbeidet knyttet til mobbing/psykososialt skolemiljø?

- (1) ☐ I svært liten grad
- (2) ☐ I liten grad
- (3) ☐ I noen grad
- (4) ☐ I stor grad
- (5) ☐ I svært stor grad

Har det vært noen informasjon om arbeid med digital mobbing spesielt?

- (1) ☐ Ja

(2) ☐ Nei

Opplever du å ha fått tilstrekkelig informasjon av skolen slik at dere vet hvordan man går frem i en eventuell situasjon knyttet til utrygt skolemiljø/mobbing?

(1) ☐ Ja

(2) ☐ Nei

(3) ☐ Usikker

INFORMASJON FORTS.

Gjennom hvilken kanal blir du informert om skolens arbeid knyttet til mobbing/psykososialt skolemiljø (flere valg godtas)?

(1) ☐ Foreldremøter eller andre møter med skolen

(2) ☐ Skolens/kommunens hjemmeside

(3) ☐ Visma/Min skole eller andre apper

(4) ☐ Andre måter (gjerne utdyp) _____

(5) ☐ Ikke fått informasjon

Opplever du at skolen har fokus på å skape et godt psykososialt skolemiljø der elevenes trivsel tas på alvor?

(1) ☐ I svært liten grad

(2) ☐ I liten grad

(3) ☐ I noen grad

(4) ☐ I stor grad

(5) ☐ I svært stor grad

Hvor ofte deltar minst en av barnets foresatte på foreldremøter de siste tre årene?

(1) ☐ Sjeldent (ingen/få)

(2) ☐ Noen ganger

(3) ☐ Som regel (alle/de fleste)

Hvordan opplevde du overgangen fra barnehage til skole?

(1) ☐ Lite tilfredsstillende

(2) ☐ Tilfredsstillende

(3) ☐ Svært tilfredsstillende

Hvordan opplevde du overgangen fra barneskole til ungdomsskole?

- (1) ☐ Lite tilfredsstillende
- (2) ☐ Tilfredsstillende
- (3) ☐ Svært tilfredsstillende

SAMARBEID OG TILLIT

I hvilken grad opplever du at samarbeidet med skolen er tilfredsstillende?

- (1) ☐ I svært liten grad
- (2) ☐ I liten grad
- (3) ☐ I noen grad
- (4) ☐ I stor grad
- (5) ☐ I svært stor grad

Hvis du skulle si ifra om at ditt barn opplever mobbing eller krenkelser på skolen, har du tillit til at skolen vil håndtere problemet på en tilfredsstillende måte?

- (1) ☐ I svært liten grad
- (2) ☐ I liten grad
- (3) ☐ I noen grad
- (4) ☐ I stor grad
- (5) ☐ I svært stor grad

Utdyp gjerne hvorfor du har redusert tillit til skolen (unngå sensitive opplysninger).

SAMARBEID OG TILLIT FORTS.

Har ditt barn opplevd mobbing eller krenkelser de siste tre årene?

- (1) ☐ Ja
- (2) ☐ Nei

(3) ☐ Vet ikke

Dersom ditt barn har opplevd mobbing eller krenkelser på skolen; hvordan gikk du frem overfor skolen og hva ble resultatet?

(1) ☐ Jeg sa ifra til skolen, men de fulgte ikke opp situasjonen

(2) ☐ Jeg sa ifra og skolen hjalp til å bedre situasjonen

(3) ☐ Jeg sa ifra til skolen, de fulgte opp situasjonen, men det ble ikke bedre

(4) ☐ Jeg sa ikke ifra til skolen. Utdyp gjerne hvorfor

(5) ☐ Annet - gjerne utdyp

(6) ☐ Ikke relevant for meg

Utdypning på spørsmål ovenfor (unngå sensitive opplysninger).

Dersom ditt barn har opplevd mobbing eller krenkelser på skolen, har det i den forbindelse vært kontakt med andre tjenester (som skolehelsetjenesten, Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT), m.fl.)?

(1) ☐ Ja (oppgi gjerne hvilke tjenester) _____

(2) ☐ Nei

Skolefravær

Hvordan opplever du skolens arbeid for at elevene skal ønske å komme på skolen (skolenærvær)?

(1) ☐ Svært lite tilfredsstillende

(2) ☐ Lite tilfredsstillende

(3) ☐ Verken eller

(4) ☐ Tilfredsstillende

(5) ☐ Svært tilfredsstillende

Har skolen tatt kontakt angående ditt barns skolefravær?

(1) ☐ Ja

(2) ☐ Nei

Opplevde du at skolen forsøkte å finne ut av hvorfor ditt barn hadde høyt skolefravær?

(1) ☐ Ja

(2) ☐ Nei

Ble det opprettet en sak angående skolefravær?

(1) ☐ Ja

(2) ☐ Nei

Hvordan opplevde du samarbeidet med skolen i forhold til skolefravær?

(1) ☐ Svært lite tilfredsstillende

(2) ☐ Lite tilfredsstillende

(3) ☐ Verken eller

(4) ☐ Tilfredsstillende

(5) ☐ Svært tilfredsstillende

AVSLUTNING

Har du noen utfyllende kommentarer eller spesielle forhold ved skolens arbeid knyttet til trygt og godt skolemiljø og skolefravær som du mener revisjonen bør vite om, kan dette utdypes nedenfor (unngå sensitive opplysninger).

TAKK FOR DITT BIDRAG.

Spørsmål til FAU

Hei,

på oppdrag fra kontrollutvalget i Risør kommune skal Sørlandet kommunerevisjon gjennomgå skolens arbeid med psykososialt skolemiljø og skolefravær i henhold til opplæringsloven.

Opplæringsloven ilegger skolen en plikt til å gi den informasjon som elever og foresatte har bruk for (jf. § 10-8), herunder skolemiljøet og skolereglene, og om de rettighetene og pliktene elevene ellers har.

Opplæringsloven gir også en plikt til skolen om å samarbeide med foreldrene (§ 10-3), og samarbeidet skal også omfatte andre sider av opplæringen enn den rent faglige og sosiale utviklingen, for eksempel samarbeid ved skolestart, fraværet til eleven, annen utvikling hos eleven og overganger mellom trinn og mellom skoler.

I denne forbindelse håper revisjonen at **FAU ved xxx** kan bidra til å belyse problemstillingene og har anledning til å svare på følgende spørsmål (gjør gjerne så utdypende svar om mulig):

1. Opplever dere at FAU har fått informasjon fra skolen / rektor om skolens systematiske arbeid for et trygt og godt skolemiljø samt om forhold relatert til skolefravær? Herunder hvordan skolen jobber forebyggende mot mobbing / krenkelser, om skolenærvær osv.

Svar:

2. Gis denne informasjonen regelmessig (møter, Visma, andre kanaler) eller er det kun gitt en sjelden gang/aldri?

Svar:

3. Har dere blitt orientert i utvalget om «status» på skolemiljøet? Herunder i form av resultater på elevundersøkelser eller trivselsundersøkelser, utfordringer på enkelttrinn, problemer over lengre tid, omfang av aktivitetsplaner osv.

Svar:

4. Opplever dere i utvalget et reelt samarbeid med skolen om saker relatert til skolemiljøet?

Svar:

Vi ber om svar innen 25. april. Om det er noen spørsmål til dette, er det bare å ta kontakt.
Tusen takk for ditt bidrag!

Vennlig hilsen

Terje Melhuus Line
Forvaltningsrevisor

Tlf: [992 76 782](tel:99276782)
E-post: terje@sk-revisjon.no
Web: www.sk-revisjon.no

Spørsmål til tillitsvalgte

Hei,
på oppdrag fra kontrollutvalget i Risør kommune skal Sørlandet kommunerevisjon gjennomgå skolenes arbeid med psykososialt skolemiljø og skolefravær og har derfor noen spørsmål til ansatte v. tillitsvalgte. Vi ber om svar innen **fredag 9. mai**.

Aktivitetsplikten i oppl. kap. 12 gjelder i forbindelse med elevenes psykososiale skolemiljø og er delt i fem handlingsplikter samt krav til dokumentasjon. Pliktene til å følge med, gripe inn og varsle er plikter som gjelder for alle som arbeider på skolen. Det er viktig at de ansatte i tillegg til å kjenne til pliktene til å følge med og gripe inn også har kompetanse om hvordan man skal utføre sine plikter. Det er rektors og skoleeiers ansvar å sørge for at skolen har riktig og nødvendig kompetanse. Oppl. § 10-6 gir i tillegg skolen en plikt til at elever med fravær fra opplæringen blir fulgt opp. I dette ligger det også at skolen skal jobbe for skolenærvær.

Utdanningsdirektoratet angir at skolen kan forebygge fravær gjennom å jobbe med nærværstiltak som gjør at eleven opplever tilhørighet, motivasjon og trivsel på skolen.

I denne forbindelse håper vi i Sørlandet kommunerevisjon at du har anledning til å svare på følgende spørsmål (gjørne så utdypende svar om mulig):

1. Opplever du at ansatte som du representerer, har nødvendig kompetanse til å utføre pliktene iht. oppl. kap. 12 og § 10-6?
2. Har rektor/skoleeier sørget for tilstrekkelig opplæring i hvordan ansatte som du representerer, skal håndtere pliktene etter oppl. kap. 12 og § 10-6?
3. Har ansatte som du representerer, tilstrekkelig kapasitet til å ivareta pliktene etter oppl. kap. 12 og § 10-6?
4. Er det andre forhold du vil kommentere?

Om det er noen spørsmål til dette, er det bare å ta kontakt.
Tusen takk for ditt bidrag!

Vennlig hilsen

Terje Melhuus Line
Forvaltningsrevisor

Tlf: [992 76 782](tel:99276782)
E-post: terje@sk-revisjon.no
Web: www.sk-revisjon.no

Spørsmål til andre tjenester

Hei,
på oppdrag fra kontrollutvalget i Risør kommune skal Sørlandet kommunerevisjon gjennomgå skolenes arbeid med psykososialt skolemiljø og skolefravær i henhold til opplæringsloven. I den forbindelse har vi spørsmål til tjenester som skolene samarbeider med.

Vi ber om svar innen 26. mai.

- Hva er din rolle i forbindelse med skolenes arbeid med psykososialt skolemiljø og skolefravær?
- Hvilken skole samarbeider du tettest med?
- Hvordan opplever du samarbeidet med skolene i saker om psykososialt skolemiljø og skolefravær?
- Har du kapasitet til å utføre oppgaver som følger av skolenes arbeid med psykososialt skolemiljø og skolefravær?
- Er det andre forhold relatert til arbeidet med skolemiljø og skolefravær du vil kommentere på?

Om det er noen spørsmål til dette, er det bare å ta kontakt.

Tusen takk for ditt bidrag!

Vennlig hilsen

Terje Melhuus Line
Forvaltningsrevisor

Tlf: [992 76 782](tel:99276782)

E-post: terje@sk-revisjon.no

Web: www.sk-revisjon.no

